

‘Ziekte en genezing’

Een studie over het onderwerp ‘ziekte en genezing’ in opdracht van De Vrije Baptisten Gemeente ‘De Bron’ te Sneek.

Eindscriptie voor het behalen van de bachelor graad

Studie: Evangelische Theologische Hogeschool (onderdeel CHE)
Studierichting: voorganger.

Scriptiebegeleider: dhr. B. Roor.

Opdrachtgever: De raad van De Vrije Baptisten Gemeente ‘De Bron’ te Sneek.
Contactpersoon: dhr. K. van der Bijl.

Student: I. J. Pheifer
Studentnummer 052229

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	4
Hoofdstuk 1: Inleiding	5
1.1 Vraagstelling	5
1.2 Doelstelling	5
1.3 Afbakening van het onderzoek.....	5
1.4 Werkwijze	5
1.5 Opbouw scriptie	6
Hoofdstuk 2: Het formuleren van een Bijbels standpunt	7
2.1 Bijbelse verantwoording	7
2.2 De lijdende knecht (Jes.53:3-5).....	7
2.3 De doorn in het vlees (2Cor.12:7-9).....	8
2.4 Vijf tekenen (Mark.16:17-18)	9
2.5 De ziekenzalving (Jac.5:13-16).....	10
2.6 Handoplegging	10
2.7 Standpunt	12
Hoofdstuk 3: Verschillende vormen van genezingsbedieningen	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Genezingsbedieningen binnen gemeenten	14
3.3 Genezingsbedieningen buiten gemeenten	16
3.4 Een holistische benadering.....	21
3.5 Gebedsgroep in Vrije Baptisten Gemeente ‘De Bron’ te Sneek	24
3.6 De praktijk: conclusie	25
3.7 Evaluatie.....	26
Hoofdstuk 4: Aanbevelingen	27
4.1 Inleiding	27
4.2 De dienst der genezing	28
4.3 Nazorg.....	35
4.4 Onderwijs.....	36
4.5 Implementatie van de dienst der genezing	37
4.6 Tot slot	37
Bijlagen: Exegeses, literatuurstudie en vragen	
Bijlage 1: De Lijdende Knecht	40
1.1 Onderzoeksvragen.....	40
1.2 Jesaja 53	40
1.3 1Petrus 2.....	47
1.4 Matteüs 8.....	49
1.5 Geeft het zoenoffer recht op genezing?.....	52
1.6 Conclusie.....	55
Bijlage 2: De Doorn in het vlees	56
2.1 Onderzoeksvragen.....	56
2.2 De omstandigheden.....	56
2.3 Wat is de betekenis van de ‘doorn in het vlees’?	60
2.4 Berusten in de ziekte?	61
2.5 Tot slot	62
2.5 Conclusie.....	63

Bijlage 3: Tekenen zullen volgen.....	64
3.1 Onderzoeksvragen.....	64
3.2 De authenticiteit van Markus 16:9-20.....	64
3.3 De context	66
3.4 Markus 16:17-18	67
3.5 Gelden de tekenen ook voor hedendaagse gelovigen?.....	69
3.6 Conclusie.....	72
Bijlage 4: De Ziekenzalving.....	73
4.1 Onderzoeksvragen.....	73
4.2 De context	73
4.3 Jacobus 5:13-16.....	75
4.4 Praktische aspecten rondom ziekenzalving.....	86
4.5 Conclusie.....	88
Bijlage 5: Handoplegging.....	89
5.1 Onderzoeksvragen.....	89
5.2 Definitie	89
5.3 Handoplegging in het OT.....	89
5.4 Handoplegging in het NT.....	91
5.5 Niet overijld de handen opleggen	92
5.6 Mag elke christen handen opleggen?	93
5.7 Conclusie.....	93
Bijlage 6: Kernvragen.....	94
6.1 Inleiding	94
6.2 Moeten we berusten in de ziekte?	94
6.3 Wat is de oorsprong van ziekte?	97
6.4 Is het Gods wil dat we altijd genezen?	102
6.5 Zijn alle genezingen van God?.....	108
6.6 Wat verstaan we onder Goddelijke genezing?	111
6.7 Wat is de genezingskracht?.....	115
6.8 Wat zijn de gaven van genezingen?	120
6.9 Specifieke beloften van genezing?.....	127
Bijlage 7: Veelgestelde vragen.....	131
7.1 Dokter of ziekenzalving?	131
7.2 Is het een daad van ongelof als ik naar de dokter ga?	132
7.3 Mag ik alleen binnen mijn gemeente naar een genezingsbijeenkomst?.....	133
7.4 Hoe herken ik of een genezingsbediening of beweging te vertrouwen is?	133
7.5 Voor welke ziekte mag ik gebed vragen?	134
7.6 Moet in het gebed de genezing gevraagd of juist geclaimd worden?	134
7.7 Wanneer is iemand genezen?	135
7.8 Ik ben genezen, hoe nu verder?.....	136
7.9 Ik ben niet genezen, wat nu?	136
7.10 Heb ik niet genoeg geloof om te genezen?	137
7.11 Moeten we maar niet meer voor zieken bidden als genezing uitblijft?.....	138
Bijlage 8: BIBLIOGRAFIE.....	140

Woord vooraf

Iemand zei eens: 'Een pastorale handreiking is met wijsheid een weg vinden.'
Deze scriptie is niet meer dan slechts die handreiking.
Mocht deze handreiking leiden tot een concrete invulling, dan is met dit document een begin gemaakt die weg in te slaan.
Het is slechts vanuit deze invalshoek dat ik de vrijmoedigheid heb gehad om over dit pastoraal beladen onderwerp te schrijven.
Door middel van deze scriptie spreek ik daarom mijn diepe wens uit, dat het pastoraat in 'De Bron' de juiste plaats zal hebben.

Veel dank ben ik verschuldigd aan Kees van der Bijl. Als contactpersoon namens de opdrachtgever (de raad van 'De Bron', Vrije Baptistengemeente te Sneek) heeft hij veel tijd in de voortgangsbesprekingen en het meelesen van de concepttekst van deze scriptie gestoken. Kees, enorm bedankt voor de fantastische samenwerking!

Ook mijn vrouw Tineke bedankt! Je moest op de meest onmogelijke momenten weer een aantal geschreven pagina's redigeren. Ik heb goed nieuws voor je: er komen geen nieuwe pagina's meer: het is klaar! Ik kom voortaan weer beneden koffiedrinken!

Ibo Pheifer

IJlst, februari 2010

Hoofdstuk 1: Inleiding

De Vrije Baptisten Gemeente ‘De Bron’ in Sneek (hierna te noemen: ‘De Bron’) is een gemeente waarin genezingspastoraat nauwelijks aan de orde is. Er zijn hier en daar wel individuele initiatieven in de gemeente, maar er zit geen echte overkoepelende gemeentevisie achter.

De oudstenraad realiseert zich terdege dat er vele aspecten aan genezingspastoraat zijn en heeft behoefte aan een inzichtelijk onderzoek, alsmede praktische handvatten waarmee genezingspastoraat in ‘De Bron’ tot zijn recht kan komen.

Vanuit die behoefte is deze scriptie tot stand gekomen. Deze scriptie is daarom ook gericht aan de oudstenraad.

1.1 Vraagstelling

Het verzoek van de raad heeft geleid tot de volgende tweeledige vraagstelling:

- Welke uitgangspunten kunnen aan de Bijbel ontleend worden voor het omgaan met ‘ziekte en genezing’ in ‘De Bron’?
- Hoe kan ‘De Bron’ dit vertalen naar een praktische invulling?

1.2 Doelstelling

Het doel was dan ook om, na gedegen onderzoek, te komen tot het volgende resultaat:

- Het formuleren van een Bijbels verantwoord standpunt ten aanzien van het onderwerp ‘ziekte en genezing’.
- Het beschrijven van vormen van pastorale toepasbaarheid in de gemeente voortvloeiende uit het innemen van dit standpunt.

1.3 Afbakening van het onderzoek

Het is onmogelijk alles weer te geven wat er over ‘ziekte en genezing’ te zeggen valt. De hoeveelheid boeken over deze onderwerpen zijn bijna oneindig groot en dagelijks komen er nieuwe boeken, artikelen en preken over uit. Categorieën die grote raakvlakken met het onderwerp hebben, zoals bevrijdingspastoraat, hebben op zichzelf al een enorme literatuur opgebouwd. Ik heb me in dit onderzoek daarom sterk moeten beperken.

Door een logische opbouw in het onderzoek meen ik echter op zodanige manier de kern van het onderwerp geraakt te hebben, dat het een voor ‘De Bron’ bruikbaar document is geworden.

1.4 Werkwijze

Het onderwerp ‘ziekte en genezing’ roept veel vragen op. Vragen over oorsprong, reden, de geloofsfactor, inzet medische hulp, schijnbare willekeur bij genezingen, relatie met zonde enzovoort.

Al snel werd duidelijk dat er twee uitersten zijn tussen de verschillende meningen over ‘ziekte en genezing’, namelijk: claimen of berusten.

Als Christus als lijdende Knecht alle ziekten op zich genomen heeft en we door zijn striemen genezing hebben ontvangen, (Jes.53:3-5) dan is onze ziekte een gevolg van ongelooft en kunnen we genezing claimen (*'name it and claim it'*). Of moeten we op basis van bijvoorbeeld de 'doorn in het vlees' (2Cor.12:7-9) toch niet vaststellen dat God ziekte toestaat en dat we daar dus maar in moeten berusten?

Allereerst dienden deze vragen beantwoord te worden. Ik ga hier in de exegeses dan ook uitgebreid op in.

Vervolgens kwam de vraag naar voren of de genezingsbediening voor iedereen is weggelegd of alleen voor mensen die de gaven der genezingen hebben ontvangen? Is de ziekenzalving dan nog van deze tijd en hoe ziek moet je eigenlijk zijn om gezalfd te worden? Wat is eigenlijk een reden om iemand de handen op te leggen en wie mogen dat doen?

Na het uitwerken van antwoorden op deze elementaire vragen, bleven er nog vele (alledaagse) vragen over die bij een zieke kunnen leven. Pastorale vragen die dicht bij de belevingswereld van de zieke persoon leven. Vragen die een eerlijk antwoord verdienen. De scriptie zou niet compleet zijn zonder hier aandacht aan te besteden.

1.5 Opbouw scriptie

De opbouw van deze scriptie is zodanig dat men zich indien gewenst kan beperken tot het lezen van hoofdstuk 2, 3 en 4.

In hoofdstuk 2 wordt het Bijbels standpunt uiteengezet en kort opgesomd.

Hoofdstuk 3 beschrijft verschillende vormen van genezingsbedieningen, zowel binnen gemeenteverband als daarbuiten

In hoofdstuk 4 wordt een voorstel uitgewerkt om te komen tot een dienst der genezing in 'De Bron'.

Wil men desgewenst dieper op de behandelde onderwerpen ingaan dan zijn de overige hoofdstukken daarvoor beschikbaar:

Bijlage 1 t/m 5 beschrijven de exegeses die ten grondslag lagen aan de Bijbelse onderbouwing. Elke exegese is als los afgerond onderwerp geschreven en daardoor desgewenst ook als apart gedeelte te bestuderen

Bijlage 6 behandelt een aantal kernvragen die dieper ingaan op de verschillende aspecten van 'ziekte en genezing'.

Bijlage 7 behandelt tenslotte vragen die tijdens het ziekteproces door de zieke en de betrokkenen vaak gesteld worden..

Hoofdstuk 2: Het formuleren van een Bijbels standpunt

In dit hoofdstuk bespreken we een aantal Schriftplaatsen die voor het onderwerp belangrijk zijn en stellen daarover een aantal onderzoeksvragen. Aan de hand van de exegeses die in bijlage 1 t/m 5 zijn uitgewerkt komen we tot antwoorden op die vragen.

In 2.7 zijn alle antwoorden nog eens kort op een rijtje gezet en we formuleren op grond van die antwoorden ons standpunt, waarin bovendien de bevindingen van bijlage 6 en 7 resoneren.

2.1 Bijbelse verantwoording

Omdat het onderwerp ziekte en genezing, gezien in Bijbels perspectief zeer breed en veelomvattend is, hebben we ons beperkt tot een vijftal Schriftgedeelten, die o.i. fundamenteel zijn voor dit onderwerp.

We onderzochten de volgende Schriftgedeelten:

1. De lijdende Knecht (Jes.53:3-5) Omdat hierbij Mat.8:17 en 1Petr.2:24 vaak aangehaald worden, zijn deze Schriftgedeelten ook uitgewerkt.
2. De doorn in het vlees (2Cor.12:7-9)
3. De vijf tekenen (Mark.16:17-18)
4. De ziekenzalving (Jac.5:13-16)

Omdat in de dienst der genezing de handoplegging genoemd wordt is Mark.16:17-18 ook onderzocht.

2.2 De lijdende knecht (Jes.53:3-5)

De leer van de genezende kracht van het zoenoffer van Christus is een belangrijk geloofspunt.

Sommige predikers verkondigen dat genezing een basisrecht is van elke gelovige. Als genezing inderdaad een basisrecht is, kan elke gelovige dus in dit leven reeds aanspraak maken op dat recht van genezing dat door het offer van Christus verworven is.

Deze zgn. ‘geloofspredikers’ (zoals Bennie Hin, T.L. Osborn en John Wimber) leren dat Jesaja 53:3-5 de sleuteltekst is als het gaat om de volkomen verlossing van pijn en ziekte. Bovendien worden ter onderbouwing Mat.8:17 en 1Petr. 2:24 aangehaald. Op basis van Jes.53:3-5, zo zegt men, is het Gods wil dat iedere christen geneest. Genezing vloeit voort uit het zoenoffer van Christus. Het bloed van Christus werd voor de vergeving van zonde en voor de genezing van ziekte uitgegoten.

Door Zijn striemen zijn wij genezen. Vaak haalt men Hebr.13:8 daarbij aan: *‘Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid’*. Het argument is hierbij: Toen Christus op aarde was, vergaf Hij de zonden, dus doet Hij dat nu ook nog. Toen Hij op aarde was, genas Hij mensen, dus doet Hij dat nu ook nog. Hij is immers dezelfde!

Deze leer kan tegelijkertijd echter aanleiding geven voor pastoraal leed.

‘Want’, zo redeneert men, ‘als Christus ook voor mijn ziekte gestorven is, dan ligt het dus aan mij dat ik nog ziek ben’.

Men kan aan zijn of haar geloof gaan twijfelen: ‘Is er een zonde in mijn leven die ik misschien nog moet belijden? Als Christus voor mijn ziekten gestorven is, heb ik dan nog wel een dokter nodig? Kan ik gezondheid claimen?’

Is het inderdaad waar dat elke gelovige ‘recht’ heeft op genezing op basis van deze teksten? En als dat zo is, waarom zijn er dan nog zoveel zieke gelovigen?

Zoals gezegd zijn Jesaja 53:4-5; Matteüs 8:16-17 en 1Petrus 2:24 Schriftgedeelten die door deze geloofspredikers aangehaald worden om deze leer te onderbouwen. Als zij gelijk hebben, dan kan hun stelling een nauwkeurige exegese van deze teksten zonder meer doorstaan.

Deze exegese en literatuurstudie is beschreven in bijlage 1. Op basis hiervan komen we tot de volgende conclusies:

1. Op het kruis heeft verzoening voor onze zonde plaatsgevonden.
2. Op het kruis is in de verzoening van onze zonden ook verzoening van de gevolgen van de zonde begrepen.
3. Ziekte is een gevolg van de zonde(val). Gelovigen mogen op grond van het kruisoffer in geloof recht hebben op vergeving van zonden. Dat is genade, net zoals de genezing van lichamelijke en psychische ziekten straks in het komende koninkrijk ook genade is. Soms geeft God in Zijn genade nu al genezing van ziekten als teken van dat komende Koninkrijk.
4. Hoewel God in genade soms in dit leven al genezing schenkt, kunnen we daar geen rechten aan ontleen en genezing dus ook niet claimen.

2.3 De doorn in het vlees (2Cor.12:7-9)

Het gedeelte in 2Cor.12:7-9 wordt vaak gebruikt als bewijstekst dat God wil dat we in de ziekte moeten berusten. De ‘doorn in het vlees’ wordt dan als een lichamelijke ziekte uitgelegd, met een verwijzing naar teksten zoals bijvoorbeeld Gal.4:13-15 en Gal.6:11, waaruit men concludeert dat Paulus oogklachten had.

Ook wordt wel gedacht aan de lichamelijke klachten, die Paulus als gevolg van de vele geselingen en afstraffingen opgelopen heeft (2Cor.11:23-29)

Anderen leggen de ‘doorn in het vlees’ uit als een stijlfiguur die duidt op de tegenwerkende omstandigheden die Paulus ervoer terwijl hij de Heer diende.

Weer anderen brengen ‘de doorn’ van Paulus in verband met mensen die Paulus tegenwerkten, zoals Alexander de koperslager (2Tim.24:14), Hymeneüs met Filetus (2 Tim.2:17-18), Elymas (Hand 13:10) of de valse apostelen (2Cor.11:13-15).

De reformatoren zien de ‘doorn’ daarentegen vooral als aanvechtingen (Luther) en verzoeking(en)(Calvijn).

Op basis van de in bijlage 2 gemaakte studie komen we tot de volgende conclusies:

1. De dwaalleraren die roemden naar het vlees (2Cor.11:18) waren de aanleiding voor Paulus om over de 'doorn' te schrijven. Deze dwaalleraren prezen zichzelf aan tot norm en voorbeeld (2Cor.10:12).
2. Paulus bedoelde naar alle waarschijnlijkheid met de 'doorn in het vlees' niet letterlijk een lichamelijke kwaal, maar in overdrachtelijke zin het lijden door vervolging en tegenwerkingen als gevolg van de geestelijke strijd.
3. Deze 'doorn in het vlees' was aan Paulus gegeven om te voorkomen dat hij hoogmoedig werd. Het gevaar van hoogmoedigheid is altijd aanwezig, maar zeker na een 'buitennormale' ervaring van de hemelse openbaringen, zoals Paulus had gehad (2Cor.12:2-5). De 'doorn in het vlees' is een last die ons afhankelijk maakt van God.
4. We kunnen niet op grond van 2Cor.12 vaststellen dat God ziekte wil en dat wij daarin moeten berusten. In 2Cor.12 is pas sprake van berusting door Paulus in de 'doorn', op het moment God duidelijk maakte dat Paulus genoeg had aan Zijn genade. Zolang wij niet diezelfde duidelijkheid hebben, hoeven wij ook niet in die 'doorn' te berusten.

2.4 Vijf tekenen (Mark.16:17-18)

In Mark.16:9-20 worden vijf tekenen genoemd die de gelovigen zullen volgen: (a) in Jezus' naam zullen ze boze geesten uitdrijven, (b) in nieuwe tongen spreken, (c) slangen opnemen, (d) geen schade ondervinden van het drinken van iets dodelijks en (e) zieken genezen door handoplegging.

Wie zijn die gelovigen welke deze tekenen zullen volgen? Komen deze tekenen tegenwoordig ook nog voor? Hoe moeten we deze tekenen interpreteren?

Er is bovendien veelvuldig discussie gevoerd over de authenticiteit van Mark.16:9-20. Als deze verzen inderdaad later zijn toegevoegd, wat is dan de status daarvan?

In bijlage 3 komen we, na bestudering van Mark.16:9-20, tot de volgende conclusies:

1. Vanuit de overtuiging dat God waakt over Zijn Woord mogen we geloven dat Mark.16:9-20, waarvan niet zeker is dat het origineel is of later toegevoegd, maar wat zeker niet strijdig is met de rest van de Schrift, door God toegelaten is en dus geïnspireerd is. Naast de inspiratie van tekst kan God immers ook de hand hebben in het redactieproces.
2. Uit Mark.16:16 blijkt dat er sprake is van behouden, gelovige mensen en die vervolgens, ter bevestiging van hun geloof, gedoopt zijn. Met 'de gelovigen' in Mark.16:17 worden dus *alle* gelovigen van *alle* tijden bedoeld en is het begrip niet beperkt tot de apostelen.
3. Als de gemeente verwachtingsvol naar Gods Geest opziet, kan de Geest werkzaam zijn. Dit betrof de vroegchristelijke gemeenten en er is geen Schriftuurlijke aanleiding om te veronderstellen dat er vandaag de dag geen wondertekenen meer mogelijk zijn. De praktijk wijst uit dat wonderen en tekenen nog steeds voorkomen ter ondersteuning van de verkondiging van het komende Koninkrijk.

2.5 De ziekenzalving (Jac.5:13-16)

De ziekenzalving staat beschreven in Jac.5:13-16.

De zalving met olie als sacramentele handeling wordt in het NT slechts twee keer genoemd, namelijk in Jac.5 en Mark.6. Maar het geestelijk belang van een bepaald onderwerp hangt uiteraard niet af van het aantal Schriftgedeelten.

Door de eeuwen heen meende men vast te kunnen stellen, dat de ‘ziekenzalving’ niet meer de uitwerking had die het gedeelte in Jac.5 aangeeft. Het gevolg was dat men langzamerhand de ‘ziekenzalving’ niet meer toepaste. Pas recentelijk staat de ‘ziekenzalving’ weer meer op de agenda van de plaatselijke gemeente.

De Roomse kerk heeft de ‘ziekenzalving’ door de eeuwen tot een sacrament voor de stervenden gemaakt. De vraag is of ze door Jacobus zo bedoeld is.

Het vluchtig doorlezen van Jac.5 kan meer vragen opwerpen dan dat het beantwoordt. Het is daarom ook hier van groot belang om het Schriftgedeelte goed te interpreteren.

Op basis van de studie zoals uitgewerkt in hoofdstuk 10 kunnen we de volgende conclusies trekken:

1. De ‘ziekenzalving’ is niet slechts beperkt tot de gemeente in de apostolische periode, maar is ook voor onze tijd bedoeld.
2. De ‘ziekenzalving’ kan zowel bij lichamelijke ziekten als bij geestelijke problemen toegepast worden.
3. De ‘ziekenzalving’ is bedoeld bij ernstige ongesteldheid, maar ook een lichte, hardnekkige ongesteldheid kan aanleiding zijn tot de aanvraag van de ‘ziekenzalving’. Het is aan de oudsten een zorgvuldige afweging te maken.
4. De oudsten van de gemeente dienen de ‘ziekenzalving’ te verrichten.
5. Hoewel Jacobus niet expliciet aangeeft dat de ‘ziekenzalving’ in de beslotenheid van de leefwereld van de zieke toegediend dient te worden, verdient dit uit pastoraal oogpunt en bij de hedendaagse grote gemeenten verreweg de voorkeur.
6. De opdracht tot zondebelijdenis rondom ‘ziekenzalving’ is vooral voor in de beslotenheid van de zieke bedoeld, maar de opdracht geldt in zijn algemeenheid ook nadrukkelijk voor de hele gemeente.

2.6 Handoplegging

De bediening van handoplegging wordt in Hebr.6 genoemd als onderdeel van het ‘eerste onderricht aangaande Christus’ en als onderdeel van het fundament van het geloof.

Het opleggen van handen is één van de fundamentele leerstellingen en hoort tot de normale basistaken van het christelijk geloof.

Er zijn bovendien veel Schriftplaatsen waarbij onder handoplegging genezingen plaatsvinden. In bijlage 5 noemen we er een aantal.

Handoplegging is overduidelijk een belangrijk aspect van de genezingsbediening.

Er is dus voldoende aanleiding om in dit hoofdstuk nader in te gaan op het begrip ‘handoplegging’.

Derek Prince verwoordt de uitdrukking ‘het opleggen van handen’ als volgt:

‘het opleggen van de handen is een handeling, waarbij de ene persoon z’n handen legt op het lichaam van een ander, terwijl hij daarmee een geestelijke bedoeling heeft. Meestal gaat deze handeling gepaard met een gebed of profetie.’¹

In Mark.16:15-17 noemt Jezus vijf bovennatuurlijke tekenen (zie bijlage 3), die allen ten doel hebben om als teken te fungeren bij het verkondigen van het Evangelie. Het laatste teken is het genezen van de zieken door handoplegging. Dat duidt er op dat het genezen van zieken onder handoplegging allereerst tot doel heeft om de waarheid van het evangelie te bevestigen bij mensen die het evangelie nog niet hebben aangenomen.

Volgens Kraan is de zegenbede aan het einde van een eredienst ook een vorm van handoplegging:

‘Van de bekende Aäronitische zegen in Num.6 zegt God, dat krachtens deze handeling zijn Naam op de Israëlieten gelegd wordt (Num.6:27). Volgens de Talmoed waren dan ook de handen bij de zegen op schouderhoogte opgeheven en de vingers gespreid. In de zegen aan het einde van de kerkdienst hebben we dus –wellicht zonder het te beseffen- al tientallen malen een handoplegging gehad.’²

Na een verdere bestudering van de Schriftgedeelten (zie bijlage 5), kunnen we de volgende constatering maken:

1. Er zijn verschillende redenen om iemand de handen op te leggen. Het kan gaan om de overdracht van een geestelijke zegen, het ontvangen van de Heilige Geest, het overdragen van gezag of het publiekelijk opdragen aan God ten behoeve van een taak of bediening. Handoplegging is een belangrijk aspect van het bidden voor genezing. Voor de ongelovige is de handoplegging één van de tekenen ter bevestiging van het Evangelie.
2. Paulus waarschuwt Timotheüs om zorgvuldig met handoplegging om te gaan (1Tim5:22). Omdat bij de handoplegging een ‘overdracht’ plaatsvindt, kan degene die de handen oplegt echter ook gevaar lopen deel te hebben aan andermans zonde. In de context van de brief aan Timotheüs kan de waarschuwing ook betrekking hebben op het ondoordacht aanstellen van verantwoordelijken in de gemeente.
3. De Schrift geeft aan dat het mindere door het meerdere wordt gezegend. Iemand die voor een taak in de gemeente wordt ingezegend, wordt door een verantwoordelijke in die gemeente de handen opgelegd. Als het gaat om handoplegging als bede voor genezing, mag elke gelovige die daartoe door de Heilige Geest wordt aangezet iemand de handen opleggen.
4. Gezien de waarschuwing om niet zo maar iemand de handen op te leggen vraagt het van de handoplegger een geestelijk zuivere relatie met God.

---

¹ Prince, Derek, *Het opleggen van handen, grondslagen van het christelijk geloof, deel 5*, (Hoornaar, Gideon, 1973), pag.8

² Kraan, Dr. K.J., *‘Opdat u genezing ontvangt.’ Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag.26

2.7 Standpunt

Na bestudering van de genoemde Schriftgedeelten en de onderwerpen zoals beschreven in bijlage 6 en 7, komen we tot het volgende standpunt:

- Christus is aan het kruis voor onze zonde en de gevolgen van de zonde(val) gestorven. In het komende Koninkrijk zullen we definitief van ziekte genezen zijn. Tot die tijd geeft de Soevereine God soms genezing als teken van dat komende Koninkrijk. Het is Gods wil dat we allen genezen, maar Hij bepaalt het tijdstip waarop dat gebeurt. Wij kunnen dus niet gezondheid claimen.
- God kan direct genezen, maar ook indirect via artsen of medicijnen.
- Zolang God ons niet duidelijk maakt dat we moeten berusten in een ziekte, mogen we hem blijven vragen om genezing. Alleen wanneer God ons onder zijn zalving expliciet duidelijk maakt dat Hij iemand wil genezen, mogen we genezing uitspreken. Dit vereist een diepe afhankelijkheid van God.
- De gave van genezing is geen permanente gave, maar wordt ontvangen op het moment dat het nodig is. De ontvanger dient te wachten tot hij de kracht van de heilig Geest over zich krijgt. Zonder die zalving handelt hij in eigen kracht.
- De opdracht om zieken te genezen door middel van handoplegging is één van de wondertekenen die wijzen op het komende Koninkrijk en is onlosmakelijk verbonden met de opdracht om het Evangelie te verkondigen.
- Het zalven van zieken blijft een actuele opdracht voor de oudsten. De ziekenzalving is bedoeld voor zieken binnen de gemeente. Deze ziekten kunnen ernstig zijn, maar ook licht en hardnekkig. De oudsten dienen dit zorgvuldig te beoordelen.
- De bediening van handoplegging is een overdracht van geestelijke zegen, gezag of autoriteit en is een opdracht die niet nonchalant of lichtvaardig uitgevoerd dient te worden.
- Niet elk Schriftgedeelte waarin over genezing gesproken wordt is algemeen toepasbaar. Soms betreft het een specifieke belofte voor een specifieke situatie. Dit onderscheid vereist een zorgvuldige exegese.

Hoofdstuk 3: Verschillende vormen van genezingsbedieningen

3.1	Inleiding	13
3.2	Genezingsbedieningen binnen gemeenten.....	14
3.2.1	PKN gemeente 'De Oase' te Drachten	14
3.2.2	Vrije Baptisten Gemeente 'De Bethel' te Drachten	15
3.3	Genezingsbedieningen buiten gemeenten.....	16
3.3.1	Genezingsbijeenkomsten met W.Ouweneel	17
3.3.2	Jan Zijlstra, 'De Levensstroom' gemeente in Leiderdorp	18
3.3.3	Healing Rooms	19
3.3.4	Oase dagen	20
3.4	Een holistische benadering	21
3.5	Gebedsgroep in Vrije Baptisten Gemeente 'De Bron' te Sneek.....	24
3.6	De praktijk: conclusie	25
3.7	Evaluatie	26

Genezingsbedieningen worden in verschillende vormen uitgeoefend. In sommige gemeenten is men voorzichtig en spreekt men tijdens een genezingsdienst een gebed van wens en hoop uit. Andere gemeenten proclameren Gods genezing over de zieke persoon.

Buiten kerkelijk verband zijn er bijeenkomsten, soms in de vorm van een genezingsdienst, soms in de vorm van een soort spreekuur. De 'effecten' zijn niet goed 'meetbaar', afgezien van de vraag hoe je dat zou moeten beoordelen (zie ook bijlage 7.7).

3.1 Inleiding

Het aanbod van genezingsbedieningen is groot, zowel in gemeenteverband als daarbuiten.

In dit hoofdstuk onderzoeken we daarom kort enkele gemeenten die een bepaalde vorm van genezingsbediening hebben. Daarnaast kijken we naar enkele organisaties die ten opzichte van elkaar een andere werkwijze hebben.

We bespreken bovendien een 'holistische' benadering, waarbij de samenwerking tussen de pastor en de medicus beschreven wordt.

Tot slot beschrijven we de gebedsbijeenkomsten zoals deze door de VBG 'De Bron' te Sneek werden georganiseerd.

Omdat 'De Bron' is aangesloten bij de ABC gemeenten (Alliantie van Baptisten en Cama gemeenten), leek het logisch om in dit hoofdstuk ook het gezamenlijk officiële standpunt van de ABC te beschrijven. Bij navraag (bij de regiocoördinator) bleek echter dat er geen gezamenlijk standpunt is, als gevolg van de netwerkstructuur van de alliantie. Elke deelnemende gemeente is autonoom in haar standpunt. De ABC is geen synodale organisatie, maar een alliantie die als netwerkorganisatie haar leden tot hand en voet wil zijn.

3.2 Genezingsbedieningen binnen gemeenten

In dit hoofdstuk beschrijven we een tweetal gemeenten die qua beleving en invulling verschillende benaderingswijzen hebben.

3.2.1 PKN gemeente 'De Oase' te Drachten

Binnen het Evangelisch Werkverband heeft een werkgroep onder leiding van ds. Huitema een cursusboekje uitgegeven dat binnen de PKN het thema 'genezing' laagdrempelig moet maken.³

Dit boekje is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Ziekte is in de basis het gevolg van de zondeval.
- Primair gaat het om het herstel van de relatie tussen God en de mensen, met daaruit voortvloeiend het herstel van het hele leven.
- God werkt door middel van de medische wetenschap, door artsen en medicijnen. Daarnaast kan God ook onmiddellijk helend ingrijpen.
- Genezing is een gave van God die we niet kunnen claimen.
- God wil ons genadig zijn en ons graag genezen.
- God geeft de hele erfenis (Rom.8:17; Kol.3:24): verzoening, genezing en opstanding uit de dood. Dat ontvangen we niet in één keer, maar in fasen.
- De spanning tussen wel en niet genezen heeft te maken met het 'reeds-nog niet'.
- Genezingswonderen zijn richtingaanwijzers naar Gods Koninkrijk.
- Barrières voor genezing kunnen zijn: speciale zonden, ongeloof, ongezonde levensstijl, demonische gebondenheid.

Sinds 2009 wordt elk kwartaal in de Oasekerk (PKN) in Drachten een dienst van gebed en heling gehouden.

Een korte impressie van de eerste dienst op 27 september 2009:

Na een inleidend gedeelte waarin gezongen en gebeden werd, werd gepreekt n.a.v. Handelingen 19. Dit Schriftgedeelte beschrijft dat Paulus over het koninkrijk van God sprak en zieken genas, zelfs door middel van doeken en 'werkkleren'.

De conclusie van de prediker was dat de Woordverkondiging altijd voorop dient te staan. Het Woord is heilmakend en genezend.

Vervolgens was er ruimte om naar voren te komen, de lasten te vertellen en onder handoplegging voor je te laten bidden.

De gebeden waren zonder stemverheffing of retoriek, eenvoudig en Bijbels.

Men bad dat: 'de kracht van de Heilige Geest ontvangen mocht worden', 'wees met haar, met uw kracht', 'dat ze bevrijd mag worden van de pijn', 'bidden dat de genezende kracht over je komt'.

Er was tijdens de dienst geen proclamatie van Gods wil tot genezing.

Mensen die het moeilijk vonden om voor zich te laten bidden mochten een briefje met een gebedsonderwerp in een schaal doen. Op een later tijdstip werd voor al die ingediende onderwerpen als geheel gebeden.

Een soort nazorgteam noteerde adresgegevens om later te kunnen informeren naar welzijn en eventuele hulpvragen. Er werd door dit team niet nogmaals apart gebeden of in meer of mindere mate bemoedigd.

---

³ Huitema, Ds. Jan ea. *'Genezing; de plaats van genezing in de kerk van vandaag'*. Karpos leerhuis, (Amerongen, Stichting Evangelisch Werkverband en de Internationale Bijbelbond, 2007), 30 pag.

De dienst was zachtmoedig van karakter en verliep in alle rust. De samenwerkende (drie) voorgangers stelden zich kwetsbaar op en waren daardoor telkens merkbaar op zoek naar Gods leiding.

Eén van de voorgangers vertelde in een later gesprek dat men op een zorgvuldige manier zoekende is. Hiermee bedoelde hij dat men zoekende is naar een goede vorm voor de dienst der genezing in hun kerk.

Men heeft ondertussen drie van dergelijke diensten gehouden en evalueert na elke dienst. Men denkt na over vragen zoals: ‘bidden we zoals God het wil?’ en ‘hoe kunnen we de nazorg verbeteren?’.

In de gemeente wordt ook de ziekenzalving bediend. Men is daar heel zorgvuldig in, dat wil zeggen, men besteedt ruim aandacht aan schuldbelijdenis en mogelijke achterliggende oorzaken van de ziekte. Genezing mag verwacht worden, maar men stelt ook hier Gods soevereiniteit voorop. De voorganger citeerde in dit kader Rick Warren: ‘This is not heaven’. Met andere woorden: we leven in het reeds-nog niet. Straks zal het pas volmaakt zijn.

Genezingen:

De voorganger merkte in het gesprek een paar belangrijke punten op:

‘De Heer heeft niets aan mensen die geen geduld hebben.’ Met andere woorden: als er op het gebed niet direct (merkbaar) genezing optreedt, dan is het niet aan ons om maar te stoppen met bidden. Trouw en geduld zijn ook vruchten van de Geest (Gal.5:22).

‘Trek niet te snel conclusies. Weet je wel zeker dat er niets gebeurt?’ Anders gezegd: wij hebben de verantwoordelijkheid om naar Gods wil te bidden. De rest is aan Hem, Hij is soeverein.

Samenvattend:

Voorzichtig, verkennend, telkens weer zoekend naar de juiste vorm tijdens de dienst. Afhankelijkheid van Gods leiding en Gods Geest staat centraal in die zoektocht.

‘Ik leer en onderwijs u aangaande de weg die gij gaan moet, ik raad u, mijn oog is op u.’ (Psalm 32:8).

3.2.2 Vrije Baptisten Gemeente ‘De Bethel’ te Drachten

De Bethel in Drachten organiseert drie keer per jaar een ‘opwekkingsdienst’. In deze dienst wordt het Evangelie verkondigd en komen mensen telkens weer mensen tot bekering. In het tweede gedeelte van de dienst wordt gelegenheid geboden om naar voren te komen en samen met één of twee medewerkers te bidden.

De aanleiding van het gebed kan uiteenlopende redenen hebben. Er wordt dus niet alleen gebeden voor genezing van zieken.

Een nazorgtraject moet door de persoon in kwestie zélf worden aangevraagd. Dit doet men met het oog op motivatie en bereidheid tot vervolgstappen.

Men zet vooral op het onderwijs in de gemeente in. Cursussen met als thema ‘heelheid’, ‘vrijheid in Christus’, ‘innerlijke genezing’ geven de mogelijkheid in een iets minder massale omgeving onderwijs te geven. Ook neemt men tijdens dergelijke cursussen ruimschoots de tijd om met en voor mensen te bidden.

In een gesprek met de Manager Zorgbeleid van 'De Bethel' kwam naar voren dat men Gods soevereiniteit altijd voorop stelt. 'Wanneer er geen genezing optreedt mogen we blijven volhouden in gebed. Elia bad ook 7 keer voordat er een wolkje ter grootte van 'een mans hand' aan de hemel kwam.'

Hij gaf aan dat de dienst der genezing fundamenteel thuis hoort in de plaatselijke gemeente.

Met betrekking tot de gaven der genezingen gaf de manager aan dat men hier niet speciaal de nadruk op legt. Genezingsgaven krijgt men wanneer God dat nodig vindt, als een stuk gereedschap. Er is geen apart team van bijvoorbeeld mensen die een genezingsgave regelmatig inzetten. Men is niet gewend om genezing 'uit te spreken', maar om te 'vragen' om genezing tijdens het gebed.

Werkwijze:

Men laat de manier waarop God kan genezen helemaal open. God is soeverein en kan op ontelbare manieren genezing schenken.

De opwekkingsdiensten hebben als doel om mensen tot Christus te leiden. Herstel van de relatie met God staat voorop. Secundair hieraan wordt gebeden om genezing van kwalen.

In 'De Bethel' wordt ook veelvuldig de ziekenzalving bediend.

Wanneer iemand de ziekenzalving aanvraagt, krijgt de aanvrager een formulier waarop hem of haar een aantal vragen met betrekking tot aard en oorsprong van de ziekte worden gesteld. Ook wordt er gevraagd of er langs medische weg reeds herstel gezocht is.

Men wordt gevraagd hoe de relatie met Jezus is en wijst op de relatie van ziekte en zonde. Tot slot wordt er naar de verwachtingen van de zalving gevraagd.

Genezingen:

Tijdens of na de opwekkingsdiensten, onderwijsavonden en ziekenzalving getuigen mensen van innerlijke genezingen. Door het herstel van de relatie met God komen genezingen voor. Die genezing kan ook daarin bestaan dat men innerlijke vrede krijgt en leert om te gaan met de kwaal of situatie. Omdat men al vrij snel de christelijke GGZ 'In de Bres' te Drachten inschakelt, is niet goed vast te stellen op welk moment en als gevolg waarvan genezing of heelheid optrad.

3.3 Genezingsbedieningen buiten gemeenten

Er zijn vele genezingsbedieningen buiten gemeentelijk verband. Denk hierbij maar aan T.L. Osbron in 1958, de uitgebreide discussies in de christelijke media rondom John Wimber enkele jaren geleden of, meer recentelijk T.B. Joshua in Nigeria.

De Evangelische Omroep maakte in 2009 een tv-serie, genaamd 'Op zoek naar een wonder', over zeven gebedsgenezers waarin zeven mensen met verschillende aandoeningen op zoek gingen naar genezing. Niemand werd genezen, 'hoewel er genoeg geloof in de groep aanwezig was'.⁴

Men is óf een gepassioneerd aanhanger van een bepaalde genezingsbedienaar, óf een fervent tegenstander. De internetfora staan vol verhalen, vaak ingegeven door emotie, onderbouwd met Bijbelteksten die niet altijd relevant zijn. Het is dan ook lastig een

---

⁴ http://weeswaakzaam.punt.nl/?id=282254&r=1&tbl_archief=0&

objectief oordeel te vellen. Persoonlijke beleving en eigen christelijke afkomst bepalen veelal de opstelling jegens de genezingsbediening.
In bijlage 7.4 zijn enkele toetsstenen gegeven die helpen om enige onderscheid te maken.

In hoofdstuk 3.3 laten we slechts enkele genezingsbedieningen de revue passeren die, in al hun verscheidenheid, over het algemeen binnen de Nederlandse christelijke ‘belevingswereld’ geaccepteerd zijn, dan wel voorzichtig onderzocht worden.

3.3.1 Genezingsbijeenkomsten met W.Ouweneel

Op 29 en 30 aug. 2008 gaf W. Ouweneel in de ‘Salvatorkerk’ in Leeuwarden een studie over genezing. Het onderwerp was ‘Het Koninkrijk en genezing’. Hieronder enkele korte, door Ouweneel gedane uitspraken, die aangeven hoe we ons volgens hem moeten opstellen in de dienst der genezing.

Visie

- Ouweneel noemt Mark.16 de ‘basisuitrusting’ voor Zijn onderdanen.
Als Christus het op je hart legt, dan mag je eerst juichen over de genezing, voordat de daadwerkelijke genezing ontstaat. (eerst juichen, dan het doelpunt. Ouweneel noemt dit het ‘Jericho-principe’.
‘Maar’, zegt hij: ‘het ‘werkt’ niet altijd. Het is nog niet volmaakt. Er is nog strijd tussen het koninkrijk van God en het koninkrijk van de duisternis, hoewel Christus al overwonnen heeft.’
- Het Woord wordt bevestigd door de tekenen die erop volgen!
Daarom geeft Ouweneel aan dat we eerst het Koninkrijk moeten verkondigen, en vervolgens genezen.(Mat.4:23; Mat.9:35; Mat.10:7; Mark.6:12; Mark.16:15vv.)
- Christus gaf zijn volgelingen nooit de opdracht om voor de zieken te bidden.....!! (er is één uitzondering: Jac.5:14, maar dit was in combinatie met de zalving, en dan alleen nog door de oudsten).
Als je bidt voor de zieke, dan leg je het ‘probleem’ bij God neer.
Maar in Mat. 10:8 geeft Christus de opdracht: ‘*geneest* de zieken’. Hij zegt niet: ‘bidt voor ze.’ God geneest, de kracht komt van God. God geeft ons daarvoor de kracht, de (vol)macht. Wij hebben de kracht gekregen van God, dus leg het niet bij God neer.
- Volgens Ouweneel is de Bijbelse weg om bij het zoeken naar genezing eerst naar de oudsten van de eigen gemeente te gaan (Jac.5:13-16). Daarna eventueel naar genezingsbijeenkomsten maar, dat is dan, omdat in de eigen gemeente om welke reden dan ook, geen gelegenheid of mogelijkheid is om specifiek voor genezing te bidden.

Werkwijze

- Je bidt voor de zieke en vraagt God ondertussen om inzicht in de problematiek van deze persoon, en of God deze persoon nu wil genezen. Als dat zo is, dan mag je de genezing proclameren. Proclameren is iets luid uitspreken in de geestelijke wereld, b.v.: ‘Sta op en wandel, neem uw bed op, etc etc.’ Als je de vrijmoedigheid hebt, zeg dan ‘Genees!’.
Luister dus goed naar de stem van de Heer.

Genezingen

Na het onderwijs werd hetgeen geleerd was toegepast door deelnemers te laten bidden voor de aanwezige zieken. Het uiteindelijke resultaat was m.i. nogal mager. Enkele mensen kwamen getuigen dat ze ‘iets’ gevoeld hadden.

Ouweneel spreekt regelmatig samen met Wilkin van der Kamp en Martin Koorstra tijdens genezingsconferenties van stichting ‘Geboren om vrij te zijn’. Hier wordt dezelfde manier van werken toegepast. De uiteindelijke resultaten staan echter ook dan niet in verhouding tot de opgeroepen verwachtingen.

3.3.2 Jan Zijlstra, ‘De Levensstroom’ gemeente in Leiderdorp

Door de gemeente ‘De Levensstroom’ worden genezingsdiensten georganiseerd. Vanuit het hele land mensen komt men naar deze diensten toe, al dan niet georganiseerd door een plaatselijke gemeente. ‘De Levensstroom’ is vooral gericht op mensen buiten de gemeente. Hoewel ‘De Levensstroom’ een gemeente is en de diensten als een gemeenteactiviteit te zien zijn, is het open karakter van de diensten zodanig, dat we deze onder de noemer ‘buitengemeentelijk’ hebben gecategoriseerd.

Visie

In de geloofsbelijdenis van ‘De Levensstroom’ staat o.a.:

‘De Heer wil allereerst redden van zonde, maar Hij wil ook bevrijden uit satans macht en de ziel, de geest en het lichaam genezen (Johannes 7:23). Daarom geloven we dat Marcus 16:15-20 de opdracht is voor de Gemeente van Jezus Christus.’⁵

Eerst verkondiging van het Koninkrijk, dan genezing

Jan Zijlstra begint in een genezingsdienst stevast met een periode van aanbidding, een prediking over het koninkrijk van God en een oproep tot bekering. Pas daarna gaat hij over tot het gedeelte waarin hij gebruikt wordt om mensen te genezen. Dit is in lijn met Mark.16:15-20

Niet bidden, maar proclameren

Jan Zijlstra proclameert genezing in de naam van Jezus. Hij bidt tijdens de genezingsdiensten dus niet met de mensen, maar onder de zalving van de Heilige Geest proclameert hij in de naam van Jezus gezondheid. Zijlstra ‘verbreekt’ astma, ‘neemt’ bekkeninstabiliteit weg, geeft de opdracht: ‘krijg sterke darmen(maag, longen, etc)’.

Zalving

Zijlstra wacht op de zalving van God, je ziet hem ‘luisteren’, meestal terwijl hij vragen stelt. Hij merkt wanneer de kracht van God aanwezig is en wanneer Gods kracht op iemand komt. Een typische uitspraak van Zijlstra is: ‘Hé, Gods kracht is

⁵ <http://www.levensstroom.nl/index.php?section=watwijgeloven&language=nl>

hier!'; 'Gods kracht is op je!' Blijkbaar moet ook Zijlstra telkens weer wachten op de kracht van God en is het geen logisch gegeven. Dit is in lijn met het uitgangspunt dat je de gave van genezing per situatie telkens weer opnieuw moet krijgen.

De persoon ervaart dan een kracht die door het lichaam gaat. Men getuigt van warmte die door het lichaam gaat, darmen of maag die beginnen te rommelen, gekraak van botten of gewrichten. Soms valt men als gevolg van Gods kracht of drastische aanpassing in het lichaam.

Achter de zieke staan twee gemeenteleden (oudsten?) die stil meebidden en zo nodig de persoon letterlijk opvangen.

Werkwijze

Telkens weer herhaalt Zijlstra dat hij in de naam van Jezus genezing uitspreekt, terwijl hij iemands hand vasthoudt, of zijn hand in iemands nek of buik of rug legt. Als de zieke een vrouw is, dan laat hij een vrouwelijke assistent haar hand op haar leggen, waarop hij soms zijn eigen hand weer legt. Soms legt hij een hand op iemands hoofd.

Ook dit is een vorm van handen opleggen.

Hij laat mensen uit hun rolstoel komen en lopen als hij bevestiging krijgt en twijfelt dan niet, maar dwingt hen bijna om te gaan lopen.

Zijlstra spreekt de ziekte vaak rechtstreeks aan en stuurt haar weg. Blijkbaar ziet hij de ziekte op zulke momenten als een duistere macht die het lichaam bezet heeft.

Zijlstra benadrukt telkens weer dat niet hij, maar God degene is die geneest. Hij geeft de eer aan God en laat degene die genezen wordt ook uitspreken dat Jezus hem of haar genezen heeft.

Sommige mensen (buitenstaanders) ervaren de manier waarop hij de zieken soms aanspreekt als denigrerend. Ze vinden het geheel teveel een show. Anderen vinden juist weer dat Zijlstra heel integer met zieken omgaat.

Genezingen

Tijdens de genezingscampagnes laat Zijlstra mensen op het podium komen om te getuigen van hun genezing. Ook de website en het magazine van 'de Levensstroom' beschrijven vele genezingen, soms onderbouwd met foto's van bv rugwervels voor en na de genezing. Deze genezingen betreffen zowel functionele als organische ziekten. De genezingen worden bevestigd door artsen, hoewel dat meestal door degene die genezen is wordt verteld. Gezien de gedetailleerdheid van de beschrijvingen, is er echter geen reden om hieraan te twijfelen.

3.3.3 Healing Rooms

In 1908 stuurde God John G. Lake naar Afrika, waar hij hielp met het stichten van meer dan 100 kerken. Bij zijn terugkeer naar Amerika kwam Lake in Spokane, Washington. Hij huurde een appartement om te bidden voor de zieken. Dit stond bekend als de Healing Room. Lake en zijn assistenten baden voor de zieken. Over een periode van 5 jaar waren er meer dan 100.000 geregistreerde genezingen. Lake's genezings- en predikingsbediening omspannen de jaren 1898 tot zijn dood in 1935.⁶

---

⁶ http://www.healingrooms.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=2&Itemid=5

In 1999 werden Healing Rooms opnieuw opgestart. Dit leidde tot de oprichting van de IAHR('International Association of Healing Rooms').
In Nederland zijn ondertussen 20 Healing Rooms actief.

Werkwijze Healing Rooms

Een Healing Room kan het beste vergeleken worden met een soort van artsenpraktijk. Het grote verschil is dat aan de bezoekers geen medicijnen worden voorgeschreven, maar dat er voor hen wordt gebeden.

In een wachtkamer wordt gevraagd een formulier (patiëntenkaart) in te vullen met een omschrijving van de klacht of nood. Die kaart wordt gebruikt om bij te houden wat er tijdens het gebed is gebeurd en om evt. bij een vervolfbezoek weer te gebruiken. Er vinden geen lange pastorale gesprekken plaats. In een team van drie personen wordt er gedurende een kwartier gebeden, waarbij het er vooral om gaat dat er openbaring van God plaatsvindt. Zo kan er genezing uitgesproken worden in de naam van Jezus of een bevrijding plaatsvinden. Soms wordt iemand naar huis gestuurd om eerst iemand te vergeven en daarna terug te komen voor genezing. Er wordt dus niet genezing geclaimd.

'In wezen gaat het erom, dat datgene vanuit de gemeente wordt gedaan, wat Jezus in deze situatie zou doen. Hij trad door de kracht van de Heilige Geest handelend, op; Hij genas, bevrijdde, vermaande en bemoedigde', aldus de website.⁷

Er kan worden gebeden voor genezing van lichamelijke klachten, maar ook voor depressie, angst of onzekerheid, een baan, huwelijksproblemen, of gewoon een zegen. De medewerkers dienen een cursus gevolgd te hebben, waarna ze in hun eigen gemeente een Healing Room kunnen starten.

Visie

De visie van de IAHR is gebaseerd op Mark.16:17-18⁸.

Genezingen

Op de website⁹ staan vele genezingen van functionele en organische ziekten (kort) beschreven. Ziekten, uiteenlopend van borderline, alzheimer en depressieve gedachten tot hernia's en whiplashes. Er wordt echter geen medische onderbouwing gegeven.

3.3.4 Oase dagen¹⁰

Dr. K.J. Kraan schreef begin 1970 het boek 'Opdat gij genezing ontvangt'¹¹. Dit was bedoeld als een handboek voor de dienst van genezing. In 1984 schreef hij het vervolg 'Genezing en bevrijding, spanningen in de dienst der genezing'.¹² K.J. Kraan trok zich het erg aan dat de dienst der genezing en de gaven van de Geest in de gevestigde

---

⁷ <http://www.evangelischegemeente.nl/html/downloads/healinggeschiedenis.pdf>

⁸ http://www.healingrooms.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=4&Itemid=7

⁹ http://www.healingrooms.nl/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=1&id=5&Itemid=15

¹⁰ De informatie over de 'Oase dagen' is grotendeels opgedaan in een gesprek met Ds. W. v. Schuijlenburg, predikant emeritus te Sneek. Hij was vele jaren de coördinator gebedswerk.

¹¹ Kraan, Dr. K.J., 'opdat u genezing ontvangt.' *Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974) 572 pp.

¹² Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2 Spanningen in de dienst der genezing*, (Kampen, Kok, z.j.) 168 pp.

kerken verwaarloosd werd. Hij zag een ervaring van de dienst der genezing binnen de kerk in Engeland en wilde dit ook in Nederland gestalte geven. Het doel was niet om een aparte richting buiten de kerk op te starten, maar om acceptatie te bewerkstelligen binnen de gevestigde gemeenten. Hij noemde de diensten 'Oase dagen' en de eerste diensten vonden plaats in Rotterdam. Later volgden andere steden zoals Apeldoorn. Op dit moment zijn er alleen nog 'Oase dagen' in Drachten. Elke 2 maanden is er op de derde zaterdag een ochtenddienst.

Werkwijze

De dienst is van 10.00h tot ongeveer 13.00h. Men begint met lofprijzing en aanbidding, waarna een spreker een bepaald thema uitwerkt.

Men kan daarna briefjes met 'gebedsintenties' in een schaal voor in de zaal deponeren. De schaal wordt als geheel opgedragen en voor de briefjes wordt gebeden, zonder dat men specifiek wordt.

In een later moment worden de briefjes met de lichamelijke nood uitgedeeld in een gebedsteam, waar men de opdracht meekrijgt een maand lang voor te bidden voor de opgeschreven onderwerpen.

De briefjes met nood van geestelijke aard houdt het Oase team zelf. Deze briefjes worden direct met de persoon in kwestie besproken en vervolgens wordt er samen voor gebeden.

Er is ook gelegenheid om direct met de mensen te bidden. Men kan naar voren komen om te knielen, waarna er gebeden wordt. Wanneer men dat wil kan er ook gezalfd worden en is er ruimte voor een getuigenis.

Tot slot viert men het avondmaal.

Het is geen massale bijeenkomst. Tijdens het avondmaal staat iedereen om de tafel heen. Daardoor ontstaat er een meer intiem karakter.

Visie:

Men laat de soevereiniteit van God voorop staan en accepteert het mysterie van ziekte en lijden.

De gebeden zijn vragend en luisterend, maar beslist niet claimend.

Men laat veel ruimte voor genezing door middel van arts en medicijnen en ziet dat ook als de genezende kracht die God in de schepping heeft gegeven.

Genezingen

Er zijn (volgens de contactpersoon) getuigenissen van genezingen. Het is lastig te achterhalen hoeveel genezingen er daadwerkelijk zijn als direct gevolg van de 'Oase dagen', omdat men vaak tegelijkertijd ook in een medisch traject zit.

3.4 Een holistische benadering

Het boek 'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts' beschrijft een geïntegreerde benadering van arts en pastor. De schrijver, Harmen U. de Vries was als geestelijk verzorger verbonden aan een verpleeghuis, een verzorgingshuis en een psychiatrisch ziekenhuis. Hij beschrijft dat de opdracht van Jezus om zieken te genezen nog steeds actueel is. Maar genezing gaat volgens hem nu vaak op een minder plotselinge wijze, dus meer geleidelijk.

Hij vroeg zich af hoe de dienst der genezing een vaste plaats in de zorginstellingen kon krijgen en deed daarvoor onderzoek in het medisch centrum Burrowswood, Engeland. De stichtster daarvan, Dorothy Kerin (1889-1963) genas zelf

wonderbaarlijk en kreeg volgens haar de opdracht van Jezus om zieken te genezen. Ze verenigde reguliere geneeskunde met de dienst der genezing.

De missie van Burrwood is:

‘.....dat mensen genezing vinden van Jezus Christus door bekwame verpleging, medische deskundigheid, gebed en therapeutisch gesprek..’¹³

De gemeenschap van Burrwood zet zich ervoor in om geneeskunde en christelijk geloof samen te brengen. De zieke mens staat centraal, niet zijn ziekte. Men verwacht dat God geneest, zowel op wonderlijke wijze als in de weg van het proces. Daarnaast wordt ook een belangrijke plaats ingeruimd voor een theologie van lijden en sterven. Niet het zoeken naar genezing staat echter centraal, maar het zoeken naar de bedoelingen van God, die uit kunnen stijgen boven het opheffen van het lijden.¹⁴

De Vries beschrijft de holistische visie als volgt:

Bij de holistische visie gaat het om het samenbrengen van geneeskunde en christelijk geloof en van verschillende professionele vaardigheden.

De mens is een samenspel van dimensies (geestelijk, psychisch, lichamelijk, sociaal) die elkaar onderling beïnvloeden en overlappen.

Men zoekt daarom naar de heling van de hele mens. Men doet dat in het spoor van Jezus, die mensen genas naar lichaam, ziel en geest en hen hun sociale positie teruggaaf.

In Burrswoord gaat men van verschillende werkwijzen uit:¹⁵

- Algemeen-pastoraal gesprek
een luisterend gesprek met de patiënt, met gebruik van counselingvaardigheden, aanraking en gebed
- Charismatisch
Luisteren naar God, bidden om wijsheid en openstaan voor de leiding en de gaven van de Geest (zoals onderscheidingsvermogen, profetie), gebed om innerlijke genezing.
- Sacramenteel
Eucharistie, biecht, zalving, avondmaal
- Liturgisch
Genezingsdiensten, dagsluitingen
- Interdisciplinair
Luisteren naar andere disciplines binnen het holistische team.
Handoplegging of zalving samen met een ander teamlid
- Creatief
Werken met creatieve symbolische handelingen, zoals een persoonlijke brief aan de voet van een kruis brengen, of een met tranen doorweekt zakdoekje voor een doornkroon leggen.

De Vries noemt vooral de ‘soaking prayer’, het doordrenkt gebed. Door langere tijd steeds opnieuw geconcentreerd te bidden, kan er volgens hem geleidijk verbetering in de situatie van de patiënt optreden. Deze houding tekent de genezing als een proces, met herhaalde voorbede, aanraking en handoplegging.

---

¹³ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts* (Kampen: Kok, 2007), pag. 59

¹⁴ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, pag. 69

¹⁵ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, pag. 79

Bij elk facet van de beschreven werkwijzen is luisteren naar God van groot belang.

Naast de bovenstaande genoemde begeleidingstrajecten worden er worden aparte genezingsdiensten gehouden. Dat is volgens Tuckwell en Flagg, de voormalige geneesheer-directeur en senior-pastor van Burrswood, nodig omdat de dienst der genezing in de eredienst verwaarloosd is.

Zij benadrukken het belang van rust en ruimte boven, wat zij noemen, de meer 'intense en dramatische' benaderingen uit de charismatische richting.

Tuckwell en Flagg zijn van mening dat

'de eredienst, samen met anderen, is misschien moeilijk of te inspannend. Dikwijls voelen we ons te ziek voor de lofprijzingdiensten waar 'genezingen' optreden'.¹⁶

De diensten van handoplegging, avondmaal en voorbede in Burrswood worden in een rustige setting gehouden, of in een minder formeel karakter met charismatische accenten. Medewerkers van allerlei disciplines worden bij de dienst betrokken bijv. door gezamenlijk handoplegging.¹⁷

De beschrijving van een genezingsdienst op de website straalt die rust ook uit.¹⁸

Samengevat: de basishouding is het luisteren naar de leiding van de Heilige Geest. Van daaruit worden alle beschreven werkwijzen toegepast, voor zover relevant en van toepassing op de situatie van de patiënt.

Visie

De visie van Burrswood laat zich niet lenen voor de uitersten waarin het christelijk omgaan met zieken vaak vervalt. Men is dan óf gericht op het dramatische en wonderbaarlijke, óf op het brengen van het mede-lijden van Christus zonder enige verwachting van genezing.¹⁹ In Burrswood gelooft men in wonderen als tekenen van het Koninkrijk van God. Tegelijkertijd erkennen zij de spanning van het 'reeds-nog niet'.

Genezingen

In het boek 'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts' worden geen genezingen beschreven. Er zijn enige verklaringen van patiënten die getuigen van ruimte en rust in hun denken tijdens liturgische (en creatieve) handelingen. Men zou dat innerlijke genezingen kunnen noemen.

In 'vragen naar genezing' van Tuckwell en Flagg worden vragen rondom het omgaan met ziekte door hen beantwoord. Ook hier worden geen daadwerkelijke genezingen vermeld.

Ook de website van Burrswood bevat geen beschreven genezingen.

Conclusie

Burrswood is een instelling die de gehele mens (ziel, geest en lichaam) aandacht geeft. Het interdisciplinair team van deskundigen werkt als één geheel om de patiënt te begeleiden naar genezing, troost of geloof.²⁰

---

¹⁶ Tuckwell, Gareth (Flagg, David), *Vragen naar genezing*, (Merweboek, Sliedrecht, 2000), pag. 36

¹⁷ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, pag. 85-86

¹⁸ http://www.burrswood.org.uk/our_ministry/healing_services

¹⁹ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, pag. 55

²⁰ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, pag. 54

Een samenwerking tussen arts en pastor maakt de behandeling van de totale mens mogelijk en dat komt de patiënt natuurlijk zeer ten goede.
Het geheel komt uitermate prettig over. Er wordt geen 'machtswoord' uitgesproken maar in alle afhankelijkheid wordt geluisterd naar God. Van daaruit wordt een behandelplan opgesteld. Men gaat uit van een genezing als geleidelijk proces. Het niet kunnen achterhalen van daadwerkelijke genezingen (anders dan innerlijke genezingen), maakt dat er toch wat een onbevredigd gevoel blijft hangen.

3.5   Gebedsgroep in Vrije Baptisten Gemeente 'De Bron' te Sneek

Tot slot beschrijven we de gebedsgroep die in de VBG 'De Bron' te Sneek maandelijks op maandagavond bij elkaar kwam om voor en met zieken te bidden.

Ontstaan

Vanuit de gemeente kwam enkele jaren geleden (2006) het verzoek om gelegenheid te geven om met zieken te bidden voor genezing. Daarop werden enkele gemeenteleden, waarvan men dacht dat zij affiniteit met het onderwerp hadden, bijeengeroepen en begon men één keer per maand op maandagavond voor iedereen die kwam te bidden om genezing of verlichting. Er was tevoren geen onderwijs of training aan de groep gegeven en een ieder bad naar eigen goeddunken. Deze gebedsgroep heeft ongeveer twee jaar bestaan. Momenteel is er geen gelegenheid meer in 'De Bron' om met zieken te bidden, anders dan tijdens pastorale gesprekken of ad hoc.

Werkwijze

De bidders kwamen op maandagavond een kwartier eerder om gezamenlijk te bidden, voordat de 'zieken' binnenkwamen. Aan het begin van de avond was er een moment van aanbidding door middel van liederen, waarna er een inleiding over een Bijbelgedeelte (meestal met betrekking tot genezing) gehouden werd. Vervolgens werd gevraagd wie gebed nodig had en wat de aanleiding tot gebed was.

Wilde men dat liever niet in de groep uitleggen, dan was er de mogelijkheid om dit op een later moment in een kleinere groep te doen.

Vervolgens nam, in de grote of een wat kleinere groep, de 'zieke' in het midden op een stoel plaats, waarna de bidders om de persoon heen gingen staan en achtereenvolgens baden.

Na de specifieke gebeden kwam de groep weer bij elkaar en werden gebedsonderwerpen op papiertjes geschreven en in een schaal gelegd, waar als geheel voor gebeden werd. De gebedsonderwerpen betrof algemene gebeden, maar ook persoonlijke onderwerpen en in ieder geval de zieken en noden in de gemeente. Deze vorm paste men in het begin nog niet toe, maar was later nodig om de avond niet te laat te beëindigen.

Er was geen nazorg, er was geen evaluatie van de avond.

Visie

De bidders werden niet geselecteerd op hun individuele gaven of visie. Er werd, zoals gezegd naar eigen inzicht gebeden. Dat had als gevolg dat de één genezing uitsprak, terwijl de ander voorzichtig vroeg.

Men beriep zich op de genade van God en Zijn wil om te genezen.

Genezingen

Enkele mensen hebben aangegeven verlichting te voelen in hun nood. Iemand gaf aan inzicht te hebben gekregen in de oorzaak van zijn aanhoudende hoofdpijn (hoge bloeddruk), waarna hij besloot naar de dokter te gaan.

Er kon ook voor nood, anders dan ziekte gebeden worden. Daarom kwamen er ook mensen die bijvoorbeeld een relatiegerichte nood of verlangen tot bekering van hun kinderen hadden.

Bij de organiserende betrokkene is van concreet aanwijsbare gebedsverhoringen weinig bekend.

3.6 De praktijk: conclusie

We kunnen op basis van de onderzochte bedieningen een aantal conclusies trekken:

Proclameren versus vragen

Over het algemeen is men erg voorzichtig om genezing te proclameren. Alleen Jan Zijlstra ‘proclameert’ genezing. Alle andere onderzochte genezingsbedieningen zijn heel voorzichtig en zoekend. Zij houden ook nadrukkelijk rekening met de mogelijkheid dat God geen genezing schenkt, maar ‘vrede’ en ‘kracht om te dragen’.

Genezingen

Het is heel lastig om antwoord te krijgen op de vraag in welke mate er daadwerkelijk en concrete genezing is opgetreden als rechtstreeks antwoord op het gebed. Er is vaak schroom om te zeggen dat God (nog) geen genezing heeft gegeven. Je kunt uiteraard ook niet van een soort Gebeds-Effect Rapportage spreken.

Alleen bij de Healing Rooms wordt van vele genezingen van functionele en organische ziekten gesproken, waarvan er -helaas- geen medische onderbouwing bekend is (zie bijlage 6.6). De ‘Levensstroom’ gemeente laat een niet-aflatende stroom van genezingen zien. Dit betreft bijna altijd getuigenissen van personen zelf. Soms echter wordt er wél melding gemaakt van een medisch rapport of een röntgenfoto.

Inzicht

Elke onderzochte bediening stelt zich afhankelijk op van God. Dit gebeurt door vragend gebed en in geestelijke nederigheid. Bij Jan Zijlstra en de Healing Rooms zie je echter nog een aspect dat dieper gaat dan een houding van afhankelijkheid. Men zoekt de dynamis, de zalving van de Heilige Geest (zie bijlage 6.7). Zonder die, door hen merkbare (!), kracht kan men ‘niets’ doen, zo zegt men.

De vele genezingen getuigen van de waarheid van die woorden.

Gaven der genezingen

Nergens wordt specifiek melding gemaakt van mensen ‘met de gaven van genezingen’.

In de onderzochte gemeenten is er niet een inventarisatie gemaakt van gemeenteleden met die gave. In de gemeente, waar we over het algemeen meestal spreken over gavengerichte taken, is er nergens zoiets als een team van genezingsgaven georganiseerd.

(Nog) niet genezen zieken

Er wordt tijdens de genezingsbedieningen weinig gesproken over de mensen die niet genezen zijn. Blijkbaar is er een soort schroom om dit bespreekbaar te maken. Alleen in 'De Bethel' werden degenen die niet genezen waren expliciet benoemd en naar voren geroepen.

Persoonlijk versus groepen

Er is weinig merkbaar verschil in resultaat tussen een genezingshandeling in persoonlijke context en die bij opwekkingsbijeenkomsten. In beide situaties komen genezingen voor. Een persoonlijke benadering geeft wel de mogelijkheid om wat langer stil te staan bij oorzaak en gevolg, maar ook bij nazorg.

Ziekenzalving

Alle onderzochte bedieningen maken gebruik van de ziekenzalving. Het is opmerkelijk dat dit ook buiten de gemeente wordt toegepast (bijv. de Oase dagen), terwijl het in de eigen gemeente hoort te worden aangevraagd.

Onderwijs

Het gesprek in 'De Bethel' leerde dat men een deel van de dienst der genezing door middel van onderwijs uitwerkt. Er wordt niet alleen onderwijs over 'ziekte en genezing' gegeven, maar het geleerde wordt ook daadwerkelijk toegepast. Daardoor treedt innerlijke bevrijding en genezing op.

Het onderwijs is dus een uitstekend middel waarlangs heelheid gezocht kan worden.

Holistische benadering

In de correspondentie met Harmen U. de Vries, de auteur van het boek 'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts' bleek dat in Nederland geen voorbeeld van een holistische benadering te vinden is. Een samenwerking die er het dichtste bij komt, is de samenwerking tussen 'De Bethel' en het Christelijke GGZ 'In de Bres'. Dit is echter meer een vorm van doorverwijzing dan samenwerking. Binnen 'In de Bres' heeft men echter wel aandacht voor heling van 'heel de mens', dat wil zeggen, geest, ziel en lichaam.

3.7 Evaluatie

Met de geformuleerde Bijbelse standpunten in hoofdstuk 2.7 in het achterhoofd komen we tot het volgende:

- Het 'reeds nog-niet' van het Koninkrijk komt bij elke onderzochte bediening min of meer wel naar voren. Een uitzondering daarop is de bediening van Jan Zijlstra.
- De meeste bedieningen erkennen de 'zalving' waardoor ze genezing mogen uitspreken. Is die 'zalving' er niet, dan wordt er in vragende vorm gebeden.
- De gave van genezing wordt nergens 'georganiseerd' toegepast. Iedereen die recht voor God staat, mag voor een zieke bidden. Men ontvangt de gave op het moment dat het nodig is.
- In elke bediening wordt onder handoplegging gebeden.
- De ziekenzalving wordt uitsluitend binnen de gemeente toegepast. Wordt er wél gezalfd, dan is dat voor andere noden dan ziekte.
- Bepaalde Schriftgedeelten (bv. Psalm 103:1-3) wordt in een aantal bedieningen geproclameerd.

Hoofdstuk 4: Aanbevelingen

4.1	Inleiding	27
4.2	De dienst der genezing.	28
	4.2.1 Doop	29
	4.2.2 Avondmaal	29
	4.2.3 Genezingsdienst.....	30
	4.2.4 Gebedsteam	31
	4.2.5 Ziekenzalving	33
	4.2.6 Pastoraat	34
	4.2.7 Huiskringen	35
4.3	Nazorg	35
4.4	Onderwijs.....	36
4.5	Implementatie van de dienst der genezing.....	37
4.6	Tot slot.....	37

4.1 Inleiding

Omgaan met ziekte en genezing is méér dan alleen pastorale aandacht, op zondagmorgen kort voor de zieke bidden of af en toe een genezingsdienst.

De ‘dienst der genezing’ is niet hetzelfde als een ‘genezingsdienst’. De dienst der genezing is de genezingsbediening die de hele gemeente omvat in de volle breedte van haar functioneren.

De gemeente is immers de gemeenschap die wil groeien in gelijkvormigheid naar het beeld van Christus en elkaar daarin wil ondersteunen.

Tijdens die groei naar gelijkvormigheid worden mensenlevens hervormd door de wedergeboorte, worden in hun nieuwe leven voortdurend vernieuwd en worden geestelijke blokkades opgeruimd. Totdat op de jongste dag elke gelovige ten volle het beeld van Christus mag dragen en volkomen verlossing van zijn lichaam mag ontvangen (Openb.21:5)

Tot die tijd leven we in het ‘reeds- nog niet’ van het Koninkrijk. (Rom.8:23; 2Cor.5:2,4; Luk.17:21,11:2) In deze ‘reeds-nog niet’-periode geneest God naar Zijn soevereiniteit, als teken van dat komende Koninkrijk. We hoeven niet te berusten in ziekte en lijden, maar mogen God aanroepen en genezing vragen.²¹ Binnen de gemeente mogen we vanuit die overtuiging leven en werken. Niet alleen op zondagmorgen een gebed om kracht voor de zieke of wijsheid voor de artsen, maar in de volle breedte van de gemeente en in ons persoonlijk en maatschappelijk leven.

We mogen hoog inzetten en veel verwachten. De gemeente is immers onlosmakelijk verbonden met de verkondiging van het goede nieuws, het evangelie (Mat.28:18-20, Mark.16:15-17)

God geeft in de gemeente de gaven die nodig zijn, waaronder de genezingsgaven.²² Tegelijkertijd mogen we ook dankbaar zijn voor de medische wetenschap.

---

²¹ Bijlage 6.2

²² Bijlage 6.8

De vraag is nu: hoe ga je als gemeente om met al die aspecten rondom ziekte en genezing? Hoe maak je het zodanig praktisch, dat elk raakvlak de juiste aandacht krijgt?

In dit voorstel is geprobeerd de persoonlijke benadering, de meer open bijeenkomsten, de holistische manier en de liturgische vormen te combineren tot één geheel: de dienst der genezing.

Dit voorstel is gebaseerd op het onderzoek naar de Bijbelse uitgangspunten, de literatuurstudie en het onderzoek naar de praktische invulling in de gemeente en daarbuiten rondom het thema 'ziekte en genezing'.

Waar zinvol wordt door middel van voetnoten verwezen naar de constatering uit het onderzoek.

4.2 De dienst der genezing.

In dit hoofdstuk beschrijven we kort de verschillende vormen van pastorale toepasbaarheid van de dienst der genezing in 'De Bron' en noemen enkele praktische punten.

Zoals gezegd omvat de dienst der genezing de hele gemeente.

De dienst der genezing behoort geïntegreerd te zijn in het leven van de hele plaatselijke geloofsgemeenschap.

Dat houdt in dat het aspect van ziekte en genezing ook in alle gedeelten van de gemeente terug dient te komen, van gebed tot liturgie, van onderwijs tot pastoraat.

Deze bedieningen behoren een onderlinge synergie te hebben, waardoor een onlosmakelijk geheel gevormd wordt. Denk bijvoorbeeld aan het bezoek aan de zieken en het doorgeven van gebedspunten aan een gebedsgroep of huiskring. Het pastorale gesprek, dat kan leiden tot een verzoek tot ziekenzalving. Mensen die zich laten dopen en als gevolg van hun 'bede tot een goed geweten' (1Petr.3:21), heelheid en genezing zoeken van de gevolgen van hun wereldse verleden.

In de volgende illustratie hebben we de verschillende delen van de dienst der genezing samengevoegd tot één geheel. Elk van deze onderwerpen zullen we vervolgens nader toelichten.

illustratie 1: De dienst der genezing.

Het mag duidelijk zijn dat Gods Geest centraal staat. De afhankelijkheid van de gemeente en haar leden van de Heilige Geest doet ons steeds weer Gods leiding en wil zoeken. Het is door de kracht van de Heilige Geest dat de Here Jezus kon genezen. Wanneer die kracht niet aanwezig was, kon Hij ook niet genezen (Mat.13:58).²³

Bij elk onderdeel in de dienst der genezing zal ruimschoots de tijd genomen moeten worden om ons op Hem af te stemmen door middel van Schriftlezing en gebed. Deze afstemming is niet een gelegenhedaad, maar een levenshouding ('het normale christelijke leven') van de betrokkenen.

4.2.1 Doop

De doop is een bede tot een goed geweten (1Petr.3:21). Men kan in de doop al geestelijke genezing vinden (Rom.6:6-13) en bevrijd worden van verkeerde machten.

De doop heeft natuurlijk een veel bredere betekenis, men laat zich uiteraard niet met het oog op genezing dopen. Maar als gevolg van de doop kan er wel genezing en bevrijding *impliciet* in de doop besloten liggen. In de periode rondom de doop is er vaak geestelijke strijd. Als gevolg daarvan manifesteren onzuiverheden en blokkades zich soms *expliciet*. We kunnen dit niet zomaar tijdens een doopgesprek laten liggen maar zullen hieraan aandacht moeten besteden. Een gelegenhedsgebed tijdens het doopgesprek is dan immers niet voldoende.

Het is in 'De Bron' de gewoonte dat minimaal twee oudsten een gesprek hebben met mensen die aangegeven hebben zich te willen laten dopen. In dat gesprek komen onderwerpen als het bekeringsverhaal, de persoonlijke relatie met God en het lidmaatschap aan de orde (het is het beleid van 'De Bron' dat aan de doop ook automatisch het lidmaatschap is verbonden).

De persoon die de doop aanvraagt neemt zijn verleden mee 'de gemeente in'. Vroeg of laat zou dit tot (langdurige) pastorale aandacht kunnen leiden.

De periode rondom doop is voor de betrokkene echter bijna altijd een periode van geestelijke openheid. Het is daarom raadzaam om direct bij het doopgesprek (of bij een aanvraag tot lidmaatschap) ruimschoots de tijd te nemen samen biddend te praten over mogelijke occulte belasting, verkeerde levensstijl of de noodzaak tot vergeving. Wanneer er sprake is van ingrijpende of hardnekkige situaties, waar een langere periode van gebed en bevrijding nodig is, kan een gebedsteam (zie 4.2.4) ingeschakeld worden.

Dit hoeft geen belemmering voor de doop te zijn, maar is integendeel juist een gevolg van de bede tot een goed geweten.

4.2.2 Avondmaal

De tafel des Heren, het Avondmaal, wordt meestal met name gezien als een verwijzing naar het kruis. En niet als een nieuw heilsfeit, waardoor de kracht van Jezus' lijden en sterven herscheppend in onze aardse werkelijkheid binnentreedt, tot in onze lichamelijke toe.²⁴

---

²³ Bijlage 6.7

²⁴ Kraan, Dr. K.J., 'opdat u genezing ontvangt.' *Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag.333

In dit verband is de opmerking van K.J. Kraan van belang:

‘In de oude kerk kende men de Avondmaalsviering op Goede Vrijdag helemaal niet. Daar werd in de vroege Paasmorgen de maaltijd des Heren als Paas-jubel gevierd, zoals dat nog in de Oosters-orthodoxe kerken het geval is.

Alles is in het Avondmaal toegespitst op het wegnemen van de schuld. Maar de overwinning van Jezus op het verderf is meer dan alleen toekomstmuziek. We verkondigen de dood des Heren, totdat Hij komt. Maar waar is het besef, dat met de viering van de Maaltijd des Heren de Messiaanse maaltijd principieel en ook in allerlei lijfelijke zegen, zich nu begint te realiseren?’²⁵

Met andere woorden: het ‘reeds-nog niet’ is in werking getreden en vanuit die gedachte is het Avondmaal ook een expliciete verwijzing naar genezing. Genezing van de zonde, maar ook van de gevolgen van de zondeval. Het is juist daarom dat Paulus spreekt over de lichamelijke gevolgen van onwaardig eten en drinken van het Avondmaal (1Cor11:30).

Avondmaal verlangt zelfonderzoek. Zelfonderzoek leidt tot schuldbesef. Schuldbesef leidt tot geestelijke genezing, maar kan ook tot lichamelijke of psychische heilheid leiden. In genezingsdiensten of –samenkomsten wordt daarom vaak het Avondmaal gevierd, voorafgaande of na de oproep tot gebed. Omgekeerd kan tijdens het Avondmaal aandacht besteed worden aan genezing en daartoe ook tijd voor gebed ingeruimd worden.²⁶

De bijzondere gemeenschap met Christus tijdens het Avondmaal maakt dit moment tot een gelegenheid van heil en heling.

De dienst in ‘De Bron’ zou zich rondom het Avondmaal moeten concentreren in plaats van een Avondmaal ‘terloops’ na de reguliere dienst. Een korte relevante preek leidt dan het Avondmaal in. Na de gezamenlijke viering zou er (tijdens de lofprijs) ruimte in de liturgie kunnen zijn om naar het gebedsteam te gaan (in een aparte ruimte), voor gebed en handoplegging. Na afloop spreekt de gemeente het dankgebed uit en wordt de zegen uitgesproken.

Wanneer blijkt dat er een wat uitgebreider pastoraal gesprek nodig is, kan dat tijdens of direct na de dienst geboden worden door het gebedsteam.

4.2.3 Genezingsdienst

Jezus Christus geeft ons de opdracht om het Evangelie te verkondigen en Hij belooft dat te bevestigen door er wonder tekenen, zoals genezingen na handoplegging, op te laten volgen (Mark.16:15-20).

Als ‘De Bron’ een naar buiten gerichte gemeente is en het Evangelie aan de wereld verkondigt, mag zij geloven dat Christus wonder tekenen zal geven.

De verkondiging kan zowel op kleine schaal (bv. één op één gesprekken), als op een wat grotere schaal, bijvoorbeeld door middel van een campagne of een themadienst. In een themadienst, waarin het Woord verkondigd wordt en mensen door middel van een persoonlijke uitnodiging opgeroepen worden zich te bekeren, mogen we genezingswonderen verwachten.

---

²⁵ Kraan, Dr. K.J., ‘*opdat u genezing ontvangt.*’, pag.334

²⁶ Hoofdstuk 3.2

De genezingsdiensten van ‘De Levensstroom’ gemeente van Jan Zijlstra zijn alom bekend. Deze gemeente houdt aparte kerkdiensten, waarin het gebed om genezing een belangrijke rol speelt. Er zijn echter ook ander gemeenten, die op hun beurt en op eigen wijze gestalte geven aan een genezingsdienst.²⁷

Het duidelijke advies is dan ook om niet een andere gemeente na te willen doen, maar om, zonder af te doen van de boodschap en opdracht van het evangelie, dicht bij het karakter, de geschiedenis en de beleving van de eigen gemeente te blijven.

Het is daarom goed om over de mogelijkheid van een eigen genezingsdienst in ‘De Bron’ na te denken. Een dienst die sterk verkondigend is en oproept tot bekering, kan overgaan in een periode van gebed voor genezing en heling.

Sommige gemeenten noemen zo’n themadienst een ‘genezingsdienst’, ‘dienst van voorbede en handoplegging’ of ‘dienst van gebed en heling’. Omwille van de leesbaarheid spreken we in dit hoofdstuk van ‘genezingsdienst’.

Diensten waar de voorbede voor zieken een grote rol in de liturgie heeft, kunnen een rustig karakter hebben²⁸ of een meer uitbundig karakter.²⁹ In het laatste geval dient dan rekening gehouden te worden met de echte zieken die de uitbundigheid van de lofprijs niet aankunnen.

Wanneer er de tijd wordt genomen voor lofprijs en aanbidding is er meer ruimte voor Gods kracht. Genezingsbedienaars zoals Jan Zijlstra en W.J. Ouweneel getuigen van die vrijmaking van Gods Geest door lofprijzing.

Omdat ‘De Bron’ geen ervaring op het gebied van genezingsdiensten heeft, is het goed om voorzichtig te beginnen, om zowel de bedienaar als de gemeente te laten wennen.

Men kan beginnen met in de reguliere diensten tijd in te ruimen om te bidden vóór de zieken, en om dan stapsgewijs naar een genezingsdienst te gaan waar mét zieken gebeden wordt. Dit laatste kan voor in de zaal, of in een gereserveerd gedeelte in de zaal. Er kan onder handoplegging gebeden worden door de voorganger, maar ook door het gebedsteam, dat verspreid in de zaal aanwezig is.

Soms sluit men de samenkomst af door het vieren van het Avondmaal.

Het gebedsteam kan hierin ook als nazorgteam functioneren.

4.2.4 Gebedsteam

Gebed is elementair voor ons geestelijk leven, zowel individueel als gemeentebreed. Gebed om te vragen en te luisteren, om inzicht te krijgen en in afhankelijkheid te handelen. Gods Geest openbaart ons waar onze wijsheid en inzichten te kort schieten.³⁰

Deze wijsheid en inzichten van de Heilige Geest hebben we ook nodig om gaven zoals genezingsgaven te leren ontwikkelen.³¹

De zalving van Gods Geest (de ‘dynamis’³²) maakt het mogelijk dat we vrijmoedig in autoriteit kunnen handelen. Een gebed waarin gestreden wordt vereist een geestelijke volwassenheid om de stap in geloof met moed en in autoriteit te durven zetten.

---

²⁷ Hoofdstuk 3.2

²⁸ Hoofdstuk 3.2.2

²⁹ Hoofdstuk 3.3.3

³⁰ Bijlage 7.6

³¹ Bijlage 6.8

Het gebed is de ‘olie’ in elk aspect van de gemeente. Een activiteit zonder gebed is een ‘horizontale’ activiteit. Maar niet elke activiteit vereist dezelfde manier van bidden. Strijden in gebed is wat anders dan een vraag om zegen.

God verlangt dat we met Hem samenwerken, niet andersom. Leden van een gebedsteam zijn daarom christenen die door toerusting en eigen ervaring geleerd hebben om te luisteren naar God en onderscheidingsvermogen hebben. Het zijn mensen met de gave van genezing en hebben in voorkomende situaties de vrijmoedigheid ontvangen om onder de zalving van Gods Geest genezing uit te spreken, al dan niet onder handoplegging. Als gevolg van die gave heeft men soms ook inzicht over de mogelijke achtergrond van een ziekte, zoals bijvoorbeeld onvergevingsgedachte, bindingen, angst of zonde.

Zij zijn mensen met een grote compassie voor de zwakkere en die zich geroepen weten door God om deze plaats in te nemen door met geloof (Mark.11:22, Jac.1:6; 5:15, Ief (Luk.11:5-8) en vasthoudendheid (Luk.18:1-8) te bidden. Zij zoeken de eenheid en openheid binnen de groep en herkennen de geestelijke strijd die een dergelijke bediening met zich mee kan brengen. Zij zijn betrouwbaar en leggen pastorale verantwoording af aan (de pastoraal verantwoordelijken van) de raad. In 4.8.3 worden enkele voorwaarden voor een genezingsbediening uiteengezet die kunnen helpen om tot een keuze van personen te komen.

De gebedsgroep zal aandacht moeten hebben voor verschillende aspecten van de zieke. Er moet aandacht zijn voor:

- het ziek-zijn. Wat betekent de ziekte voor de zieke (angst, onzekerheid, sociale status etc).
- vertrouwen en nuchterheid (ook de medische weg kan een weg zijn die God kiest en zegent)
- de spanning tussen het ‘reeds’ en het ‘nog niet’ en de soevereiniteit van God ten aanzien van waarom, wanneer en hoe.

Maar er moet nadruk zijn voor het herstel van de verhouding met God, waar nodig.

Het volgende vijf-stappen model is een ontspannende manier om te beginnen.³³ Dit model vertoont veel overeenkomst met de wijze waarop de Healing Rooms functioneren:

1. Vragen stellen en ‘tussen de regels door’ luisteren in afhankelijkheid van God.
2. Op basis van stap 1 een gebedsstrategie uitstippelen.
3. Bidden voor specifiek resultaten, evt. onder handoplegging.
4. Resultaten evalueren.
5. Advies en follow-up (pastoraat, nazorg)

Ook creatieve werkvormen zoals bijvoorbeeld een gebedsschaal, een tekening, een lied of het schrijven van een brief kunnen hulpmiddelen zijn om tot openbaring van achtergronden te komen.³⁴

---

³² Bijlage 6.7

³³ Blue, Ken, *Gezag om te genezen*, (Amersfoort, Inside Out Publishers, 2008), pag.123

³⁴ Hoofdstuk 3.3.4 en 3.4

De gebedsgroep komt zeer regelmatig bijeen en reserveert nadrukkelijk ruimte voor lofprijs en aanbidding.

Men kan bidden met, maar ook vóór een zieke.

Een bijeenkomst kan in het laatste geval ook in afwezigheid van de zieke bijeenkomen. Men reserveert dan een langere tijd voor een specifieke zieke, waarbij tijd is voor ‘soaking prayer’³⁵, dat wil zeggen aanhoudend gebed, stilte en lofprijzing. Men plaatst de zieke tijdens het bidden voor het aangezicht van God, elkaar daarbij in gebed aanvullend.

Zoveel mogelijk zal de zieke gevraagd worden om naar de gebedsgroep te komen (te vergelijken met het ‘spreekuur’ van een Healing Room³⁶). De gebedsgroep komt samen in ‘De Bron’.

De gebedsgroep wordt tevens, zoals reeds beschreven, betrokken bij overige vormen van de dienst der genezing, zoals bijvoorbeeld de nazorg bij genezingsdiensten.

4.2.5 Ziekenzalving

In de dienst der genezing blijft de ziekenzalving een hele duidelijke Bijbelse opdracht.

Jac.5:3-16 beschrijft de ziekenzalving voor zieken met ernstige of hardnekkige ‘ongesteldheid’ en wordt bediend op initiatief van de zieke. De oudsten van de gemeente dienen de ziekenzalving te verrichten en hier zorgvuldig mee om te gaan. Omdat Jac.5:14 spreekt over het roepen van de oudsten bij de zieke, zal de ziekenzalving in de beslotenheid van de zieke (bv. thuis of een ziekenhuiskamer) bediend worden.

De ziekenzalving kan zowel apart van een medisch traject als parallel daaraan bediend worden.³⁷

De ziekenzalving is reeds veelvuldig in ‘De Bron’ toegepast en behoeft geen nadere uitwerking. Een aantal praktische kanten rondom de ziekenzalving staan bovendien verder beschreven in bijlage 4.4.

Eén aspect willen we nog iets verder uitwerken.

Jacobus spreekt over van drie verschillende ‘gebedscirkels’ bij de ziekenzalving, namelijk:

- het persoonlijk gebed van de zieke,
- het gebed van de oudsten
- het gebed door de gemeente (vers 16).

Dit geeft aan dat de ziekenzalving ook omgeven dient te zijn door de gebeden van de gelovigen uit de gemeente en niet beperkt is tot het gebed van de oudsten.

De gemeente zal daartoe ook op de hoogte moeten worden gebracht van de datum waarop de ziekenzalving wordt bediend. Tijdens de eredienst kan er (alvast) voor gebeden worden, maar ook kunnen de gemeenteleden opgeroepen worden thuis (en op de huiskring) te bidden op het moment van ziekenzalving. Er kan een bovendien (evt. onder leiding van leden van de gebedsgroep) een gebedsbijeenkomst op het moment van ziekenzalving gehouden worden. De informatie over de zieke hoeft in bepaalde

---

³⁵ Bijlage 7.11

³⁶ Hoofdstuk 3.3.3

³⁷ Bijlage 7.1 en 7.2

situaties niet uitgebreid bekend gemaakt te worden, maar wel zodanig dat de gemeente gericht mee kan bidden.

De vraag is of de zieke een dergelijke belangstelling wenst. Soms is er schroom, soms is er bescheidenheid ('ik wil niet teveel aandacht vragen'). Schroom kan begrijpelijk zijn wanneer de aanleiding van de zalving nogal persoonlijk of intiem is.

Bescheidenheid is niet altijd juist. Men vraagt niet zomaar de ziekenzalving aan!

Gods Woord geeft ons richtlijnen voor de ziekenzalving en daar horen ook het gebed en de betrokkenheid van de gemeente bij.

Ook hierin dienen de oudsten met wijsheid en fijngevoeligheid een weg te vinden.

4.2.6 Pastoraat

In 'De Bron' heeft de taakgroep 'pastoraat' een breed scala van aandachtsgebieden.

Aandachtsgebieden naast zieken- en specifiek pastoraat zijn onder ander begeleidingspastoraat, financieel pastoraat en ouderenpastoraat. Volgens het jaarverslag van de gemeente behoort ook het 'gebedswerk' onder de taakgroep pastoraat.³⁸

We maken in het pastoraat een onderscheid tussen curatief (herstellend) pastoraat en preventief (aandachts)pastoraat.

Omdat aandachtspastoraat als normaal en functionerend mag worden verondersteld, zullen we in het kader van 'ziekte en genezing' in de praktische uitwerking alleen kort op curatief pastoraat ingaan.

De periode van ziek zijn tot herstel of berusting kan kort of lang zijn. In die periode kan een lang (slepend) traject van huisarts- of specialistenbezoek aan de orde zijn. Het resultaat kan een ziekenhuisopname zijn, met zicht op herstel of acceptatie van de (gevolgen van de) ziekte.

In elke fase van dat traject is behoefte aan pastorale betrokkenheid. Die pastorale betrokkenheid wordt gegeven vanuit de huiskring en van broeders en zusters uit de gemeente die dicht bij de betrokkene staan. Daar is aandacht voor wat het ziek-zijn voor de zieke betekent. Gevoelens van angst en onzekerheid voor de toekomst. Het verdriet van de betrokkenen. Die betrokkenheid is spontaan en goed. Daarnaast is er in 'De Bron' reeds een bestaand pastoraal team dat ervoor zorgt dat iedereen de aandacht krijgt die hij of zij nodig heeft.

Maar als de zieke meer nodig heeft dan alleen aandacht en bemoediging, dan is er andere 'deskundigheid' vereist. We kunnen hierbij denken aan de reeds genoemde gebedsgroep.

De beschreven holistische benadering³⁹ gaat uit van aandacht voor het hele traject van de zieke in overleg met de huisarts of specialist.

Het holistisch ideaalbeeld is dat de gebedsgroep contact en overleg heeft met de arts. Er is, voor zover bekend, in Nederland echter nog nauwelijks sprake van dergelijke structurele contacten. Dit zou natuurlijk een eerste initiatief van 'De Bron' kunnen zijn, maar waarschijnlijk is het beter eerst ervaring op te doen met de andere vormen binnen de dienst der genezing.

---

³⁸ Jaarverslag 'De Bron', 2008-2009, pag.17

³⁹ Hoofdstuk 3.4

In het stadium dat de zieke meer nodig heeft dan aandachtspastoraat zou het gebedsteam ingeschakeld kunnen worden dat in nauw contact met de zieke, naast het behandelplan van de arts, bij de zieke betrokken wordt om de weg van het gebed om genezing te volgen.

Dat is meer dan alleen een algemeen gebed, maar strekt zich uit tot elke fase van het ziektebeeld en elke medische stap die gezet wordt. Een lid van het gebedsteam kan aan een zieke ‘gekoppeld’ worden om nauw contact te onderhouden en te overleggen. Deze persoon kan telkens gedetailleerde en zeer actuele gebedspunten inbrengen bij het gebedsteam. Er kan steeds snel feedback gegeven worden over het verloop.

Een integratie tussen de brede pastorale inzet en de specifieke betrokkenheid van het gebedsteam is daarmee ook een duidelijke invulling van de dienst der genezing in de breedte van de gemeente.

4.2.7 Huiskringen

In de huiskringen is tijd en gelegenheid voor onderwijs, gebed en behoort onderlinge gemeenschap tot de basis van de gemeenschap. Daar waar de gemeente als geheel niet de aandacht aan iedereen kan geven, zorgt een netwerk van huiskringen ervoor dat die aandacht er wél is. Dat houdt ook in dat er aandacht voor de zieke is en er voor de zieke gebeden wordt.

De huiskringen functioneren al vanaf het ontstaan van ‘De Bron’. Dit behoeft dus geen verdere uitleg. Toch een enkele opmerking:

- De communicatie tussen huiskring(leider) en de pastor/pastorale oudste is van groot belang. De huiskringleider behoort te weten wat er in de huiskring aan de orde is en verwacht informatie van de pastor. Daardoor kan er in de huiskring zeer gericht gebeden worden en bezoeken afgesproken worden.
- De huiskring kan opgeroepen worden om, zoals de gebedsgroep, in een extra bijeenkomst actueel en gericht te bidden op het moment van een medische ingreep van één van haar huiskringleden.
- Er zijn huiskringen die veel te dragen hebben en huiskringen die weinig lijden in hun kring meemaken. Het is daarom zeer de moeite waard om die kringen die veel moeten dragen, extra aandacht te geven vanuit de pastoraal verantwoordelijken. Te denken valt aan onderwijs over ‘ziekte en lijden’, of over de manier van bidden. Ook kunnen dan de vragen die er in dergelijke huiskringen leven meer aandacht krijgen. De kleinere (en dus persoonlijker) schaal van een huiskring leent zich hier uitstekend voor.

4.3 Nazorg

Hoewel de ‘nazorg’ een onderdeel van de dienst der genezing is, vermelden we dit onderwerp toch apart. De reden hiervan is dat nazorg vaak een ondergeschoven kindje is en als laatste in de rij aan de beurt is. Door dit onderwerp apart te benoemen, ‘lichten’ we het er even uit en geven aan dat dit direct bij de implementatie van de dienst der genezing meegenomen dient te worden.

Niet iedereen wordt genezen.⁴⁰ In het ‘reeds-nog niet’ van het Koninkrijk zullen we daarom, naast een genuanceerde voorbereiding, ook aandacht moeten hebben voor een gebalanceerde nazorg.

---

⁴⁰ Bijlage 7.9

Het noemen van theologische redenen waarom genezing uitblijft is iets anders dan samen met de zieke (en hun naasten) een weg zoeken in hun blijvend lijden.

Het gebedsteam zal na de periode van gebed om genezing daarom ook samen met de zieke de moed moeten hebben om te bidden voor het dragen van de ziekte en de gevolgen daarvan.⁴¹

Zoals reeds genoemd is het herstel van de relatie met God het grootste doel. Wanneer iemand teruggekeerd is tot God kan door de zieke persoon het lijden in een ander perspectief gezien worden.

Het is dan nodig om recht te doen aan de pijn en de vragen van de zieke en zijn naasten en tegelijkertijd hem te helpen zijn oog gericht te houden op de manier waarop God in hun aller leven aanwezig is.⁴²

Nazorg dient er ook te zijn voor degenen die wél genezing ontvangen. De genezing kan ingrijpende gevolgen hebben voor de situatie thuis (gezinsleden) of in de maatschappij (het begrip, de inkomenssituatie). Ook de afnemende aandacht van de omgeving kan een gevoel van eenzaamheid geven. In de hectiek van alledag moet hier nadrukkelijk welbewust aandacht voor zijn.

Het getuigen van de genezing mag hier ook genoemd worden. De Here Jezus roept ons op om hiervan te getuigen en hem de eer te geven (Luc.17:11-19). Als we de tekenen willen zien (Mark.16:17), dan moeten we er wél van getuigen en het aan de medegelovigen en de wereld laten zien.

In een later stadium, wanneer de genezene in een meer stabiele situatie is terechtgekomen, kan hij of zij geholpen worden bij de persoonlijke geestelijke groei en het christelijk leven en betrokken worden bij een bediening zoals bijvoorbeeld een genezingsbediening.

4.4 Onderwijs.

Er is veel verwarring over ‘ziekte en genezing’. ‘De Bron’ dient daarom een standpunt in te nemen over deze zaak. Deze scriptie mag daarin een stap zetten. Zonder een helder standpunt zal het gebed om genezing in plaats van een doelgericht, een dwalend gebed zijn en zal het invullen van de verschillende delen van de dienst der genezing een ongeleid projectiel tot gevolg hebben. Onderwijs is daarom een elementair onderdeel voor de invoering van de dienst der genezing.

Het onderwijs over het onderwerp ‘zieke en genezing’ kan op verschillende manieren op verschillende plaatsen:

- Een themadienst kan een begin zijn en heeft als voordeel dat de hele gemeente bereikt wordt. In een preekserie van bijvoorbeeld 3 zondagen kan uitgelegd worden:
  - Wat de Bijbel ons duidelijk maakt over ‘ziekte en genezing’. Deze scriptie kan daartoe een basis leveren.
  - Hoe de dienst der genezing in ‘De Bron’ gestalte kan krijgen (denk bv. aan de liturgische vormen, maar ook de andere mogelijkheden, genoemd in dit hoofdstuk)
  - Hoe de dienst der genezing door elk lid van ‘De Bron’ gedragen kan worden.

---

⁴¹ Bijlage 7.11

⁴² Bijlage 7.10

- Een thema-avond die wat dieper op specifieke onderwerpen ingaat kan daarop een vervolg zijn.
- In de huiskringen kan in kleiner verband nagepraat worden, maar ook uitgelegd worden hoe de kring mee kan helpen in de dienst der genezing.
- Elk van de deelgebieden in de dienst der genezing behoeft apart onderwijs. Dit kan zich uitstrekken van theologisch onderwijs (waarom?) tot praktisch onderwijs (hoe?).

Momenteel worden er in 'De Bron' cursussen gegeven over herstel van relatie met God en heling, genezing van beschadigde emoties:

- 'Vrijheid in Christus' (van Neil Anderson, bewerkt door de Bethel, Drachten).
- 'De Fascinerende vrouw' (n.a.v. het gelijknamige boek van John Eldredge).

Dit kan naar behoefte uitgebreid worden naar andere cursussen, bijv.

- Vaardigheids cursussen zoals: ziekenpastoraat, bevrijdingspastoraat, contextueel pastoraat, stervensbegeleiding.
- Algemene cursussen zoals: Relatie geest-ziel-lichaam (psychosomatische aandoeningen), wat is ziekenzalving en hoe gaat dat in zijn werk?.
- Cursussen met herstel als doel zoals : verslaving, eetproblemen, angst.

De invulling wordt uiteraard bepaald door de behoefte van de gemeente en de beschikbaarheid van deskundigheid.

4.5 Implementatie van de dienst der genezing

Het invoeren van de dienst der genezing is niet iets wat een enkeling van de gemeente er even 'bij' doet. Het voorzichtig beginnen en langzamerhand verder uitwerken en uitbouwen op een Bijbels verantwoorde en gemeentebreed gedragen manier vereist wijsheid, inzicht, fijngevoeligheid en tact.

Als de dienst der genezing gemeentebreed wil functioneren, zal ook de gehele gemeente stapsgewijs geïnformeerd en 'meegenomen' moeten worden.

Daarom is het van groot belang dat er een klein, deskundig implementatieteam komt, dat volledig vrijgemaakt wordt om het proces gestalte te geven. Minimaal één raadslid dient in dit team zitting te nemen. De teamleden mogen geen andere taken in de gemeente hebben, zodat zij zich volledig op hun taak kunnen richten. Zorgvuldigheid is hierbij belangrijker dan deadlines. Deze bediening, meer nog dan andere bedieningen, vereist dat men zich volledig afhankelijk van God stelt. Elke stap dient dan ook biddend gezet te worden.

Deze teamleden moeten daarom door de raad zorgvuldig uitgekozen worden.

4.6 Tot slot

In het boek 'Gezag om te genezen' schrijft Ken Blue over zijn onderzoek naar modellen voor genezing. Hij komt tot de ontdekking dat er geen modellen zijn die gemeengoed zijn in alle tradities. Iedere traditie hanteert een model dat aansluit bij de eigen historie en theologische idealen. 'De Bron' hoeft niet technieken of verwachtingen van andere tradities over te nemen om genezing mogelijk te maken. Wel bestaan er volgens Blue enkele waarden, een grondhouding die er inhoud en kracht aan verlenen:⁴³

⁴³ Blue, Ken, *Gezag om te genezen*, pag 120-121

- Degenen die consistent effectief zijn in gebed voor zieken verwachten genezing. De vooronderstelling wordt gedeeld door deze bidders dat God zieken wil genezen, heelheid verlangt en dat Hij niet wil dat ze ziek zijn.
- De oprechte bewogenheid voor mensen die lijden is een tweede aspect van die grondhouding. Men heeft deel aan de bewogenheid die Jezus ook had.
- Ten derde is de persoonlijke inzet een belangrijk element van de mensen die bidden en hun bereidheid om risico's te nemen voor het met resultaat bidden voor zieken.

Alles wat in dit hoofdstuk ten aanzien van het opzetten van een dienst der genezing in 'De Bron' is slechts een middel om te komen tot het doel: het herstel of de groei van de mens in de verhouding met God. De wondertekens van genezing zijn tot een teken van het Koninkrijk van God tot behoud voor de wereld.

In geloof mogen we genezing verwachten, in oprechte bewogenheid met de zieke. We moeten risico's durven te nemen, door uit de boot op het water te gaan staan en ziende op Jezus Christus te gaan lopen.

De Here Jezus zei tegen de verlamde: 'Sta op!' (Mark2:11) De verlamde had kunnen zeggen: 'Dat kan ik toch helemaal niet?'. Maar in plaats daarvan stond hij terstond op en wandelde.

Laten wij ook opstaan en wandelen....

- - - - -

Bijlagen: Exegeses, literatuurstudie en vragen:

Bijlage 1: De Lijdende Knecht

1.1	Onderzoeksvragen.....	40
1.2	Jesaja 53.....	40
1.2.1	Vier profetieën over de Knecht des Heren in Jesaja.....	40
1.2.2	Jesaja 53:4-5.....	41
1.2.3	Betekenis van het woord ‘genezing’	45
1.2.4	Conclusie	47
1.3	1Petrus 2.....	47
1.3.1	Algemeen.....	47
1.3.2	1Petrus 2:24.....	48
1.3.3	Gezondheid of levenswandel in 1Petr. 2:24-25?	49
1.3.4	Conclusie	49
1.4	Matteüs 8.....	49
1.4.1	Matteüs 8:16-17.....	49
1.4.2	Citeert Matteüs zorgvuldig?	51
1.4.3	Voorlopige conclusie.....	52
1.5	Geeft het zoenoffer recht op genezing?	52
1.5.1	Inleiding.....	52
1.5.2	Het dragen van de straf van de ziekte.....	53
1.5.3	Jezus Christus is dezelfde.....	54
1.5.4	Een nuchtere analyse	54
1.6	Conclusie.....	55

1.1 Onderzoeksvragen

We gaan in dit hoofdstuk proberen antwoord te vinden op de volgende vragen:

1. Heeft er op het kruis ‘alleen’ verzoening voor onze zonde plaatsgevonden?
2. Is er in de verzoening van onze zonden ook verzoening van de gevolgen van de zonde inbegrepen?
3. Als ziekte een gevolg is van de zonde, hebben gelovigen dan, op grond van het kruisoffer, hier en nu ook al recht op genezing, zoals ze door genade ook vergeving mogen ontvangen?
4. Op grond van het verlossingswerk mogen we nu al zeker zijn van de vergeving van onze zonden en daarvoor danken. Kunnen we op grond van datzelfde verlossingswerk zeker zijn van genezing, het claimen en bij voorbaat al voor danken?

1.2 Jesaja 53

In dit gedeelte zullen we de verschillende teksten nader bekijken.

1.2.1 Vier profetieën over de Knecht des Heren in Jesaja

De verzen in Jesaja 53:4-5 zijn onderdeel van de vierde profetie over de Knecht des Heren in Jes.52:13-53:12.

In het boek Jesaja worden deze vier profetieën over de Knecht des Heren beschreven in de volgende Schriftgedeelten:

- Jes. 42:1-9 . In deze profetie wordt de Knecht des Heren geïntroduceerd en wordt Zijn roeping, toerusting en taak genoemd. Hij wordt door God tot heil van Israël en alle volken gesteld.
- Jes. 49:1-9a. In dit gedeelte wordt de Knecht des Heren aan de volken voorgesteld als de door God geroepen Heiland.
- Jes. 50:4-11. De Knecht des Heren vertelt van Zijn roeping, toerusting en de tegenstand die dit met zich meebrengt in de derde profetie.
- Jes. 52:13-53:12. De vierde profetie geeft een profetische schets van het leven van de komende Verlosser met Zijn vernedering en verhoging.

Over de vraag, wie met die Knecht wordt bedoeld, wordt verschillend gedacht. In het boek Jesaja wordt ook het volk Israël met deze naam aangeduid (Jes. 41:8; 42:19;43:10; 44:1;45:4;48:20). Het is echter lastig de vier profetieën over de Knecht des Heren te vergelijken met Israël, aangezien Israël dan volkomen schuldloos zou zijn. Israël wordt echter in het hele OT als een zondig volk voorgesteld.

Ook koningen en profeten worden met deze naam aangeduid (bijv. David in 2 Sam.3:18 en in Psalm 89:4,21; de profeet Achia in 1Kon. 14:18; de profeet Elia in 18:36).

De beschrijving van de ‘Knecht des Heren’ gaat echter de menselijke maat ver te boven en kan daarom niet een historisch figuur uit het verleden zijn.

Daarom is de oud-Joodse en de meest gangbare opvatting, dat met deze Knecht de komende Messias bedoeld wordt.⁴⁴ Bovendien zijn deze profetieën rechtstreeks Messiaans te noemen, omdat in deze profetieën het leven en sterven van de Messias beschreven is. De algemene Christelijke mening is dan ook dat de profetieën in Jesaja vooruitzien op het leven en sterven van Jezus Christus.⁴⁵

Jes.53:1-2 begint met het beschrijven van de geboorte en eindigt in vers 12 met de toekomstige verheerlijking van de Knecht des Heren, te weten Christus. In het gedeelte tussen vers 3 en vers 12 herkennen we het leven, het lijden aan het kruis, de begraving en de opstanding van Christus.

1.2.2 Jesaja 53:4-5

We zullen ons nu verder verdiepen in de verzen 4-5 van Jes.53.

*4 Nochtans, onze ziekten heeft Hij op zich genomen,
en onze smarten gedragen;
wij echter hielden Hem voor een geplaagde,
een door God geslagene en verdrukte.*

*5 Maar om onze overtredingen werd Hij doorboord,
om onze ongerechtigheden verbrijzeld;
de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem,
en door Zijn striemen is ons genezing geworden.*

⁴⁴ Wieringa, Ds. H.A., *Bijbel met kanttekeningen*, (Voorhoeve, kampen, 2000), volume 5, pag 104

⁴⁵ Voor een meer gedetailleerde analyse over de Knecht des Heren: zie: Ridderbos, Dr.J., *De Profeet Jesaja*, Korte Verklaring der heilige Schrift, (Kok, Kampen, zj.), volume 8, pag 151vv.

Parallellisme

Jes. 53:4-5 wordt gekenmerkt door een grammaticale stijl, genaamd parallellisme.

Parallellisme is een hoofdkenmerk van OT Hebreeuwse poëzie.

Een parallellisme bestaat uit twee regels, die rondom een bepaalde gedachte cirkelen.

De twee regels geven een voller idee van een gedachte dan slechts één regel. In

synoniem parallellisme zeggen beide regels bijna hetzelfde.

In Jes.53:4-5 is dit parallellisme te vinden in de volgende woorden:

ziekten	⇔	smarten
geplaagde	⇔	door God geslagene en verdrukte
doorboord	⇔	verbrijzeld
overtredingen	⇔	ongerechtigheden
straf	⇔	striemen
vrede	⇔	genezing

Het gevolg van feit dat de Knecht de straf (doorboord en verbrijzeld) voor ons fout handelen (overtredingen en ongerechtigheden) op zich nam, is dat wij het goede (vrede en genezing) kunnen ontvangen.

In Jes.53: 4a staat dat Christus onze ziekten op zich heeft genomen. Jesaja verbindt vers 4a met de verzen 2 en 3 (de verzen die het leven van Christus op aarde beschrijven) en niet met vers 5.

J.G.Fijnvandraat concludeert daaruit dat Christus tijdens zijn leven op aarde de ziekten van het volk heeft gedragen en niet op het kruis.⁴⁶

Vers 4 *Nochtans, onze ziekten heeft Hij op zich genomen, en onze smarten gedragen; wij echter hielden Hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte.*

Nochtans

Het woord 'nochtans' betekent zoveel als 'ondanks dat' en wijst terug naar vers 3.

De mens verborg zijn gelaat voor de Knecht en verachtte Hem.

In vers 3 noemt Jesaja de Knecht 'een man van smarten en vertrouwd met ziekte'. In vers 4 noemt hij echter *ónze* ziekten en *ónze* smarten.

Ondanks dat we het niet door hadden, was het lijden van de Knecht niet ten gevolge van zijn eigen schuld, maar omdat Hij onze ziekten op zich nam en onze smarten droeg.

Onze ziekten heeft Hij op zich genomen en onze smarten gedragen

Ziekten

Het woord 'ziekten' is de vertaling van het Hebreeuwse woord 'choli. Dit woord komt 24 keer in het OT voor en kan 'ziekten' (Deut. 7:15, 28:59; Jes. 38:9), 'wonden' (Jer. 6:7), of het lijden dat ziekte of wonden veroorzaakt (Jer.10:19) betekenen.

---

⁴⁶ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing getoetst aan de Schrift* (Apeldoorn, Medema, zj), pag 10

Buiten Jes. 53:3-4 is het woord 'choli' als zelfstandig naamwoord nog twee keer in Jesaja te vinden. Hiskia werd ten dode toe ziek (Jes. 38:9). Hij was dus letterlijk ziek en werd dus ook letterlijk genezen.

In vers 17 van dat hoofdstuk is er dan een verwijzing naar genezing als gevolg van het vergeven van zonden.

In Jesaja 1:5 heeft Jesaja het over het zieke 'hoofd' van Israel en gebruikt het woord 'choli' daar als beeldspraak.

In Hos. 5:13 wordt het woord 'choli' ook gebruikt als beeldspraak met betrekking tot de geestelijke staat van Efraïm en Juda (zie ook hieronder bij: 'rafa: geestelijke genezing'). De 'genezing' wordt dan gezocht door aansluiting bij Assur.

Het hebreeuwse woord 'choli' wordt in het OT dus zowel voor zowel een letterlijke (fysieke of psychische) ziekte gebruikt, als in de vorm van een beeldspraak voor de geestelijke toestand van Israel.

Opm. De relatie tussen ziekte en zonde vinden we overigens in veel meer OT Schriftgedeelten terug, bijvoorbeeld:

- Num 12:10, waar Mirjam door God tijdelijk met melaatsheid gestraft wordt als gevolg van haar ongehoorzaamheid.
- 2 Sam 12:13vv. als gevolg van Davids zonde met Batseba wordt zijn onschuldige zoon ziek tot de dood.
- 2Kon 15:2-5, hier wordt de koning Uzzia na zijn grove zonde door God geslagen met melaatsheid.
- Psalm 32:3, zolang David zweeg en zijn zonden niet beleed, kwijnde zijn gebeente weg.

Smart

Het woord 'smart' is de vertaling van het Hebreeuwse woord 'mak'ob' en kan lichamelijke (ziekte) smart betekenen, maar meestal betekent het een gevolg van emotioneel of psychisch lijden⁴⁷. Smart is een gevolg van lijden ((2Kron. 6:29) en dat lijden is meestal emotioneel of psychologisch (Jer. 45:3; Pred. 2:23). Het kan door vijanden veroorzaakt worden, maar ook door de Here, die Zijn volk tuchtigt (bv. Ps.69:27).

De NBG vertaalt het Hebreeuwse woord 'mak'ob' met 'smart'. Andere vertalingen vertalen met 'pijn, lijden, zwakte', wat duidelijk een lijden als gevolg van de ziekte aangeeft.

Omdat 'smart' in het synonieme parallelisme het woord 'ziekten' vervangt, is het valide om het woord 'smart' in het licht van de betekenis van het woord 'ziekte' te zien.

'Op zich genomen' en 'dragen'

In het Hebreeuws zijn er twee werkwoorden, namelijk 'nasa' en 'sabal' die beide met 'dragen' vertaald worden. Het woord 'nasa' betekent 'plaatsvervangend dragen, en het woord 'sabal' betekent 'wegdragen, dragen van andermans last'.

---

⁴⁷ Renninger, Rick, 'Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen', Tijdschrift voor theologie en pastorale counseling, jaargang 5, 1993, pag 47

In Jesaja 53 worden beide woorden voor zowel zonden als ziekten gebruikt, namelijk: in vers 4: ‘Nochtans, onze ziekten heeft Hij op zich genomen (nasa), en onze smarten gedragen (sabal)’ en vers 11; ‘en hun ongerechtigheden zal Hij dragen (nasa)’.

Als Jesaja de woorden ‘nasa’ en ‘sabal’ zowel voor zonden als ziekten gebruikt, maakt hij met deze werkwoorden dus geen onderscheid tussen het wegnemen van zonden en die van ziekten.⁴⁸

Als Matteüs in Mat. 8:17 het gedeelte uit Jes.53:4 citeert maakt hij dit onderscheid ook niet. Hij gebruikt daarbij het Griekse woord ‘lambano’, wat ‘op zich nemen, wegnemen’ betekent.

Matteüs doet dit naar aanleiding van het genezingswerk door de Here Jezus, als hij dat beschrijft in Mat. 8:14-17. In dit gedeelte is er sprake van concrete ziekten en interpreteert Matteüs het woord ‘ziekten’ in Jes. 53:4 dus als concrete, lichamelijke en psychische ziekten.

J.G. Fijnvandraat concludeert op basis van Mat. 8:17 en het feit dat Jes. 53:4a over het aardse leven van Christus gaat:

‘Het dragen van de ziekten door Christus is dus niet plaatsvervangend aan het kruis, maar iedere keer als Hij tijdens Zijn leven zieken genas.’⁴⁹

Wij hielden Hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte.

Uit dit vers 4b blijkt, dat Israel de Knecht beschouwde als iemand die met een plaag getroffen (‘een geplaagde’) was. Iemand die zwaar te lijden had en groot onheil over zich heen kreeg.

Bovendien blijkt duidelijk dat Israel het lijden van de Knecht duidelijk toe schreef aan God.

Soms wordt het woord ‘geplaagde’(Hebr: ‘nagua’) geassocieerd met melaatsheid (Lev. 13:3,9,20). Op grond hiervan beschrijft de Babylonische Talmoed de Messias als een melaatse.⁵⁰

Vers 5 *Maar om onze overtredingen werd Hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.*

Het Hebreeuwse woord voor ‘**overtredingen**’ (‘pesha’) heeft de betekenis van ‘de grens doorbreken’. De overtreding wijst daarmee op het doorbreken van Gods wetten. De tegenstelling tussen het lijden van Christus in vers 4 en de constatering dat Hij leed om onze overtredingen komt zeer pijnlijk tot uitdrukking in het woord ‘maar’.

Met de woorden ‘**doorboord**’ en ‘**verbrijzeld**’ geeft Jesaja aan hoe gewelddadig de dood van de Knecht was. Het woord ‘verbrijzeld’ (Hebr: ‘dasa’) betekent ‘in stukken

---

⁴⁸ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 246

⁴⁹ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing*, pag 10

⁵⁰ Oswalt John N., *The Book of Isaiah (chapters 40-66) the New International Commentary on the OT*, (Eerdmans, Grand Rapids, 1998), pag. 386

gebroken') en geeft aan dat de Knecht intense pijn leed door menselijk geweld met de dood als gevolg.

Jesaja gaat zelfs nog verder door te zeggen dat de Knecht om onze ongerechtigheid verbrijzeld werd. Het woord 'ongerechtigheid' is afgeleid van het Hebreeuwse woord 'avon' en geeft 'buigen, afwijken van de weg' of 'dwalen' aan. De mens was van de weg der gerechtigheid afgedwaald. Christus moest hiervoor de consequenties dragen en werd verbrijzeld tot de dood.

Jes.53:5 spreekt over **vrede** die de lijdende Knecht ons (nl. de echte schuldigen) brengt. Die vrede is de 'sjaloom' waarmee het algehele welzijn, naar geest, ziel en lichaam wordt bedoeld. Wij waren die vrede kwijtgeraakt doordat wij de straf van onze ongerechtigheden op ons droegen. Die vrede kan ons nu weer gegeven worden doordat Hij in onze plaats de straf heeft gedragen.

We zien deze profetie in Jezus in vervulling gaan. Het is een voorsmaak van de toekomstige tijd, wanneer de Heiland met elke ziekte en zelfs de dood zal afrekenen (vgl. Op.21:4; 22:1-2).⁵¹

De vrede is door het parallellisme gekoppeld aan het woord 'genezing'. Jesaja heeft dus een duidelijke relatie tussen deze woorden gelegd.

Door Zijn **striemen** is ons genezing geworden. De 'striemen', waar Jesaja over spreekt, zal de christenslaven, die regelmatig bloot stonden aan stok- en zweepslagen, zeker hebben aangesproken. Vanuit het synoniem parallellisme gezien wordt 'striemen' aan 'straf' gekoppeld, wat uiteraard een logische gedachte is. Het Hebreeuwse woord voor 'striemen' ('chaburah') kan ook vertaald worden met 'wonden, zwellingen'. Het is hetgeen waar deze wonden voor staan, namelijk de gevolgen van het dragen van onze overtredingen, dat ons genezing is gegeven.

1.2.3 Betekenis van het woord 'genezing'

Het Hebreeuwse woord voor 'genezing' is 'Rafa' of 'rapha'. Dit werkwoord 'rapha' heeft in de vorm 'rophe' de betekenis van, heel maken, genezen, helen. Deze vorm wordt gebruikt voor de Here God als de genezer van Israel.

Het woord 'rafa' heeft ook de betekenis van : 'herstellen, in orde maken, gezond maken, beter maken, repareren'.⁵²

Het woord 'Rafa' wordt dus heel breed toegepast. We noemen enkele voorbeelden:

'Rafa': herstellen van voorwerpen of land

Het gebruik van het woord 'rafa' in de zin van 'herstellen' komt voor met betrekking tot mensen, dieren, maar ook met betrekking tot voorwerpen of de natuur.

We noemen weer enkele voorbeelden:

- 2 Kon. 19-22: God geneest het water door Elia een schaal met zout in de waterbron te laten gooien: *'Zo zegt de Here: Ik maak dit water gezond'.*

⁵¹ StudieBijbel, Digitale Editie 2005, commentaar bij Mat 8:17

⁵² Van Veen-Vrolijk, Annechien, 'Kernwoorden Hebreeuws', Profetisch Perspectief, sept 2002, pag 39-45

- 1 Kon 18:30: Om de Here te offeren tijdens het uitdagen van de Baäl priesters herstelt ('rafa') Elia het altaar Gods, dat gebroken was.
- Jer. 19:11: Jeremia krijgt opdracht een kruik te kopen en ten overstaan van de koningen van Juda en de inwoners van Jeruzalem uit te roepen dat de Here het volk en de stad zal verbreken als een kruik die niet hersteld ('rafa') kan worden.

'Rafa' : geestelijke genezing

Als we kijken naar 'rafa' in de betekenis van een geestelijke genezing, dan is het van belang om daarbij op te merken dat in het OT de vorm 'rophe' wordt gebruikt met betrekking tot God als genezer van Israel.⁵³

Enkele voorbeelden die op geestelijke genezing doelen:

- Ex. 15:22-26. De Here vermaande het volk Israel en gaf aan dat als zij: *'..aandachtig luistert naar de stem van de Here, uw God, en doet wat recht is in Zijn ogen, en uw oor neigt tot Zijn geboden en al Zijn inzettingen onderhoudt, zal Ik u geen enkele van de kwalen opleggen, die Ik de Egyptenaren opgelegd heb; want Ik, de Here, ben uw Heelmeester'*
- Hos. 5:13-6:1. In dit gedeelte lijden Eraïm en Juda onder de aanvallen van de vijand. Zij zoeken verlossing bij Assur: *'Komt en laat ons weerkeren tot de Here, want Hij heeft gescheurd, en Hij zal ons helen'*.
- Jer. 30:17. *'Zeker, Ik zal u herstel geven en Ik zal u genezen van al uw wonden'*.
- Klaagl. 2:13 *'wie kan u genezing brengen?'* roept de schrijver over de verwoesting van Jeruzalem.
- Mal. 4:2 *'Maar voor u, die mijn naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen...'*

Het woord 'genezing' wordt in het OT in bovenstaande Schriftgedeelten dus gebruikt als het herstel van de relatie tussen God en Israel betreft. De genezing betreft hier dus geen genezing van ziekte, maar van zonde. Vandaar dat ook de relatie met 'vrede' is gemaakt door Jesaja.

In de typologie wordt genezing vaak geassocieerd met verzoening (zie bijvoorbeeld Lev.12:7-8; 14:1vv; 15:1vv)

Het betreft dan geen letterlijke genezing van een lichamelijke ziekte, hoewel het één natuurlijk een gevolg van het ander kan zijn.

In het boek Jesaja komt 'rafa' 6 keer voor (buiten Jes. 53:5), namelijk in Jes.6:10; 19:22 (2x); 30:26; 57:18,19. Als voorbeeld noemen we Jes. 6:9-10.

- Als reactie op de roep van Jesaja om hem te zenden geeft de Heer hem de opdracht *'...maak het hart van het volk vet, maak zijn oren doof en doe zijn ogen dichtkleven, opdat het met zijn ogen niet zie en met zijn oren niet hore en opdat zijn hart niet versta, zodat het zich niet bekere en genezen worde'*. Jesaja spreekt hier over het niet verstaan door het hart, waarvoor alleen bekering tot God de oplossing is.

⁵³ Van Veen-Vrolijk, Annechiena, 'Rapha', Het Zoeklicht, jaargang 85,2009, pag 8-9

Het woord ‘genezing’ heeft in al deze teksten nooit de betekenis van lichamelijk herstel. Het gaat hier steeds over genezing in verband met zonde, niet door ziekte.

Zoals reeds aan het begin van deze exegese van Jes. 53:3-5 is gesteld, is er in dit Schriftgedeelte sprake van synoniem parallellisme. Het woord ‘genezing’ is parallel gebruikt met het woord ‘vrede’. Vrede, doordat Christus aan het kruis gestorven is. Dat zou veronderstellen dat het woord ‘genezing’ in Jes. 53:5 dus als genezing van het hart, de bekering, is bedoeld.

‘Rafa’: lichamelijke genezing

In de betekenis van fysieke genezing komt ‘rafa’ bijvoorbeeld in de volgende Schriftgedeelten voor:

- Gen 50:2: *‘en Jozef gebod zijn dienaren, de geneesheren, zijn vader te balsemen’.*
- Gen.20:17: *‘...en God genas Abimelek en zijn vrouw en slavinnen’.*
- 2Kon 20:5 God geneest Hiskia van een ziekte ‘ten dode toe’: *‘..Ik heb uw tranen gezien; zie; Ik zal u gezond maken’.*

1.2.4 Conclusie

De studie van de woorden ‘choli’, ‘mak’ob’ en ‘rafa’ laten duidelijk zien dat er geen eensluidende betekenis mogelijk is, die expliciet de leer van de geloofspredikers tegensprekt of onderbouwt. De betekenis van deze woorden is simpelweg te breed toepasbaar om die alleen op basis van Jesaja 53:4-5 vast te stellen.

R. Renninger ondersteunt deze conclusie door het volgende op te merken:

‘Jes.52:13-53:12 is een profetie over de Knecht des Heren of ,met andere woorden, over de Here Jezus Christus. Veel nadruk wordt gelegd op Zijn plaatsvervangend lijden....Jesaja zegt meerdere keren in hoofdstuk 53 dat de Knecht lijdt omdat Hij de zonden van anderen draagt. Daarom moet de verklaarder van dit tekstgedeelte zich afvragen of vers 4 dan wel buiten het thema van het dragen van zonden valt of een ander thema, nl het dragen van ziekten, introduceert.’⁵⁴

In Matteüs 8: 16-17 en 1Petr. 2:24 wordt uit Jesaja 53 geciteerd. Wat is de reden daarvan en kan het ons helpen Jesaja 53 beter te begrijpen?

1.3 1Petrus 2

1.3.1 Algemeen

*die zelf onze zonden in Zijn lichaam op het hout gebracht heeft,
opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven;
en door Zijn striemen zijt gij genezen.(1Petr.2:24)*

Het Schriftgedeelte in 1Petr. 2:24 staat in de context van vers 18-25. Petrus spreekt daar de huisslaven aan, waarbij hun houding model staat voor de houding van de christenen in het algemeen.

---

⁵⁴ Renninger, Rick, ‘Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen’, pag 48

Veel exegeten vermoedden, dat in 1Petr.2:21-25 een oude hymne is verwerkt, waarin het voorbeeld van de lijdende Christus werd bezongen. Dit lied zou dan ingepast zijn in het bemoedigende woord tot de huisslaven.

Dit is echter niet met honderd procent zekerheid vast te stellen. Het is dan ook voor het verder begrip van deze verzen geen belemmering.⁵⁵

Petrus citeert hier Jes. 53 in een vrije bewerking, dat wil zeggen, hij citeert niet letterlijk maar in zijn eigen woorden. Petrus schrijft vers 22-24 als ooggetuige van het lijden en sterven van Christus, terwijl hij daarbij Jes.53 voor ogen heeft.

1.3.2 1Petrus 2:24

onze zonden

Petrus gebruikt hier het Griekse woord 'hamartia', dat 'zonde, zondigheid' betekent. Er is hier dus geen enkele associatie met ziekte.

hout

Het hout is het kruis als teken van verzoening. Het woord 'hout' (Gr.: 'xulon') werd in het klassieke Grieks gebruikt om het schavot mee aan te duiden waarop misdadigers ter dood werden gebracht. In het NT is het meestal de aanduiding van het kruis waaraan Christus geleden heeft.⁵⁶

gebracht

De StudieBijbel zegt over het 'brengen':

'Het werkwoord dat vertaald wordt met 'dragen, omhoog brengen' (Marc.9:2) of 'opdragen' wordt in het OT (LXX) veelvuldig gebruikt om er de taak van de priester die het offerdier op het altaar moest 'brengen' mee aan te geven (Lev.14:20). Jezus heeft eens en voor altijd het (zond)offer (Lev.6:5) gebracht, waarbij Hij zowel priester als offer was (Hebr.7:26,27; 9:28).'⁵⁷

Met het woord **afgestorven** (Gr.: 'apoge'nomenos') benadrukt Petrus dat wij ver van de zonden verwijderd zijn en er dus niet meer voor veroordeeld zullen worden.

Het woord **gerechtigheid** geeft aan dat we in een toestand van 'rechtvaardigheid' zijn, de toestand van iemand die voor God aanvaardbaar is.

en door Zijn striemen zijt gij genezen.

De StudieBijbel zegt hiervan:

'Het laatste deel van dit vers is ontleend aan Jes.53:5. Het woord 'striemen' zal de christenslaven, die regelmatig bloot stonden aan stok- en zweepslagen, zeker hebben aangesproken.'⁵⁸

Het werkwoord 'iaomai' betekent 'genezen, gezond maken'. Het werkwoord kan ook gebruikt worden in overdrachtelijke zin. Dan heeft het betrekking op het herstel van

---

⁵⁵ Houwelingen, Dr. P.H.R. van, *1Petrus, Rondzendbrief uit Babylon*, (Kok, Kampen, 1991), pag.100

⁵⁶ StudieBijbel, aantekeningen bij 1Petr. 2:24

⁵⁷ StudieBijbel, aantekeningen bij 1Petr. 2:24

⁵⁸ StudieBijbel, aantekeningen bij 1Petr. 2:24

kwaad. Aangezien het gedeelte in Petrus niet wordt gerept over ziekte, is het plausibel om het woord ‘iaomai’ hier in de overdrachtelijke zin te beschouwen.

Wij zijn genezen van onze zondige wandel, om in gerechtigheid te leven. De genezing slaat dan op de bekering.

Vers 25 geeft dit nog eens extra aan: *‘want jij waart als dwalende schapen, maar thans hebt u bekeerd tot de herder en hoeder van uw zielen’.*

Het woord ‘want’ slaat op het voorgaande, op het *‘door Zijn striemen zijt u genezen’*. Door de bekering zijn we geen dwalende schapen meer, maar horen we bij de herder en hoeder van onze ziel.

1.3.3 Gezondheid of levenswandel in 1Petr. 2:24-25?

Het gaat in 1Petr. 2:24-25 uitsluitend over de praktische wandel van de christenen. Petrus geeft in vers 24 nog eens aan dat Christus voor onze zonden geleden heeft en gestorven is. Maar doordat wij ons bekeerd hebben tot de herder en hoeder van onze zielen (vers 25), mogen wij voor de gerechtigheid leven.

Daardoor hebben wij de kracht om in het voetspoor van Christus te treden. Door de striemen van Christus hebben wij die kracht en kunnen ‘in Christus’ wandelen.

Vers 24 en 25 zijn dus concluderende verzen, die het voorgaande nog eens onderstrepen.

John F. MacArthur schrijft hierover:

‘1Petr. 2:24 zegt dat we in gerechtigheid zullen leven, niet in gezondheid en dat maakt een groot verschil’.

Hij wijst daarbij op een grammaticaal bewijs:

‘Er staat ‘...zijt u genezen...’. Het voltooid deelwoord slaat direct terug op wat er op het kruis heeft plaatsgevonden, de heling van de door zonde verziekte ziel. In het vers staat niet;’ door Zijn striemen zult u voortdurend van uw lichamelijke ziekten genezen worden’.⁵⁹

1.3.4 Conclusie

Het vers in 1Petr.2:24 staat in de context van 1Petr.2:18-24 (of nog breder: in de context van 1Petr. 2:13-25), waarin niets over ziekte gezegd wordt.

Dit Schriftgedeelte zegt dus niets met betrekking tot het vraagstuk of lichamelijke verlossing van ziekte in het zoenoffer van Christus besloten ligt.

Het Schriftgedeelte in 1Petr 2:24 geeft dus geen antwoord op de vraag: is lichamelijke gezondheid deel van het zoenoffer?

1.4 Matteüs 8

1.4.1 Matteüs 8:16-17

Matteüs citeert in Mat.8:16-17 uit Jes.53:4, als hij beschrijft dat Jezus geesten uitdreef en zieken genas.

*16 Toen het nu avond werd, bracht men vele bezetenen tot Hem
en Hij dreef de geesten uit met Zijn woord
en die ernstig ongesteld waren genas Hij allen,*

17 opdat vervuld zou worden,

hetgeen gesproken werd door de profeet Jesaja, toen hij zeide:

Hij heeft onze zwakheden op zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen.

⁵⁹ MacArthur, John F., *De Charismatische verwarring*, (Novapres, Apeldoorn, 1994), pag 98

De StudieBijbel vermeldt over vers 16:

‘Matteüs onderscheidt bezetenen, bij wie de geesten worden uitgedreven, en andere zieken, die worden genezen. Dat er met name bezetenen bij Jezus werden gebracht, zal verband gehouden hebben met de bevrijding van een bezetene eerder op die dag in de synagoge van Kafarnaüm (Marc.1:23-27).’⁶⁰

Jezus genas iedereen; er was niemand die terug naar huis moest gaan met de vraag waarom hij of zij niet genezen was.

Met de woorden ‘*opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken werd door de profeet Jesaja*’ legt Matteüs een verbinding tussen datgene wat op dat moment gebeurde, namelijk het letterlijk genezen van zieken en de profetie van Jesaja.

Hoewel de andere synoptici deze geschiedenis ook vermelden (Marc.1:32-34; Luc. 4:40-41), is Matteüs de enige die in dit verband Jes.53:4 citeert.

In Matteüs 8:17b staat: ‘*Hij heeft onze zwakheden op Zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen*’.

In Jes. 53:4 staat: ‘...*onze ziekten heeft Hij op zich genomen, en onze smarten gedragen..*’.

De woorden waarmee Matteüs in Mat.8:17b Jesaja citeert zijn niet de letterlijke woorden uit Jes.53:4. Matteüs heeft niet de Griekse vertaling van het OT (LXX, de Septuaginta) gebruikt, waarin over het dragen van zonden (ipv ziekten) wordt gesproken.

Hij vertaalt het Hebreeuwse woord dat in Jes. 53:4 gebruikt wordt voor ‘**ziekte**’ (‘choli’) met het Griekse woord ‘asteneia’, wat ‘zwakheid’ betekent.

En een lichamelijke zwakheid is in feite een ziekte.

Het woord ‘**smarten**’ (Hebr: ‘mak’ob’) in Jes. 53:4, wat in feite een synoniem (zie bij exegese van Jes. 53:4) is van ‘ziekte’, vertaalt Matteüs met het Griekse woord ‘nosos’, wat ook ‘ziekte’ betekent.

Kortom, Matteüs vat deze twee woorden (zwakheden en ziekten) op als synoniemen.⁶¹

In het Schriftgedeelte in Mat.8:16-17 is sprake van letterlijke zieken, die genezen worden. Als Matteüs Jes. 53:4 citeert, vertaalt hij dus ook in termen van letterlijke lichamelijke en psychische ziekten.

Wat moeten we dan verstaan onder ‘onze ziekten heeft Hij gedragen’?

Heeft Jezus de ziekten overgenomen? Hij werd toch niet doof of melaats toen hij doven en melaatsen genas?

Het Griekse woord voor ‘**gedragen**’ is ‘bastazo’ en wordt in het NT niet gebruikt om aan te geven dat Christus onze zonde heeft gedragen. Dit woord wordt in het NT gebruikt om het idee van verdragen of meevoelen uit te drukken, zoals bijvoorbeeld in Gal.6:2 en Rom.15:1.

---

⁶⁰ StudieBijbel, aantekeningen bij Matt 8:16

⁶¹ Renninger, Rick, ‘Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen’, pag 50-51

Christus heeft meegevoeld met onze ziekten, Hij lijdt met ons mee. Maar Hij heeft onze ziekten niet overgenomen in de zin dat Hij ziek geworden is.

1.4.2 Citeert Matteüs zorgvuldig?

Matteüs is soms verweten dat hij het OT op een onverantwoorde manier citeert. Maar is dit wel zo? Zou het soms zo zijn dat Matteüs juist op een heel zorgvuldige manier het OT citeert?

D.A. Carson legt dit als volgt uit:⁶²

1. Het wordt algemeen aanvaard, dat wanneer in het NT het OT wordt geciteerd, men impliciet het geciteerde citaat refereert aan de hele context van het OT-citaat. Als Matteüs dus uit de vierde profetie over de Knecht citeert, dan doet hij dat vanuit zijn grondige kennis van alle vier profetieën aangaande de Knecht des Heren.
2. zowel de Schrift als de Joodse traditie gaan uit van de gedachte, dat ziekte (direct of indirect) wordt veroorzaakt door zonde. Die gedachte dwingt ons om de verbinding tussen Jes.53:4 en Matt.8:17 diepgaander te onderzoeken.
3. De LXX vergeestelijkt 'ziekten' door te vertalen met 'zonden'. Dit geeft aan dat er een duidelijk verband is tussen ziekte en zonde en dat lijden en dood de wijze is waarop de Knecht de ziekte van anderen draagt.
4. Als Matteüs vers 4 uit Jes.5 citeert, lijkt het alsof hij met de genezingen door Jezus maar één facet uit het lijden en sterven van Christus noemt. Maar gezien de eerder genoemde punten bevestigt hij juist de hele context, de vier profetieën over de Knecht des Heren. Daarmee geeft Matteüs aan dat hij de genezingsbediening van Jezus ziet als een functie van zijn plaatsvervangend lijden aan het kruis. Uit de manier waarop Matteüs Jes.53:4 zelf vertaalt, blijkt de diepgaande kennis van het verband tussen de genezingsbediening en het Kruis.
5. het verband tussen genezing en het Kruis is al in het begin van het Matteüs evangelie te lezen. Als Jezus in Matt.4:23ev. het evangelie verkondigt, geneest hij daarbij 'alle ziekte en alle kwaal onder het volk'. Genezing en vergeving horen bij elkaar (Mat.9:1-8). In het komende Koninkrijk is geen ziekte meer als resultaat van Jezus' sterven (Mat 26:27-29). De genezingen tijdens het leven van Jezus kunnen dus in het licht van het komende Koninkrijk gezien worden.
6. Dit betekent dat de genezingswonderen van Jezus naar iets wijzen dat verder reikt dan dat wonder, namelijk het kruis. In dat opzicht is Matteüs te vergelijken met Johannes, die ook verwijst naar iets hogers.
7. Maar zelfs als er diepere verbanden zijn te leggen, zijn deze genezingswonderen bedoeld om de autoriteit van Jezus te benadrukken. Jezus genas de melaatse (Mat. 8:1-4), de Knecht van een hoofdman (vers 5-13), enzovoort. Dus toen Hij Zijn leven gaf als een losgeld voor velen (Mat. 20:28) was dat niets minder dan een verdere uitvoering van dezelfde gerichtheid om goed te doen ten dienste van anderen.

Het is op basis van het voorgaande gerechtvaardigd om te concluderen dat Matteüs op een verantwoorde manier Jes.53:4 geciteerd heeft, zonder dat hij de context van Jes.53 uit het oog verloor.

---

⁶² Carson, D.A., *Expositor's Bible Commentary: Matthew*, (Zondervan, Michigan, 194), pag. 205-206

1.4.3 Voorlopige conclusie

Ziekte kwam ten tijde van het NT ook onder gelovigen voor. Ziekte was dus niet permanent uitgebannen.

Matteüs had het in Mat. 8:17 bewust over letterlijke zieken. Hij kon in dit verband niet met de Septuaginta uit de voeten (die in Jes.53:4 over 'zonden' spreekt) en gebruikte zijn eigen woorden.

Hij kende de Schriften grondig en zag de genezing van ziekte als een gevolg, een vrucht van het zoenoffer. Het primaire doel van het offer is niet de ziekte, maar de zonde. Het offer werkt echter wel door in de gevolgen van de zonde, namelijk de genezing van de zieke.

Heelheid van ziel, geest en lichaam is pas volledig in het komende Koninkrijk.

1.5 Geeft het zoenoffer recht op genezing?

1.5.1 Inleiding

Kunnen we met de gedane studie vaststellen dat in het zoenoffer ook de genezing van lichamelijke ziekte besloten ligt?

W.J. Ouweneel schrijft in zijn boek 'Geneest de zieken:

'Een eerlijke en grondige studie van Jesaja 53, mede in het licht van Mat 8, kan er geen twijfel over laten bestaan dat Jes.53 geen enkel onderscheid maakt tussen de wegneming van zonden en die van ziekten.'

Maar hij zegt daarbij:

'op z'n minst lijkt één reden waarom genezingen niet altijd plaatsvinden, ook na vurig gebed, deze te zijn, dat de volheid van het koninkrijk Gods nog niet is aangebroken (vgl. Rom.8 :18-23)'.⁶³

Rick Renninger zegt hierover het volgende:

'het is ontegensprekelijk waar dat het zoenoffer van Christus in de nood voor lichamelijke genezing voorziet. De vraag is: 'Wanneer vindt dit gevolg van onze verlossing plaats?' De 'geloofspredikers' beweren dat het nu de tijd is waarop de Here de gelovige van alle ziekten hersteld. Er zijn echter bezwaren tegen deze opvatting'.⁶⁴

Hij verwijst als bezwaar tegen de opvatting, dat elke gelovige in het huidige leven van alle ziekten hersteld wordt, naar de Schriftgedeelten die spreken over zieke gelovigen (Gal 4:13 (Paulus), Fil.2:30 (Epafroditus), 1Tim.5:23 (Timotheüs) en 2Tim.4:20 (Trofimus)).

Het feit dat ze ziek waren is niet als gevolg van een gebrek aan geloof of per definitie als gevolg van een persoonlijk zonde.

Ook noemt Renninger dat:

'De gevolgen van de zondeval door het zoenoffer van Christus worden omgekeerd, maar de verwezenlijking ervan is hoogstens slechts begonnen. In dit opzicht wordt de heerschappij van zonde in de gelovige ontkracht, maar hij lijdt nog van inwonende zonde. Hij heeft eeuwig leven ontvangen, maar hij zal nog sterven'.⁶⁵

Ook D.A. Carson concludeert op basis van de besproken Schriftgedeelten dat de genezing in de verzoening besloten ligt.

---

⁶³ Ouweneel, Willem, J., *Geneest de zieken*, pag 246-247

⁶⁴ Renninger, Rick, 'Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen', pag 51

⁶⁵ Renninger, Rick, 'Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen', pag 52

Het kruis is de basis voor alle zegeningen die de gelovigen ontvangen. Maar dat betekent nog niet dat al deze zegeningen al in deze aardse periode ons toekomen en dus mogen worden toegeëigend, net zo min als dat we bijvoorbeeld ons opstandingslichaam nog niet beërven voor de Wederkomst. Elk beroep op een zegen moeten steeds in het licht van zorgvuldige Schriftinterpretatie worden gezien.⁶⁶

Ron Dunn geeft aan:

‘Toen Paulus in 1Cor 15:1-3 een overzicht gaf van de hoofdpunten van het Evangelie, noemde hij daaronder niet het recht op lichamelijke genezing....Petrus en Johannes spraken in hetgeen ze predikten en schreven met geen woord over een genezingsevangelie, dat voor iedereen bedoeld zou zijn en dat geworteld zou zijn in de verzoening. Kunt u zich voorstellen dat de apostelen en de schrijvers van het NT maar een half Evangelie zouden hebben gepredikt?’⁶⁷

1.5.2 Het dragen van de straf van de ziekte

Voorstanders van de gedachte dat Christus ons in dit leven reeds zal genezen omdat hij ook voor onze ziekten gestorven is zeggen, zeggen dat ‘nasa’, het eerste Hebreeuwse werkwoord in Jesaja 53 :4 (‘...onze ziekten heeft Hij op zich genomen’), de betekenis heeft van dragen in de zin van ‘de straf dragen voor iets’. Aangezien dat woord ook in Jes 53:12 wordt gebruikt (‘veler zonden gedragen heeft’) zegt men dat Christus onze ziekten op dezelfde manier heeft gedragen als onze zonden.

Volgens Stott is dit echter een zwak pleidooi:⁶⁸

Ten eerste, zo zegt hij, wordt het woord ‘nasa’ in het OT op verschillende manieren gebruikt, waaronder het dragen van de ark, wapenuitrusting etc. Het werkwoord op zichzelf hoeft dus niet te betekenen dat de straf van iets gedragen wordt.

Ten tweede is de straf op de ziekte volgens Stott een onzinnig idee:

‘Het dragen van de straf op de zonde is direct begrijpelijk, aangezien de straf op de zonde de dood is en Christus voor ons de dood onderging. Maar wat is de straf op ziekte? Die is er niet.....Als we dus zeggen dat Christus onze ziekten verzoende, gooien we de dingen door elkaar; het is geen zinnig idee.’

Bovendien geeft hij aan dat Matteüs, die steeds weer verwijst naar de vervulling van het OT, Jesaja 53:4 toepast op de genezingen van Jezus, dus niet op de verzoenende dood. We hebben dus niet de vrijheid om de tekst op het kruis toe te passen, volgens Stott.

Ten aanzien van 1Petr 2:24 merkt ook Stott op dat:

‘Petrus wel het vers ‘*door Zijn striemen bent u genezen*’ aanhaalt, maar dat uit de context van zowel Jesaja als van Petrus duidelijk blijkt dat ‘genezen’ betrekking heeft op de verlossing van de zonden.’

De conclusie van Stott is dan ook duidelijk:

‘We stemmen er dan ook niet mee in dat Jezus zowel voor onze ziekten als voor onze zonden stierf, dat er ‘genezing in de verzoening zou zijn’, of dat genezing voor iedereen beschikbaar zou zijn, zoals dat met de vergeving het geval is.’⁶⁹

⁶⁶ Carson, D.A., *Expositor's Bible Commentary: Matthew*, pag 207

⁶⁷ Dunn, Ron, *Zal God mij genezen? Over ziekte, geloof en gebed*, (Hoornaar, Gideon, 2004), pag 150

⁶⁸ Stott, John, *Het kruis van Christus* (Apeldoorn, Novapres, 1997), pag .272

⁶⁹ Stott, John, *Het kruis van Christus*, pag 273

Stott redeneert als volgt: vergeving is in dit leven dus beschikbaar en mogelijk voor iedereen. Genezing in dit leven is niet in de verzoening besloten maar een genadegave voor enkelen.

1.5.3 Jezus Christus is dezelfde.

Hebreeën 13:8 schrijft: 'Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid'.

Een ander argument van de geloofspredikers is als volgt:

'Christus, toen Hij op aarde was, genas mensen. Hij doet dat nu ook nog. Hij is immers dezelfde!'

J.G. Fijnvandraat merkt hiervan op dat men de tekst een beetje anders leest: Jezus Christus *doet* gisteren en heden hetzelfde. Maar volgens hem staat dat er helemaal niet:

'... Hij is de 'Ik ben die Ik ben' van het OT. Het gaat dus helemaal niet om wat Hij *doet*, maar om wat Hij *is* in Zijn persoon, de onveranderlijke'.⁷⁰

Ook wijst hij terecht op de term 'tot in eeuwigheid'. Als Christus hetzelfde doet en in het verleden vergaf, in het heden vergaf, vergeeft Hij dan ook in de eeuwigheid? Dat zou betekenen dat ongelovigen die sterven alsnog vergeven worden.⁷¹

Men kan zeggen: Gods karakter is onveranderlijk, Zijn liefde, genade, barmhartigheid. Maar Hij is niet dezelfde in de manier waarop Hij zichzelf openbaart.

1.5.4 Een nuchtere analyse

Tot slot enkele van de argumenten die Richard Mayhue opsomt:⁷²

- Ons huidige lichaam is vergankelijk, het lichamelijke zal worden gescheiden van het geestelijke (Jac.2:26). Op een dag zullen we het onvergankelijke aandoen, een vorm die eeuwig constant, zuiver en zonder zonde zal blijven (Rom.8:23; 1Kor.15:50-54)
- Christus stief voor onze zonden, niet voor onze lichamelijke problemen (zie bv. Mat.1:2; Joh.1:29; 1Kor.15:1-3)
- Christus werd tot zonde gemaakt en niet tot ziekte.
- Christus vergaf onze zonden, niet onze ziekten.
- Als een persoon gered is, kan hij die verlossing niet kwijtraken (Joh. 5:24; 10:28-29; Fil. 1:6; Jud.24). Als lichamelijke genezing net als geestelijke genezing in de verzoening besloten ligt, zouden we nooit onze lichamelijke genezing kwijtraken en sterven. De bijbel zegt dat we allen moeten sterven (Hebr.9:27). En alle Godsvrezende mannen zijn gestorven.
- Als er lichamelijke genezing is in de verzoening en we worden ziek, hebben we dan ook geen logisch recht meer op de verlossing? Een on-Bijbelse conclusie.
- Als je aanneemt dat lichamelijke genezing in de verzoening op het heden moet worden toegepast, dan moet het eeuwig leven met de onsterfelijkheid ook op het heden toegepast worden. Maar we sterven allemaal.

---

⁷⁰ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing*, pag 13

⁷¹ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing*, pag 14

⁷² Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag.125-127

Mayhue besluit met te zeggen dat:

‘te beweren dat er nu geen ziekten zijn omdat Christus op Golgotha lichamelijk lijden op Zich heeft genomen, is hetzelfde als te beweren dat er nu geen zonde is omdat Christus onze zonden heeft gedragen op Golgotha. Zolang er zonde is (en dat is er), zal de morele grondslag voor ziekte aanhouden’.⁷³

1.6 Conclusie

Aan het begin van dit hoofdstuk hebben we een viertal onderzoeksvragen gesteld. Op basis van de gemaakte studie van Jes.53:4-5; 1Petr.2:24 en Mat.8:17 kunnen we de volgende conclusie trekken:

5. Op het kruis heeft verzoening voor onze zonde plaatsgevonden.
6. Op het kruis is in de verzoening van onze zonden ook verzoening van de gevolgen van de zonde inbegrepen.
7. Ziekte is een gevolg van de zonde(val). Gelovigen mogen op grond van het kruisoffer in geloof recht hebben op vergeving van zonden. Dat is genade, net zoals de genezing van lichamelijke en psychische ziekten straks in het komende koninkrijk ook genade is. Soms geeft God in Zijn genade nu al genezing van ziekten als teken van dat komende Koninkrijk.
8. Hoewel God in genade soms in dit leven al genezing schenkt, kunnen we daar geen rechten aan ontleen en genezing dus ook niet claimen.

---

⁷³ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag 129

Bijlage 2: De Doorn in het vlees

2.1	Onderzoeksvragen	56
2.2	De omstandigheden	56
2.2.1	Paulus tegen de dwaalleraren	56
2.2.2	Roemen in zwakte	57
2.2.3	De doorn in het vlees : 2Cor.12:7-9	57
2.3	Wat is de betekenis van de 'doorn in het vlees'?	60
2.3.1	Een lichamelijke kwaal?	60
2.3.2	Lijden en vervolgingen?	60
2.4	Berusten in de ziekte?	61
2.5	Tot slot.....	62
2.5	Conclusie	63

2.1 Onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk willen we proberen om antwoord op de volgende vragen te krijgen:

1. Wat is de aanleiding voor Paulus om over de 'doorn' te schrijven?
2. Bedoelt Paulus met de 'doorn in het vlees' een lichamelijke kwaal of heeft hij het over lijden door vervolging en tegenwerkingen?
3. Waarom was deze 'doorn' aan Paulus gegeven?
4. Kunnen we op basis van 2 Cor.12 vaststellen dat God ziekte wil en wij daar in moeten berusten?

2.2 De omstandigheden

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de omstandigheden van Paulus.

2.2.1 Paulus tegen de dwaalleraren

Wat zijn de omstandigheden in 2Cor.10-13?⁷⁴

In 2Cor.10-13 strijdt Paulus tegen een bepaalde groep dwaalleraren. In hoofdstuk 10 schrijft hij dat anderen van hem zeggen dat hij schuchter (NBV: 'bedeest') is, wanneer hij in Korinte is maar op afstand wel durft te schrijven (2Cor.10:1-11). In 2Cor.10:12vv beschrijft Paulus een groep mensen die de gemeente aanvalt. Die groep is erg met zichzelf ingenomen en roemt in het werk dat anderen hebben gedaan.

Omdat Paulus in de eerste Korintebrief niet over deze groep mensen rept, ligt het voor de hand om aan te nemen dat deze pas na het schrijven van de eerste brief zich in Korinte profileerden. Deze groep mensen geeft zichzelf voor apostelen uit en blijkbaar heeft men dat in Korinte aanvaard (2Cor. 11:5; 11:12).

Maar Paulus noemt deze mensen schijn-apostelen (2Cor.11:13), '*bedrieglijke arbeiders, die zich voordoen als apostelen van Christus.*'

In de verzen 22vv. lezen we dat deze schijn-apostelen Jodenchristenen zijn.

Paulus strijdt bovendien voor de handhaving van zijn eigen apostolische waarheid. Zo wijst hij er op, dat zijn tegenstanders hem ten onrechte beschuldigen dat het een apostel onwaardig is gratis te prediken (2Cor.11:7-9).

---

⁷⁴ Grosheide, Dr.F.W., *Paulus' tweede brief aan de kerk te Korinthe*, Korte Verklaring der Heilige Schrift,(Kok, Kampen, zj.), volume12, pag. 9-10

Omdat anderen ook roemen, toont Paulus nu door middel van het roemen zijn positie en autoriteit aan. Paulus gaat roemen (2Cor.11:18vv), ook al is het in 'onverstand' (2Cor.11:21) en 'dient het tot niets' (2Cor.12:1)

2.2.2 Roemen in zwakte

Wat is de context van 2Cor.12?⁷⁵

Min of meer gedwongen om te roemen, beschrijft Paulus het visioen dat hem ten deel is gevallen. Toch is Paulus zeer terughoudend om dit te vertellen. Hij wil liever niet roemen over zijn ervaringen, om daar vervolgens op veroordeeld te worden.

Vandaar dat hij zijn gewone 'ik' plaatst naast 'een mens'. Hij spreekt in de derde persoon over een 'mens in Christus', met andere woorden, een christen.

Die mens werd weggevoerd tot in de derde hemel, het paradijs, alwaar hij *'onuitsprekelijke woorden gehoord heeft, die het een mens niet geoorloofd is uit te spreken'* (vers 4).

Over die persoon, die in de derde hemel is geweest, zal Paulus roemen. Maar hij zal niet over zichzelf roemen, of het moet roemen over zijn zwakheid zijn (vers 6). En zo komt Paulus weer uit bij 2Cor.11:30, waar hij aangeeft alleen te willen roemen in de dingen, die in de wereld als een gebrek, een tekortkoming worden beschouwd.

In 2Cor.12: 6 geeft Paulus aan dat, hoewel zijn tegenstanders zichzelf wèl aanprijzen (2Cor.10:12), hijzelf niet onverstandig wil zijn. Paulus had er eer uit kunnen halen, over het feit dat hij die visioenen had gehad, maar dat wil hij niet. Want hoewel hij door hierover te vertellen weliswaar de waarheid geen geweld aan zou doen, vindt hij het dwaas om zich door opschepperij te meten met de dwaalleraars.

Paulus onthoudt zich ervan hierover te roemen, omdat hij (a) alleen over zijn zwakheden wil roemen en (b) niet wil roemen over iets wat door de Korintiërs niet te controleren is. Visioenen onttrekken zich immers aan de waarneming van anderen.⁷⁶

Zo komen we bij 2Cor.12:7-9, het Schriftgedeelte waarin Paulus spreekt over de 'doorn in het vlees'.

2.2.3 De doorn in het vlees : 2Cor.12:7-9

7b Daarom is mij,

    opdat ik mij niet te zeer zou verheffen,
    een doorn in het vlees gegeven,
    een engel des satans,

        om mij met vuisten te slaan,
    opdat ik mij niet te zeer zou verheffen.

8 Driemaal heb ik de Here hiervoor gebeden,
    dat hij van mij zou aflat.

9a En Hij heeft tot mij gezegd:

    Mijn genade is u genoeg,
    want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid.

⁷⁵ Grosheide, Dr.F.W., *Paulus' tweede brief aan de kerk te Korinthe*, pag.168-178

⁷⁶ StudieBijbel, commentaar bij 2Cor.12:6

Vers 7b *Daarom is mij, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen.*

De NBG begint in vers 7b met het woord ‘daarom’ (SV: ‘opdat’) en is een conclusie van het voorgaande betoog.

Aan Paulus zijn zware beproevingen gegeven, zodat hij op een zuivere wijze zal roemen in zijn zwakheid. Die beproevingen zorgen ervoor dat hij zich niet te veel zal verheffen; dat wil zeggen op een zondige manier roemen.

Paulus zag de derde hemel, het paradijs, in zijn ware werkelijkheid. Maar hoe geweldig dat ook is, het is geen reden om mee te dwepen en je daarmee te verheffen boven een ander.

een doorn in het vlees

Het Griekse woord ‘skolops’, dat met ‘doorn’ is vertaald, betekent ‘(puntige) paal, splinter of doorn’ en komt alleen in 2Cor.12:7 voor.

De Studiebijbel geeft als toelichting:

‘Het gaat bij dit woord eigenlijk om ieder voorwerp dat spits uitloopt. In de meeste gevallen moeten we daarbij denken aan een puntige paal, zoals werd gebruikt in een palissadewal of om iemand aan te spietsen. In het verlengde daarvan kan het gaan om een ‘splinter’ (in het buitenbijbelse Grieks) of om een ‘doorn’ (bv. Hos.2:5).’

Het betekent soms ook een voetangel, die de paarden of mensen in hun gang wordt voorgeworpen, om hen te verhinderen of te vertragen.⁷⁷

Het woord ‘vlees’ is de vertaling van het Griekse woord ‘sarki’.

‘Sarki’ kan meerdere betekenissen hebben:

- Vlees in de zin van het lichaam van mens of dier,
- De oude menselijke natuur, zonder goddelijke invloed en daarom geneigd tot zondigen en in opstand tegen God.

Volgens de opvattingen van de kerkvaders zou, met betrekking tot de betekenis van ‘de doorn’, het bij het vlees niet om het lichaam gaan, maar om vlees in de zin van de oude menselijke natuur. Volgens W.J. Ouweneel is dit onwaarschijnlijk, omdat de doorn juist is om te zorgen dat Paulus zich niet zou verheffen. In dat geval gaat het er dus juist om, niet in die zonde te vallen.⁷⁸

De ‘doorn in het vlees’ wordt toegelicht met ‘een engel des satans’ een boodschapper van de duivel. De aanvallen zijn demonisch en worden toegestaan door God (2Cor.12:7).

W.J. Ouweneel merkt op:

‘Of Paulus’ ‘doorn in het vlees’ nu een kwaal was of niet, deze was in elk geval van demonische oorsprong, zij het weer onder toelating van de Heer: het ging om een engel van satan’⁷⁹

⁷⁷ OnLineBijbel, 2Cor.12:7, Kanttekeningen bij de SV.

⁷⁸ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 201

⁷⁹ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 182

Uit 1Thess.2:17-18 blijkt hoe de duivel Paulus kon dwarszitten. Zowel uit het OT (Job) als het NT blijkt, dat de satan enkel werkzaam kan zijn binnen de door God vastgesteld grenzen. Ondanks de tegenstand van de duivel werd het evangelie toch gebracht.

In het geval van 2Cor.12:7 hadden de vuistslagen van de satan tot gevolg, dat Paulus niet opschepte: *‘opdat ik mij niet te zeer zou verheffen’*.

In het volgende hoofdstuk gaan we verder in op de betekenis van ‘de doorn’.

Vers 8   *Driemaal heb ik de Here hiervoor gebeden, dat hij van mij zou aflaten.*

Paulus bidt drie keer. Hij geeft in 2Cor.13:1 aan dat dit voor hem nodig is om volledige zekerheid te krijgen. Na deze drie keer vroeg Paulus niet meer dat deze engel van satan van hem zou wijken.

Het voorzetsel ‘hierover’ (Gr.: ‘huper’) en het aanwijzend voornaamwoord ‘hij’ (Gr.: ‘toutou’) slaan op de ‘engel van satan’ in vers 7.

Het werkwoord ‘aflaten’ (Gr.: ‘apostei’) betekent ‘afstand doen, zich verwijderen’.

Vers 9a   *En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid*

Paulus krijgt een duidelijk antwoord van de Heer. Er wordt echter niet gezegd hoe hij dat kreeg. De vorm waarin *‘Hij heeft tot mij gezegd’* in het Grieks staat (‘eireken’) is een definitieve vorm van het werkwoord.

Het antwoord van God spreekt over Zijn genade en betreft hier een totaal aan onverdiende genade:⁸⁰

- de genade van zijn bekering,
- maar ook de genade van het apostelschap (1Cor.15:10; vgl. Rom.1:5; 12:3; 15:15; 1Tim.1:12-16)
- de dagelijkse genade (de kracht) voor zijn bediening.

Paulus wordt niet verlost van de pijnen, maar hij ontvangt wél kracht.

Hij bezit de genade van God, ook (en misschien wel: juist) wanneer hij het slachtoffer van de duivel is. Het één sluit het andere niet uit, hoewel we dat misschien soms wel denken. Volgens Paulus behoren aanvallen uit de wereld der duisternis tot het normale christenleven (2Tim.3:12; 2Cor.11:14; Gal.1:8)

De kracht openbaart zich ten volle in zwakheid.

De kracht (Gr.: ‘dunamis’), dat wil zeggen, het vermogen om iets te doen, komt het meest tot uitdrukking, tot openbaring in zwakheid (Gr.: ‘astheneia’).

Als Paulus bevrijd zou zijn van de aanvechtingen van de duivel, zou hij in zichzelf misschien sterker zijn geweest, maar had hij beslist minder op God vertrouwd.

Maar Paulus strekt zich ernaar uit om te roemen in zijn zwakheden, want dan komt de kracht van Christus over hem (2Cor.12:9). Daarom scheidt hij genoeg in die

---

⁸⁰ StudieBijbel, commentaar bij 2Cor12:9

zwakheden, smaadheden, noden, vervolgingen en benauwenissen ter wille van Christus.

Dat wil niet zeggen dat Paulus het martelaarschap zoekt: Hij wil niet slechts op eigen kracht vertrouwen als hij in moeilijke situaties komt, maar enkel op de kracht van God.

Hij besluit dan ook niet te concluderen dat hij pas machtig is als hij zwak is.

2.3 Wat is de betekenis van de ‘doorn in het vlees’?

2.3.1 Een lichamelijke kwaal?

De StudieBijbel zegt over ‘de doorn in het vlees’ het volgende:

‘Bij de ‘doorn/splinter in het vlees’ waarover Paulus schrijft, moeten we vanwege de context waarschijnlijk denken aan een lichamelijke pijn waardoor hij voortdurend gekweld werd’.⁸¹

Als argument om te verklaren dat de ‘doorn’ een lichamelijke kwaal is, wordt vaak verwezen naar de volgende teksten:

- In Gal.4:13-15 spreekt Paulus over zijn lichamelijke ziekte en de reactie daarop van de gemeenten in Galatie is om ‘de ogen uit te rukken’ en ze aan Paulus te geven. Hoewel dit laatste figuurlijk bedoeld kan zijn, suggereert het dat Paulus een oogziekte had, die mogelijk zijn gezichtsvermogen aantastte.
- Ook de opmerking van Paulus in Gal.6:11: ‘Ziet, met hoe grote letters ik u eigenhandig schrijf!’, zou kunnen betekenen dat hij door slechte ogen niet in normale grootte kon schrijven.
- Ter onderbouwing van de stelling dat Paulus niet goed kon zien wordt ook gerefereerd aan Hand.23:5, waar staat dat hij de hogepriester niet herkende, hoewel Paulus hem gekend moest hebben.
- In 1Cor.2:3 bekent Paulus dat hij ‘*kwam in zwakheid, met veel vrezen en beven tot u*’. Dit zou een gemoedsrust kunnen uitdrukken, maar ook verwijzen naar een ziekte.

Een andere verklaring die pleit voor een lichamelijke ziekte is, dat de pijnen van Paulus misschien een gevolg waren van de vervolgingen en slagen die hij had moeten doorstaan.

Paulus beschrijft de aanvallen die hij ondervindt als een ‘engel van satan’ Omdat hij de woorden ‘vlees’ en het Griekse woord ‘kolaphizo’ (slaan, beuken) gebruikt, zou men kunnen opmaken dat het om diepe lichamelijke pijnen gaat.⁸²

2.3.2 Lijden en vervolgingen?

Volgens Dake is er geen enkele aanwijzing dat de ‘doorn in het vlees’ iets met ziekte te maken heeft. Paulus somt in 2Cor.11:23-27 een aantal zaken op die hem hebben geraakt als vuistslagen van de satan. Maar in deze lijst komt geen enkele ziekte voor. De ‘doorn in het vlees’ moet volgens Dake op dezelfde manier begrepen worden als in Num.33:35, Ez.28:24 en Hos.2:6, waar in de Griekse vertaling ook het woord

⁸¹ StudieBijbel, woordstudie van ‘skolops’ (strong#4041).

⁸² StudieBijbel, commentaar bij 2Cor12:7

‘skolops’ gebruikt wordt. In deze genoemde Schriftgedeelten gaat het steeds over een vijand.⁸³

In Num.33:55 verwijzen de ‘doornen en prikkels’ naar de pesterijen en vervolgingen die de buurlanden het land Israel aandeden. Ook in Joz.23:13 en Ez.28:24 worden deze landen met de term ‘dorens’ en ‘distels’ aangeduid.

Wanneer ‘skolops’ met ‘doorn’ of ‘stekel’ wordt vertaald, is het logisch dat dit met ‘in het vlees’ wordt vertaald. Maar het woord ‘skolops’ werd door de Grieken meestal gebruikt voor de paal, het kruis waaraan de veroordeelde genageld werd.

De aanvallen van de duivel zijn, zo beschouwd, dan in overdrachtelijke zin het kruis van Paulus. De vertaling ‘een doorn voor het kruis’ zou dan correcter zijn.⁸⁴

Paulus ziet zichzelf als het ware opgespietst en vernederd door de vervolgingen, zodat hij zich niet zal verheffen over de ervaringen die hij met Christus heeft opgedaan.⁸⁵

De Telosvertaling vertaalt inderdaad ook met ‘voor het vlees’.

Voor de exegese is het van belang om het verschil vast te stellen tussen ‘in het vlees’ en ‘voor het vlees’. Bij het eerstgenoemde wordt immers eerder gedacht aan een ziekte, dan bij het laatstgenoemde.

Ook K.J. Kraan ondersteunt de opvatting dat ‘doorn voor het vlees’ een betere vertaling is.⁸⁶ Hij denkt dat ‘de doorn’ een demonische strijd is:

‘In die hele reeks van verdrukkingen ter wille van Christus en de gemeente noemt hij nu speciaal als ‘doorn in het vlees’, als kwelgeest voor zijn lichaam, ‘een satansengel die hem met vuisten slaat. Het woord voor slaan betekent in het NT altijd een of andere mishandeling (Mat.26:67; Mark.14:65; 1Cor.4:11; 1Petr.2:20). Tegenover de positieve, ‘buitennormale’ ervaring van de hemelse openbaringen staan duidelijk eveneens ‘buitennormale’ ervaringen van demonische realiteit.

Wij zien geen enkele reden om niet letterlijk aan demonische mishandelingen te denken.’⁸⁷

Het is overigens interessant om op te merken dat, onmiddellijk na de bekering van Paulus, God Ananias naar hem toestuurde, met de mededeling: *‘Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden moet ter wille van mijn naam’* (Hand.9:16). In alle opsommingen van Paulus waarin dat lijden wordt genoemd, wordt echter nooit gesproken over een ziekte in welke vorm dan ook.

2.4 Berusten in de ziekte?

Paulus bidt drie keer of God de ‘doorn in het vlees’, de engel des satans bij hem weg wil nemen. Het antwoord van God was duidelijk: *‘Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid’* (2Cor.12:9).

Afgezien van de vraag of we in de ‘doorn in het vlees’ nu de vervolging of een ziekte moeten zien: betekent Gods antwoord dat Paulus zich maar moet neerleggen bij ‘de doorn in het vlees’?

⁸³ Dake, F.J., *Dake's Annotated Reference Bible*, (Lawrenceville, Dake Bible Sales Inc., 7e druk: 1973), pag. 199

⁸⁴ Boor, Werner de, *Der zweite Brief des Paulus an die Korinter*, Wuppertaler Studien Bibel, (Wuppertal, Brockhaus Verlag, 1981), pag. 234

⁸⁵ Hughes, Ph. E., *The second epistle to the Corinthians*, *The New International Commentary on the NT*, (Eerdmans, Grand Rapids, 1988), pag. 447

⁸⁶ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2 Spanningen in de dienst der genezing*, (Kampen, Kok, z.j.), pag. 64-65

⁸⁷ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2*, pag. 65

W.J. Ouweneel beantwoordt deze vraag als volgt:

‘zelfs als het hier om ziekte zou gaan, leert de passage ons dus niet dat we maar in ziekten zouden moeten berusten. Paulus moest niet met zijn ‘doorn’ genoegen nemen, maar ernaar uitzien hoe God zijn kracht in deze ‘zwakheid’ zou volbrengen- niet *ondanks* deze zwakheid. In zoverre Paulus dan ook roemt in zijn zwakheden, is het opdat de kracht van Christus ‘op mij woont’ dat is: zich in hem zal manifesteren.’⁸⁸

Oók in het geval dat we in de ‘doorn in het vlees’ een lichamelijke ziekte zien, dan is dat nog steeds geen onderbouwing om in die ziekte te berusten.

We komen nergens in de Schrift tegen, dat we moeten berusten in een ziekte en we mogen ons niet baseren op basis van slechts één Schriftgedeelte. Het is immers een gouden regel dat geen enkel dogma of leerstuk kan worden onderbouwd op één enkel Schriftgedeelte.

Hoe zou dit gecompliceerde Schriftgedeelte in 2Cor.11-12 dan wél een onderbouwing van die berusting in een ziekte kunnen zijn? Want Paulus smeekt de Heer tot drie keer toe of Hij de ‘doorn’ weg wil nemen.

Hij legde zich er pas bij neer, toen hij een geestelijke strijd tegen de ‘doorn’ had gevoerd en God hem in zijn specifieke situatie heel duidelijk had verteld de ‘doorn’ te aanvaarden.

Zolang wij niet het ‘Mijn genade is u genoeg’ horen, mogen we blijven smeken om genezing.

2.5 Tot slot

De SB concludeert dat er niet genoeg informatie is om sluitende antwoorden te geven:

‘Het precieze karakter van Paulus’ pijnlijke kwaal is niet vast te stellen, maar de pogingen om onder de ‘doorn voor het vlees’ een aanvechting van psychische aard te verstaan, of bij de ‘engel van satan’ te denken aan een menselijke tegenstander (vgl. 2Cor.11:14,15), zijn onbevredigend.’⁸⁹

Luther en Calvijn hebben de ‘doorn’ altijd beschouwd als aanvechtingen en verzoeking, terwijl tegenwoordig hun volgelingen, de Lutheranen en Calvinisten, bij die doorn aan een ‘ziekte’ denken. Mogelijk komt dit doordat Paulus steeds over ‘zwakheden’ spreekt (2Cor.11:29; 12:5,9,10).

Wanneer Paulus die ‘zwakheden’ verder toelicht, wordt er echter helemaal niet over ziekten gesproken.

Ouweneel herkent die onduidelijkheid:

‘het feit dat Paulus over ‘zwakheden’ spreekt, kan verwarrend zijn, omdat dit woord ook heel vaak voor ziekten gebruikt wordt....Maar in dit geval is de betekenis ‘ziekte’ onwaarschijnlijk, omdat ziekten niet passen in het verdere rijtje: ‘smaadheden, noden, vervolgingen, benauwdheden ter wille van Christus’.

Daarbij geeft hij aan dat:

‘In 2Cor. ‘zwak’ nooit de betekenis van ‘ziekte’ heeft, dus waarom zou dat in 2Cor.12:9 wel zo zijn?....In de context van de brief lijkt het inderdaad het beste aan geloofsvervolgingen te denken.’⁹⁰

Ook K.J. Kraan geeft deze betekenis aan ‘de doorn in het vlees’:

---

⁸⁸ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.203

⁸⁹ StudieBijbel, commentaar bij 2Cor.12:7

⁹⁰ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 201

‘Als Paulus met ‘zwakheden’ in vers 10 een hele reeks plagen opent, dan heeft hij het verder helemaal niet speciaal over ziekten....We zullen dus veel meer moeten denken aan zijn veelvuldig *lijden* om de zaak van Christus....Hij tekent een zee van lichamelijk leed zonder ook maar één ziekte te noemen.’⁹¹

Het lijkt dus vanuit de context van de brief en het Schriftgedeelte voor de hand te liggen dat Paulus met de ‘doorn in het vlees’ doelt op het lijden om de zaak van Christus, waarover hij in het voorliggende Schriftgedeelte (2Cor.6:1-10; 2Cor.11:23vv) ook al over schreef en waarmee hij in vers 10 besluit.

Ken Blue brengt de betekenis van de ‘doorn’ dicht bij onze beleavingswereld:

‘In het Hebreeuwse denken van Paulus had de uitdrukking ‘een doorn in het vlees’ dezelfde betekenis als ‘een blok aan het been’ voor ons heeft. Het had de lading van een persoonlijke last.’⁹²

2.5 Conclusie

We kunnen nu op basis van de in dit hoofdstuk gemaakte studie antwoord geven op de in bijlage 2.1 gestelde onderzoeksvragen.

1. De dwaalleraren die zich roemden naar het vlees (2Cor.11:18) waren de aanleiding voor Paulus om over de ‘doorn’ te spreken. Deze dwaalleraren prezen zichzelf aan tot norm en voorbeeld (2Cor.10:12).
2. Paulus bedoelde naar alle waarschijnlijkheid met de ‘doorn in het vlees’ niet letterlijk een lichamelijke kwaal, maar in overdrachtelijke zin het lijden door vervolging en tegenwerkingen als gevolg van de geestelijke strijd.
3. Deze ‘doorn in het vlees’ was aan Paulus gegeven om te zorgen dat hij niet hoogmoedig werd. Het gevaar van hoogmoedigheid is altijd aanwezig, maar zeker na een ‘buitennormale’ ervaring van de hemelse openbaringen, zoals Paulus had gehad (2Cor.12:2-5). De ‘doorn in het vlees’ is een last die ons afhankelijk maakt van God.
4. We kunnen niet op grond van 2Cor.12 vaststellen dat God ziekte wil en dat wij daarin moeten berusten. In 2Cor.12 is pas sprake van berusting door Paulus in de ‘doorn’, op het moment God duidelijk maakte dat Paulus genoeg had aan Zijn genade. Zolang wij niet diezelfde duidelijkheid hebben, hoeven wij ook niet in die ‘doorn’ te berusten.

---

⁹¹ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2*, pag. 221

⁹² Blue, Ken, *Gezag om te genezen*, (Amersfoort, Inside Out Publishers, 2008), pag.25

Bijlage 3: Tekenen zullen volgen

3.1	Onderzoeksvragen	64
3.2	De authenticiteit van Markus 16:9-20	64
3.3	De context.....	66
3.4	Markus 16:17-18	67
	3.4.1 Tekenen	67
	3.4.2 De gelovigen.....	67
	3.4.3 In mijn Naam.....	68
	3.4.4 Vijf tekenen	68
3.5	Gelden de tekenen ook voor hedendaagse gelovigen?.....	69
	3.5.1 Afname van wonderen en tekenen	70
	3.5.2 Wonderen en tekenen van deze tijd?	70
	3.5.3 Het uitdoven van de Geest.....	71
	3.5.4 Wondertekenen en ons wereldbeeld.....	71
3.6	Conclusie	72

3.1 Onderzoeksvragen

1. Als de authenticiteit van Markus 16:9-20 in twijfel wordt getrokken, in hoeverre mogen we dan ons beroepen op de opdracht van Christus in deze perikoop?
2. Wie worden bedoeld met ‘de gelovigen’
3. Volgen de genoemde (en andere) tekenen ook hedendaagse gelovigen?

3.2 De authenticiteit van Markus 16:9-20

De vroegchristelijke kerk bevestigt de echtheid van het Evangelie naar Markus en noemt Markus als de schrijver ervan. Van het slot van Markus, hoofdstuk 16:9-20, is de auteur echter onduidelijk.

In de oudste Griekse geschriften (de Codex Sinaiticus (340 n.C.) en de Codex Vaticanicus (325 n.C.) komen deze verzen namelijk helemaal niet voor.

Tegelijkertijd constateren we dat, als Mark.16:8 het laatste vers van het oorspronkelijke evangelie is, het evangelie van Markus dan wel heel vreemd eindigt: *‘en de vrouwen gingen naar buiten en vluchtten van het graf, want siddering en ontzetting hadden haar bevangen. En zij zeiden niemand iets, want ze waren bevreesd’* (Mark.16:8).

Dat zou een heel vreemd slot zijn en niet in lijn met de boodschap van het Evangelie.

Over het algemeen denkt men daarom dat Markus door omstandigheden niet in staat was om verder te schrijven en dat een andere nieuwtestamentische schrijver het slot heeft geschreven. Het is ook mogelijk dat er een oorspronkelijk stuk van de papyrusrol verloren is gegaan.

Wessels noemt in zijn commentaar:

‘Men heeft diepgaand onderzoek gedaan naar woordgebruik in de laatste verzen van dit evangelie. Het blijkt, dat van de 75 betekenisdragende woorden 15 niet voorkomen in de rest van het Markus-evangelie en 11 anderen op een niet-Markusiaanse gebruikt zijn. De conclusie uit het feit, dat dus meer dan een derde deel van de woorden uit de laatste verzen

Markus - vreemde woorden zijn, moet dus zijn, dat de laatste verzen geschreven zijn door een andere auteur. Ook de stijl wijst op een andere auteur.⁹³

Toch moeten de canonieke verzen 9-20 een vrij oude toevoeging zijn, want Irenaeus (een kerkvader uit de tweede helft van de tweede eeuw) kende deze verzen wel. In een Armeens evangeliënboek van de tiende eeuw staat, met de aantekening 'van de presbyter Ariston' (waarschijnlijk de leerling van wie Papias veel over Jezus heeft gehoord), boven hoofdstuk 16:9 het volgende:⁹⁴

'Om het evangelie van Markus een bevredigend slot te geven heeft men de korte samenvatting van het opstandingsgebeuren er aan toegevoegd'.

Er zijn overigens ook enkele handschriften in het Grieks en Latijns, die na Mark.16:8 een ander, veel korter slot laten volgen:

'Alles nu wat hen opgedragen was, vertelden zij in het kort aan degenen die met Petrus waren. En daarna zond Jezus ook zelf van het Oosten tot het Westen door hen de heilige en onverderfelijke prediking uit van het eeuwig behoud'.⁹⁵

Het komt trouwens wel vaker voor dat er een aantal woorden in de Bijbel zijn toegevoegd die in de oorspronkelijke handschriften niet voorkwamen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld Joh.5:7-8, alwaar de omschrijving van de Drie-eenheid ingevoegd is.

Daar komt bij dat de veronderstelling, dat ook de verzen 9-20 door Markus geschreven zijn en dat door onbekende oorzaak in sommige exemplaren het oorspronkelijke slot verdwenen is, op zich ook het overwegen waard is.⁹⁶

Dake benoemt in zijn Markus-commentaar een aantal bewijzen voor de authenticiteit van Markus 16:9-20. Hij geeft daarvoor een opsomming van de oude geschriften:⁹⁷

- De Griekse manuscripten. Er zijn meer dan 4200 Griekse handschriften van het NT. Minstens 618 daarvan bevatten de evangeliën. Slechts in twee daarvan ontbreken de verzen 9 - 20.
- De Syrische versies. Het Syrisch was de eerste taal waarin het NT werd vertaald. Oude handschriften vermeldde deze verzen.
- De Latijnse versies. Er bestaan 8000 versies, allemaal gekopieerd van Jerome' Vulgaat (382 A.D.) die de beschikking had over de Griekse handschriften.. Al deze versies bevatten de verzen 9 - 20.
- De Gotische versie bevat ook de verzen 9 - 20.
- De Egyptische versies bevatten ook de verzen 9 - 20.
- De Armeense, de Ethiopische en de Georgische versies bevatten eveneens deze verzen.

Bovendien zegt hij:

'We laten de verzen 9-20 weg omdat ze niet voorkomen b.v. in de Codex Vaticanus, maar in dat handschrift ontbreken ook Gen 1 - 46; Ps 105- 137; Hebr 9:14-13:25 en bovendien de

⁹³ Wessel, W.W., *Mark, The Expositor's Bible Commentary*, (Gran Rapids, Zondervan Publishing House, 1984, volume 8), pag. 791-793

⁹⁴ Aebi, Ernst, *Korte inleiding tot de Bijbelboeken*, (Culenburg, IBB, 2002), pag. 113

⁹⁵ Leeuwen, Dr. J.A.C.van, *Korte verklaring der Heilige Schrift, Markus*, volume 10, (Kampen, Kok, z.j.), aanhangsel bij Mark.16:9-20, pag. 213

⁹⁶ Leeuwen, Dr. J.A.C.van, *Korte verklaring der Heilige Schrift, Markus*, (Kok, Kampen, z.j.), pag. 214

⁹⁷ F.J. Dake, *'Dake's Annotated Reference Bible'*, (Lawrenceville, Dake Bible Sales Inc.) 1963, pag. 55

beide brieven aan Timotheus, de brieven aan Titus en Filemon en ook nog Openbaringen. Waarom worden deze bijbelgedeelten dan niet weggelaten en Mr 16:9-20 wel?'⁹⁸

Volgens R. Mayhue kunnen we vaststellen dat we deze verzen 'met vreugde kunnen lezen en ze bestuderen en er voor danken', maar is het onzekere tekstbewijs van Mark.16:9-20 geen solide grond om een grondslag voor een leerstelling op te baseren, tenzij dit wordt ondersteund door andere, authentieke delen van het NT.⁹⁹

Daarentegen stelt J. van Leeuwen in de Korte Verklaring der Heilige Schrift:

'aan het gedeelte ...komt een plaats in de canon evenzeer toe als aan het overige van het evangelie. Naar zijn inhoud stemt het overeen met de andere evangeliën.. Ook dit gedeelte is canonic; is door de bijzondere leiding en werking van de H.Geest als een bestanddeel van het Woord Gods aan zijn kerk geschonken, en wordt door haar als zodanig erkend'.¹⁰⁰

Samengevat kunnen we vaststellen dat het Schriftgedeelte in Mark.16:9-20:

1. bij de totstandkoming van de canon in 367 n.C. beschouwd is als geïnspireerd door de Heilige Geest en daarom opgenomen is in de canon.
2. onder inspiratie van de Heilige Geest geschreven is (a) door Markus zelf of (b) door anderen in de vroeg- christelijke kerk.

3.3 De context

Mark.16:9-14

De Here Jezus verschijnt drie keer: aan Maria (die de discipelen op de hoogte brengt), de Emmaüsgangers (die het vervolgens anderen vertellen) (vgl.Luk.24:13-33) en de discipelen. Er worden in deze verzen nauwelijks verdere details gegeven, alle nadruk valt op de twijfel en het ongeloof bij degenen die het bericht horen.

Mark.16:15-16

In deze verzen wordt beschreven dat de Here Jezus de discipelen de opdracht gaf om het Evangelie aan de gehele wereld te verkondigen:

'En Hij zeide tot hen: Gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het evangelie aan de ganse schepping.Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden, maar wie niet gelooft, zal veroordeeld worden.'(Mark.16:15-16)

Ter ondersteuning (misschien wel als gevolg van hun ongeloof) noemt Hij vervolgens een vijftal tekenen die de gelovigen zullen volgen, waarna Hij opgenomen wordt in de hemel.

De discipelen predikten overal het evangelie en Christus ondersteunde hen met de tekenen, *'die erop volgden'*.

---

⁹⁸ F.J. Dake: *Dake's Annotated Reference Bible*, pag. 55

⁹⁹ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag. 175

¹⁰⁰ Leeuwen, Dr. J.A.C.van, *Korte verklaring der Heilige Schrift,Markus*, pag. 214

3.4 Markus 16:17-18

Als tekenen zullen deze dingen de gelovigen volgen:

in mijn naam zullen zij

boze geesten uitdrijven,

in nieuwe tongen zullen zij spreken,

slangen zullen zij opnemen,

en zelfs indien zij iets dodelijks drinken, zal het hun geen schade doen;

op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen genezen worden.

3.4.1 Tekenen

Het Griekse zelfstandig naamwoord ‘semeion’ betekent ‘teken’, in verschillende nuances (1) ‘merkteken, kenteken’, (2) ‘bewijsteken, legitimatie’, (3) ‘voorteken’ en (4) ‘wonderteken’.

Tekenen worden in de Bijbel genoemd ter bevestiging van Gods Woord (bijv. Richt.6:17; 1Sam.10:7). Deze tekenen volgen niet zozeer elke gelovige in het algemeen, maar ze vergezellen en bevestigen het Evangelie dat door de gelovigen wordt geleefd en verkondigd (vgl. vs.15, 20 en Hand.2:43; 4:30; 14:3; 15:12; Rom.15:19 en Hebr.2:4).¹⁰¹

Volgens F.J. Pop begeleiden tekenen en wonderen de evangelisatie (bv. Hand.8:6) omdat zij zichtbaar maken dat God metterdaad de machten der duisternis overwint en verdrijft:

‘In de genezingen blijken de demonen te moeten wijken voor Gods aanstromende heerschappij ten leven....Het evangelisatiewerk kan het wel zonder zulke tekenen stellen, maar zij kunnen er ook gemakkelijk bijkomen.’¹⁰²

De tekenen zullen de gelovigen volgen (Gr. ww: ‘paraklouloutheo’), dat wil zeggen vergezellen, begeleiden.

3.4.2 De gelovigen

Wie zijn ‘de gelovigen’ (Gr.: ‘pisteuo’)?

Bedoelt de Here Jezus de gelovigen van alle tijden?

Mark.16:9-20 brengt het zendingsbevel, zoals Matteüs dat in Mat.28:18-20 noemt, tot uitdrukking. In dat geval zou Christus heel algemeen alle gelovigen van alle tijden bedoelen.

Of spreekt hij alleen degenen aan bij wie Hij op dat moment aanwezig is?

Volgens R. Mayhue verwacht men de opdracht van Christus voor de hele gemeente in Mat.28:18-20 met de specifieke instructies die Hij aan de discipelen gaf in Mark.16:17.¹⁰³

W.J. Ouweneel is het daar niet mee eens. Volgens hem:

‘is er echter niets in de tekst dat ons dwingt ‘de gelovigen’ alleen te beperken tot de gelovigen in de apostolische tijd’.¹⁰⁴

¹⁰¹ StudieBijbel, commentaar bij Mark.16:17

¹⁰² Pop, F.J., *Bijbelse woorden en hun geheim*, (Den Haag, Boekencentrum, 1964), pag. 145

¹⁰³ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag. 176

Volgens hem mag elke gelovige zich deze belofte eigen maken. Hij verklaart dit door als volgt te redeneren:

‘Ook al hebben verreweg de meeste gelovigen geen specifieke genezings*bediening*, toch kan *iedere* gelovige een ziek mens de handen opleggen en een genezingsgebed over hem of haar uitspreken.’¹⁰⁵

Uit vers 16 blijkt ook inderdaad dat het hier om gedoopte gelovigen gaat. Bovendien spreekt de Heer in vers 17 in de derde persoonsvorm over ‘zij’. Als hij alleen de discipelen bedoelde, had hij logischerwijze ‘jullie’ gezegd.

Ouweneel merkt overigens op dat dit niet betekent dat de gemiddelde gelovige deze tekenen zal verrichten zodra hij wedergeboren is, maar dat er eerst geestelijke volwassenheid nodig is (vgl. Mark9:18,28). Hoewel *alle* gelovigen deze tekenen in hun geloofsleven kunnen ervaren, zullen er slechts bepaalde gelovigen een regelmatige bediening hebben waar tekenen een grote rol spelen (1Cor.12:28-30).

3.4.3 In mijn Naam

Toen Christus het koninkrijk van God aankondigde, deed Hij dat gepaard gaan met de daarbij behorende tekenen. Hij verkondigde het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal. (Mat. 4:23-24).

Later (Mat.10:1-8; Mark.3:15) geeft Hij zijn discipelen de opdracht om onreine geesten uit te drijven en om alle ziekte en alle kwaal te genezen, onder verkondiging van het komende Koninkrijk.

Nu geeft Christus de opdracht aan alle gelovigen.

De gelovige kan echter nooit dergelijke tekenen doen in eigen kracht of in eigen naam. Die autoriteit heeft hij niet op grond van eigen macht, maar ontleent die altijd alleen aan de naam van Jezus Christus.

3.4.4 Vijf tekenen

Als teken van de boodschap over het komende Koninkrijk noemt Christus vijf tekenen die de gelovige zullen volgen.

Er staat niet, dat *alle* gelovigen deze tekenen zullen kunnen doen. Het zijn geen tekenen van de gelovigen, maar tekenen bij het goede nieuws. Deze tekenen bewijzen niet dat iemand gelooft, maar dat het woord over Jezus waar is. Het werkwoord ‘volgen’ geeft aan dat de gelovigen onderweg zijn. Van Bruggen verbindt de tekenen daarom sterk aan zendingsarbeid.¹⁰⁶

Zij zullen:

- **boze geesten uitdrijven.**

Als teken van Gods heerschappij dreef de Here Jezus zelf boze geesten uit (Mark.1:34,39) en gaf Hij Zijn discipelen ook de macht om hetzelfde te doen (Mark.3:15; 6:7). Nu betreft Hij de opdracht op alle gelovigen. Geestuitdrijving komt bijvoorbeeld voor in Hand.8:7; 16:16vv.

---

¹⁰⁴ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag.120

¹⁰⁵ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag 120

¹⁰⁶ Bruggen, Dr.J.V., *Ambten in de apostolische Kerk*, (Kok, Kampen, 1987), pag. 31-33, 88

- **in nieuwe tongen spreken.**

De tongentaal komt veelvuldig voor in het NT. We noemen er enkele: Hand.2:4,6,8,11; 10:46; 19:6; 1Cor.12:10,28,30. Taalgrenzen worden doorbroken door de 'glossalie', de tongentaal, gegeven door de Heilige Geest. Tongentaal is immers geen teken voor de gelovigen, maar voor ongelovigen.

- **slangen opnemen.**

Dit zal primair letterlijk bedoeld zijn. Het overkwam Paulus in Hand.28:3vv., hoewel Paulus in dit gedeelte niet een slang 'opnam', maar door een slang gebeten werd. Christus noemde al eerder dat de gelovigen de macht kregen om op slangen en scorpioenen te treden (Luk.10:19)

Daarnaast is er ook een geestelijke diepgang.

De slang is het instrument van de boze (Gen.3:1). Christus geeft in Mark.16:18 aan dat de gelovige in Zijn Naam de macht krijgt over de slang, de boze. Ook dit is een voorteken van het komende Koninkrijk (Jes.11:8).

- **zelfs indien zij iets dodelijks drinken, zal het hun geen schade doen**

Het drinken van iets dodelijks heeft betrekking op iets giftigs dat een gelovige onwetend krijgt voorgezet.¹⁰⁷ Hierover is echter niets in het NT opgetekend.

- **op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen genezen worden.**

Christus genas de zieken door hen de handen op te leggen (Mark.6:5).

Ook door de discipelen werden mensen genezen (Mark.6:13). Alle gelovigen krijgen nu de opdracht om zieken de handen op te leggen en te genezen in Zijn Naam.

Paulus legde bijvoorbeeld de handen op zieken in Hand.28:8

Het slot van het Evangelie naar Markus beschrijft hoe de Here Jezus opgenomen werd in de hemel en aan de rechterhand van God ging zitten.

Vanuit die positie doet Hij voorspraak voor alle gelovigen op basis van Zijn offer aan het kruis en werkt Hij met de gelovigen mee door het Woord te bevestigen met tekenen die de gelovigen volgen (Mark.16:19-20)

Uiteraard beperken de tekenen zich niet tot de vijf tekenen die in Mark.16:17-18 beschreven staan. De Here Jezus kan de waarheid van zijn Woord op vele manieren onderstrepen.

3.5 Gelden de tekenen ook voor hedendaagse gelovigen?

Is er vandaag de dag nog sprake van wondertekenen? Volgens sommige theologen is dat niet meer het geval. Zij stellen dat, toen de canon voltooid was, Gods openbaring ophield (men beroept zich dan op Hebr.1:1-2). God bewees door vele krachten, tekenen en wonderen dat Gods Woord, de Bijbel, authentiek is. Toen de tijd van openbaringen afgesloten werd hielden daarom, volgens deze theologen, ook de tekenen op.

¹⁰⁷ StudieBijbel, commentaar bij Mark.16:8

3.5.1 Afname van wonderen en tekenen

Paul onderbouwt in het hoofdstuk 'Oorzaken van de afname van de genezingswonderen'¹⁰⁸ de stelling dat na de erkenning van de kerk door Constantijn de Grote, de kerk op de sociale ladder steeg, een organisatie ontwikkelde en de erediensten formaliseerde. In de officiële theologie werd de rechte leer belangrijker dan een heilig leven. Bovendien verdween langzamerhand de nadruk op het priesterschap van de gelovigen. De aanwezigheid van Charismata wordt vanaf de vierde eeuw beperkt tot 'bijzonder heilige mensen', namelijk de ambtsdragers. In de latere periode in de kerkgeschiedenis werd in plaats van genezing van de ziekte, veel meer de nadruk gelegd op het beoefenen van geduld bij het ondergaan van de ziekte als een vaderlijke, hardhandige tuchtiging.

Ook Augustinus onderhield een theologie waarbij genezingen niet nodig waren. Hij vergeestelijkte de ziekte en was van mening dat de lichamelijke genezing ondergeschikt was aan de geestelijke genezing. Ook noemde Augustinus dat de wonderen in de evangeliën gedaan werden om de autoriteit van Christus kracht bij te zetten en dat, nu die autoriteit eenmaal is vastgesteld, de christenen de wonderen als bewijskracht niet meer nodig hebben.

Paul merkt echter op dat:

'Aan het eind van zijn leven is Augustinus tot andere inzichten gekomen en heeft hij juist heel veel nadruk gelegd op genezingswonderen.'¹⁰⁹

Ook Luther en Calvijn waren van mening dat wonderen en tekenen enkel voor de beginperiode van de kerk waren bedoeld, maar dat deze later niet meer voorkwamen.

John F. MacArthur is in zijn boek 'De charismatische verwarring' zelfs heel expliciet over wonderen en tekenen in de huidige tijd:

'Ik ben ervan overtuigd dat de tekenen en wonderen die nu door de charismatische beweging worden geclaimd geen enkele overeenkomst hebben met de wonderen die door de apostelen werden verricht...De Heilige Geest heeft aan geen enkele christen van vandaag de wonderlijke gaven gegeven die vergelijkbaar zijn met de gaven die Hij aan de apostelen gaf.'¹¹⁰

3.5.2 Wonderen en tekenen van deze tijd?

Het is verleidelijk om hier een opsomming van voorbeelden van wonderen en tekenen uit de praktijk van vandaag de dag te geven die op z'n minst de laatstgenoemde uitspraak van MacArthur enigszins nuanceren.

Het is echter allereerst van belang onderscheid te maken tussen tekenen en wonderen. Dit hoeft namelijk niet hetzelfde te zijn. Al de daden van God zijn wonderen. Als iemand op het gebed geneest, dan hoeft dat niet altijd een teken te zijn maar het is altijd een wonder.

Maar als een dienstknecht van God een genezing verricht tot getuigenis aan anderen, is dit wonder ook een teken te noemen. Er is dus een duidelijke relatie tussen de verkondiging van het Goede Nieuws en een 'teken' dat die verkondiging volgt.

---

¹⁰⁸ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999), pag. 60-74

¹⁰⁹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag. 70-71

¹¹⁰ MacArthur, John, *De charismatische verwarring*, (Apeldoorn, Novapres, 1994), pag. 104

3.5.3 Het uitdoven van de Geest

Wonderen en tekenen zijn het werk van de Heilige Geest. Het is echter mogelijk om aan het werk van de Geest bewust geen ruimte te geven of aandacht te schenken.

Paulus noemt dat het 'uitdoven van de Geest' (1Tess.5:19). Wanneer kerkstructuren en theologische leer boven Geestesuitingen worden gesteld, zal de Geest zich terugtrekken. Wanneer de wet boven de genade wordt geplaatst, worden menselijke inspanningen boven verwachtingen gesteld.

Als de gemeente zich openstelt voor de Geest, krijgt Gods Geest ruimte om te werken. Paul omschrijft het als volgt:

'God geeft soms weer herstel van de charismata als zijn gemeente dat van hem verwacht en leeft tot zijn eer'.¹¹¹

Als God belooft dat de gelovigen beschermt zullen worden tegen geestelijke 'slangen', waarom zou de belofte dan niet meer gelden als diezelfde boze machten de gelovigen bedreigen met letterlijk slangen en scorpioenen?¹¹² In de huidige tijd is de geestelijke strijd meer actueel dan ooit. We hebben niet tegen vlees en bloed, maar tegen de boze machten in de hemelse gewesten te strijden (Ef.6:12).

3.5.4 Wondertekenen en ons wereldbeeld

J.W. Ouweeneel stelt dat door de moderne media en de enorme hoeveelheid Bijbelvertalingen de opdracht juist in deze tijd méér actueel is als ooit tevoren. Hij beschrijft dat:

'van alle pakweg honderdduizend mensen die *elke dag* tot bekering komen, negentig procent openstaat voor de wonderen en tekenen van Mark.16 en die uit persoonlijke ervaring kent.....Feit is in elk geval dat wonderen en tekenen de gelovigen 'gevolgd' zijn...in alle eeuwen van de kerkgeschiedenis'¹¹³

John Wimber noemt in 'Een koninkrijk van kracht' dat het hedendaagse wereldbeeld sterk bepalend is voor onze perceptie ten aanzien van wonderen:

'Als we in een theologie geloven waarin geen ruimte is voor de mogelijkheid dat christenen in onze dagen de werken van Jezus doen- en daar maken tekenen en wonderen deel van uit- dan zullen we de tekenen en wonderen ook niet ervaren'.¹¹⁴

Hij constateert dat de wereldbeschouwing van een christen zijn theologie bepaalt. Het is volgens Wimber opmerkelijk dat de wonderen en tekenen in het Westen van de wereld veel minder gezien en geaccepteerd worden dan in de Derde wereld.

Waarom worden wonderen en tekenen in die gedeelten van de wereld dan veel meer geaccepteerd?

Volgens Wimber komt dat doordat:

'men daar veel meer openstaat voor geestelijke werkingen van beide kanten, zowel goed als kwaad. Dit betekent dat zij gemakkelijk bovennatuurlijke genezing aanvaarden, dromen en visioenen geloven, het bestaan van demonen erkennen enz. Wij (in de westerse wereld)...zijn ons niet bewust van de geestelijke strijd die ons omringt. In de westerse cultuur heerst argwaan voor alles wat geestelijk is.'¹¹⁵

---

¹¹¹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag. 74

¹¹² Ouweeneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.123

¹¹³ Ouweeneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 121-122

¹¹⁴ Wimber, John, *Een Koninkrijk van Kracht*, (Hoornaar, Gideon, 1986), pag.111

¹¹⁵ Wimber, John, *Kracht om te groeien*, (Hoornaar, Gideon, 1991), pag.204vv

Zijn conclusie is dan ook duidelijk:

‘het behoeft ons daarom niet te verbazen dat Engeland, West-Europa en Noord-Amerika niet de opwekking beleven die men in andere delen van de wereld tegenwoordig meemaakt’.¹¹⁶

Hoewel Wimber dit reeds twintig jaar geleden schreef, is zijn uitspraak op dit punt nog steeds uiterst actueel.

De wonderen en tekenen tijdens de geestelijke opwekking in de Derde wereld, waarvan we lezen in verslagen van zendingsorganisaties als Open Doors en Cama, zijn daar onmiskenbare getuigen van.

Tekenen, die, zoals de Here Jezus in Mark16:17 aangaf, de gelovigen die getuigen van het Koninkrijk zullen volgen!

3.6 Conclusie

Wij zijn nu in staat een antwoord te formuleren op de onderzoeksvragen.

1. Als de authenticiteit van Markus 16:9-20 in twijfel wordt getrokken, in hoeverre mogen we dan ons beroepen op de opdracht van Christus in deze perikoop?
Vanuit de overtuiging dat God waakt over Zijn Woord mogen we geloven dat Mark.16:9-20, waarvan niet zeker is dat het origineel is of later toegevoegd, maar wat zeker niet strijdig is met de rest van de Schrift, door God toegelaten is en dus geïnspireerd is. Naast de inspiratie van de tekst kan immers ook het redactieproces geleid zijn.
2. Wie worden bedoeld met ‘de gelovigen’
Uit Mark.16:16 blijkt dat er sprake is van behouden, gelovige mensen en die vervolgens, ter bevestiging van hun geloof, gedoopt zijn. Met ‘de gelovigen’ in Mark.16:17 worden dus *alle* gelovigen van *alle* tijden bedoeld en is het begrip niet beperkt tot de apostelen.
3. Volgen de genoemde (en andere) tekenen ook hedendaagse gelovigen?
Als de gemeente verwachtingsvol naar Gods Geest opziet, kan de Geest werkzaam zijn. Dit betrof de vroegchristelijke gemeenten en er is geen Schriftuurlijke aanleiding om te veronderstellen dat er vandaag de dag geen wondertekens meer mogelijk zijn. De praktijk wijst uit dat wonderen en tekenen nog steeds voorkomen ter ondersteuning van de verkondiging van het komende Koninkrijk.

---

¹¹⁶ Wimber, John, *Kracht om te groeien*, pag.204vv

Bijlage 4: De Ziekenzalving

4.1	Onderzoeksvragen	73
4.2	De context.....	73
4.2.1	De schrijver	73
4.2.2	De lezers	74
4.3	Jacobus 5:13-16	75
4.3.1	Lichamelijke of psychische ziekte?	76
4.3.2	Een ernstige ziekte?	77
4.3.3	De oudsten van de gemeente	78
4.3.4	Zalven met olie.....	79
4.3.5	Gezond maken en oprichten	80
4.3.6	Aan elkaar belijden van zonden	82
4.3.7	Het gebed van een rechtvaardige.....	84
4.3.8	Elia	85
4.3.9	Zalving in het NT	85
4.4	Praktische aspecten rondom ziekenzalving	86
4.5	Conclusie	88

4.1 Onderzoeksvragen

Over het onderwerp ‘ziekenzalving’ bestaan uiteenlopende visies en het onderwerp roept diverse vragen op. We zullen in dit hoofdstuk een antwoord proberen te vinden op de volgende vragen:

1. Is ‘ziekenzalving’ ook voor onze tijd of is het enkel bedoeld voor de gemeente t/m de apostolische periode?
2. Wordt zalving enkel toegepast bij lichamelijke ziekten of ook bij geestelijke problemen?
3. Dient de zalving plaats te vinden bij ernstige kwalen of kan ook bij lichte kwalen de zalving aangevraagd worden?
4. Wie dienen de zalving te verrichten?
5. Dient de zalving in de beslotenheid van de zieke toegediend te worden of kan dit ook plaatsvinden in de samenkomst?
6. Geldt de opdracht tot zondebelijdenis rondom ‘ziekenzalving’ alleen voor de zieke, of ook voor de oudste en de gemeenteleden ?

4.2 De context

Voor een goed begrip van het Schriftgedeelte met betrekking tot de ‘ziekenzalving’ is het belangrijk te onderzoeken onder welke omstandigheden Jacobus deze brief schreef. Ook is voor het onderzoek betreffende ‘ziekenzalving’ van belang om te weten wie Jacobus als lezers van zijn brief op het oog heeft.

4.2.1 De schrijver

Ondanks de twijfel aan het auteurschap van deze brief, wordt over het algemeen de broer van Jezus beschouwd als de schrijver. Hij heeft aan het hoofd van de gemeente in Jeruzalem gestaan en is in 62 n.C. de marteldood gestorven. De brief is te dateren omstreeks het jaar 44 n.C.

Jacobus had een voorname positie in de vroeg - christelijke gemeente. Zijn oordeel woog zwaarder dan dat van de andere apostelen (Hand.15:1-21; 21:17-26).

4.2.2 De lezers

De brief is gericht aan de ‘twaalf stammen in de verstrooiing’.

Over de vraag wie die twaalf stammen zijn, bestaan meerdere opvattingen.

De twaalf stammen in de verstrooiing zijn in de letterlijke betekenis van het woord opgehouden te bestaan, als gevolg van de ballingschap in respectievelijk 722 en 589 v.C. Hoewel onder Ezra en Nehemia een aantal Joden zijn teruggekeerd, zijn er velen opgegaan in andere culturen.

De ‘twaalf stammen’ kan dus niet meer slaan op het volk Israel in zijn oorspronkelijke betekenis.

De opvatting dat de brief gericht is aan de gemeenten die hoofdzakelijk bestaan uit christenen met een Joodse afkomst verdient de voorkeur:

- In Jac.2:2 wordt over een vergadering gesproken. Het woord dat in het Grieks gebruikt wordt voor ‘vergadering’ is ‘sunagoge’ en niet ‘ekklesia’, het woord dat doorgaans gebruikt wordt voor een NT-gemeente. Dit wijst dus op een Joodse achtergrond van de lezers.
- In Jac.2 worden Abraham, Izaak en Rachab genoemd, die voor de Joodse lezers belangrijke namen zijn.
- De manier van zweren ‘bij de hemel en de aarde’ (Jac.5:12) was een oude Joodse manier van zweren.

Het is bovendien duidelijk dat Jacobus zich tot christenen wendt:

- Hij spreekt in Jac.1:1 over ‘een dienstknecht van God en van de Here Jezus Christus’
- In Jac.2:1 moedigt hij aan ‘het geloof te houden in onze Here der heerlijkheid, Jezus Christus’
- Er zijn vele overeenkomsten met het onderwijs van Jezus, in het bijzonder de Bergrede (Jac.1:2 vv, Mat.5:10-12 Jac.1:4 vv, Mat.5:48 Jac.1:5 vv, Mat.7:7 Jac.1:20 vv, Mat.5:22 Jac.2:10 vv, Mat.5:19 Jac.2:13 vv, Mat.5:7 Jac.3:18 vv, Mat.5:9 Jac.4:4 vv, Mat.6:24 Jac.4:10 vv, Mat.5:5 Jac.4:11,12 vv, Mat.7:1-5 Jac.5:2 vv, Mat.6:19 Jac.5:10 vv, Mat.5:12 Jac.5:12 vv, Mat.5:33-37).

Gezien het bovenstaande is de conclusie dat Jacobus aan de gemeenten met christenen van Joodse komaf schreef. Er is derhalve geen enkele reden om te veronderstellen dat hetgeen Jacobus aan de eerste christelijke gemeenten schreef, niet van toepassing zou zijn aan de hedendaagse gemeente.

De ‘verstrooiing’ moet geografisch worden opgevat.

Het woord ‘verstrooiing’ (diaspora) was een gangbare uitdrukking voor dat deel van het volk dat buiten de grenzen van Israel woonde.

Hoewel het de vaste benaming geworden is voor de verstrooiing van de Joden onder de heidenen sinds de deportaties door Assyriërs en Babyloniërs (Neh.1:9), moeten we in Jac.1:1 denken aan de verstrooiing als gevolg van de zware vervolgingen na de steniging van Stefanus (Hand.8:1). Het betreft Christenen (Jac.2:1) van joodse komaf, die vanuit Jeruzalem gezien ‘in de verstrooiing’, d.w.z. buiten Palestina woonden.¹¹⁷

---

¹¹⁷ StudieBijbel, commentaar bij Jac.1:1

Het thema van de brief van Jacobus kenmerkt zich door ‘geloof in actie’. Geloof zonder werken kan geen geloof worden genoemd en is dood. Geloof moet in daden worden omgezet.

Het geloof doorstaat beproevingen en verzoeken: begeerte (Jac.1:14), roddel (Jac. 1:19vv), aanzien des persoon (Jac.2:1vv), dode werken (Jac.2:14vv), oordelen (Jac. 3:1vv), jaloezie (Jac.3:14vv), wereldliefde (Jac.4:1vv) hoogmoed (Jac.4:13vv).

Die beproevingen en verzoeken komen en gaan, maar het geloof in Christus zal het niet uit de weg gaan. Want door dat geloof mogen we onze zonden belijden en vergeving ontvangen.

Vanuit de gedachtegang van ‘geloof in actie’ is het ook logisch dat Jacobus zijn brief afsluit met hetgeen hij vanaf Jac.5:13vv schrijft.

4.3 Jacobus 5:13-16

13 Heeft iemand onder u leed te dragen?

Laat hij bidden.

Is iemand blij te moede?

Laat hij lofzingen.

14 Is er iemand bij u ziek?

Laat hij dan de oudsten der gemeente tot zich roepen,

opdat zij over hem een gebed uitspreken,

en hem met olie zalven in de naam des Heren.

15 En het gelovige gebed zal de lijder gezond maken,

en de Here zal hem oprichten.

En als hij zonden heeft gedaan,

zal hem vergiffenis geschonken worden.

16 Belijdt daarom elkaar uw zonden en bidt voor elkaar,

opdat gij genezing ontvangt.

Het gebed van een rechtvaardige vermag veel,

doordat er kracht aan verleend wordt.

In dit gedeelte bespreekt Jacobus vier situaties, die een christen kan meemaken, namelijk :ongeluk, voorspoed, ziekte en zondige dwaling.¹¹⁸ In elk van deze situaties laat Jacobus de lezer in actie komen. Geloven is niet passief, het is bewegen!

Vers 13 *Heeft iemand onder u leed te dragen? Laat hij bidden.*

Is iemand blij te moede? Laat hij lofzingen.

In vers 13 spreekt Jacobus over de mogelijkheid dat iemand ‘leed’ te dragen heeft. ‘leed’ is de vertaling van het Griekse woord ‘kakopatheí’, dat moeilijkheden, verdriet of lijden betekent. Het gaat hier dus niet direct over ziekte, maar meer over moeilijkheden in het algemeen, zoals bv. vervolgingen of lijden door onderdrukking¹¹⁹. Jacobus spreekt over deze onderdrukking in Jac.5:1-6,10, het kan dus dat hij in Jac.5:13 daarop doelt. Het kan ook zijn dat hij doelt op vervolgingen, zoals de profeten meemaakten (Jac.5:10).

---

¹¹⁸ StudieBijbel, commentaar bij Jac.5:13

¹¹⁹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999), pag. 94

Iemand die moeilijkheden te verdragen heeft, moet bidden. Het Griekse woord voor 'bidden' ('proseuchomai') moet hier worden verstaan in de zin van 'vurig bidden' om kracht in dat lijden en dat in de stellige overtuiging dat God gebeden verhoort (Jac.1:5-8).¹²⁰

Als gelovige minderheid in een heidense omgeving waren de christenen in een situatie gekomen waarin lijden hun deel was. Het gevolg was dat ze tegen elkaar gingen zuchten (Jac.5:9). Tegen deze mensen zegt Jacobus: 'belast niet elkaar met je problemen, maar richt je tot God!'

Als contrast met het eerder genoemde lijden, spreekt Jacobus vervolgens over een situatie van voorspoed en blijdschap. Ook dan mag de gelovige zich tot God richten, nu om Hem te verhogen met een loflied. Het Griekse woord 'psallo', dat met 'lofzingen' is vertaald, betekent letterlijk 'tokkelen op de snaren van een harp, citer of lier' en doet denken aan de uitbarsting van lof aan God in Ps.150. Zingen is ook een vorm van bidden!

Vers 14 *Is er iemand bij u ziek?Laat hij dan de oudsten der gemeente tot zich roepen, opdat zij over hem een gebed uitspreken,en hem met olie zalven in de naam des Heren.*

4.3.1 Lichamelijke of psychische ziekte?

De meningen over de aard van de kwaal waarover Jacobus spreekt lopen sterk uiteen van een lichamelijke ziekte tot een geestelijke of psychische ziekte.

Het feit dat Jacobus steeds op de zonde wijst en spreekt over belijdenis en vergeving van zonde (Jac.5:15-16), is voor sommigen een bewijs dat er sprake is van een geestelijke ongesteldheid.

Daarentegen is er in deze perikoop sprake van zalven met olie. Dat vond plaats als iemand werkelijk fysiek ziek was.

Volgens L.Floor is dit laatste argument daarom dwingend om zowel 'astheneo' ('ziek' in ver 14) als 'kamno' ('lijder' in vers 15) op lichamelijke ongesteldheid te betrekken.¹²¹

M.J. Paul geeft daarentegen aan dat, hoewel ernstige lichamelijke ziekten bedoeld zijn,

'de formulering zo algemeen is, dat er geen afgebakende groep ziekten wordt bedoeld en dat ook psychische en geestelijke nood inbegrepen kunnen zijn.'¹²²

In vers 14 noemt Jacobus de mogelijkheid dat er iemand onder de lezers is die ziek is. In dit vers is het Griekse werkwoord 'astheneo' gebruikt, wat zoveel betekent als 'krachteloos', 'zwak'.

Het werkwoord 'astheneo' ('ziek') wordt in het NT 34 keer gebruikt; 20 keer voor fysieke zwakheid (dus ziekte) (vooral in de Evangelien en Handelingen) en 14 keer voor een psychische of geestelijke zwakheid (voornamelijk in de Brieven). In

¹²⁰ StudieBijbel, commentaar bij Jac.5:13

¹²¹ Floor, Dr. L., *Jakobus. Een brief van een broeder*, (Kampen, Kok, 1992), pag. 179-180.

¹²² Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.106

Rom.14:1 gebruikt Paulus dit werkwoord om de zwakheid van het geloof te beschrijven.

‘Astheneo’ heeft dus zowel een letterlijke als een figuurlijke betekenis, maar geeft echter niet de ernst van de zwakheid aan.

Zowel ‘astheneo’ als het werkwoord ‘kamno’ hebben een betekenis die zowel op lichamelijke als op psychische ziekten slaat.

In de NBG is ‘kamno’ in vers 15 met ‘lijder’ vertaald, wat ten onrechte zou kunnen suggereren dat het een lijden om Christus’ wil zou zijn.

De NBV en de SV hebben ervoor gekozen met ‘zieke’ te vertalen, wat meer correct is. De Naardense Bijbel spreekt zelfs van een ‘doodzieke’.

Ook ‘kamno’ kan zowel een letterlijke als een figuurlijke betekenis hebben. In Hebr.12:3 wordt dit werkwoord bijvoorbeeld gebruikt om de ‘matheid van ziel’ te omschrijven.

4.3.2 Een ernstige ziekte?

Volgens Mayhue is ‘kamno’ veel sterker van betekenis dan ‘astheneo’:

‘Uit een uitgebreid overzicht van het Griekse taalgebruik leren we dat ‘kamno’ vaak ‘ernstig ziek op lichamelijk vlak’ betekende; dat wil zeggen: ziek tot het punt dat de dood imminent is. Het woord werd ook gebruikt om degenen te beschrijven die dood waren. Dus ‘kamno’ geeft ons een toegevoegde dimensie om te begrijpen dat Jacobus spreekt over een zeer ernstig probleem en niet over een gewoon voorval.’¹²³

Daarom is hij van mening dat:

‘Jacobus 5 niet een algemeen ritueel is waar christenen zich mee bezig zouden moeten houden, telkens wanneer ze worden getroffen door een ziekte.’¹²⁴

Ook W.J. Ouweneel onderschrijft dit:

‘Kamno’ is een sterk woord, dat de zin van ‘hopeloos ziek zijn, wegwijnen’ kan hebben. In de buitenbijbelse literatuur kan het woord zelfs ‘sterven’ betekenen. Het gaat in onze tekst dus niet om een griepje of iets dergelijks.....Ik zie geen aanleiding om te denken dat men voor *elke* kwaal waarvoor men een dokter inroept, eerst de oudsten moet raadplegen.’

Tegelijkertijd roept hij op om te waken voor excessen:

‘Dit betekent ook weer niet dat alleen *doodzieke* patiënten de oudsten zouden mogen roepen; *elke* gelovige met een ingrijpende en/of langdurige kwaal heeft dit voorrecht. Maar het is nog niet (altijd) een plicht. Paulus zegt tegen de maagzieke Timotheüs niet dat hij de oudsten moet roepen, maar: ‘gebruik een beetje wijn om je maag en je veelvuldige zwakheden’(1Tim.5:23).’

Het initiatief van de zieke

Onder de Joden was het gebruikelijk om toentertijd in tijd van ziekte de oudsten te laten roepen. De Jodenchristenen stonden nu buiten deze hulp. Ze mochten nu een beroep doen op hun eigen oudsten, terwijl achter die oudsten een hele biddende gemeente stond.¹²⁵

Uit het feit dat de zieke de oudsten tot zich moet roepen (gebiedende wijs) blijkt dat het initiatief van de zieke uit moet gaan.

¹²³ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag.137

¹²⁴ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag.138

¹²⁵ Groot, ds. C.A.E., *De dienst der genezing in de kerk*, OnLineBible, Soteria archief.

W.J. Ouweneel merkt daarbij op dat aan dit initiatief een zekere ‘zielsoefening’ voorafgaat:¹²⁶

- Er is bezinning nodig:
‘De zieke moet zich afvragen waarom de Heer deze ziekte in zijn of haar leven heeft toegelaten. Dit is hetzelfde ‘zelfonderzoek’ als met het oog op het Avondmaal, waarbij het nalaten ervan eveneens tot ziekte kan leiden.’
- Er is geloof nodig:
‘het eigen initiatief van de zieke is mede belangrijk omdat het inhoudt dat ook hijzelf geloof heeft dat de Heer bij machte is de ziekte te genezen en geloof heeft om zich voor de werking van deze macht open te stellen.’

4.3.3 De oudsten van de gemeente

Wie zijn deze oudsten?

Het gaat hier niet om ouderen in leeftijd, maar om mensen in een officiële functie. Hier wordt een groep mensen bedoeld die de dagelijkse leiding had van de gemeente. De Joodse synagoge had ook een raad van oudsten o.l.v. een voorzitter. Zij werden bevestigd door handoplegging. De vroeg-christelijke gemeenten stonden dicht bij de Joodse traditie en organiseerden zich overeenkomstig deze traditie. In dit vers houdt dit in, dat een zieke mag vragen of de officiële vertegenwoordigers van de plaatselijke gemeente komen en in die hoedanigheid met hen bidden.

Prof. J. van Bruggen heeft in *‘Ambten in de apostolische tijd’*¹²⁷ een andere oplossing verdedigd. L. Floor sluit zich in zijn commentaar van Jacobus daarbij aan.¹²⁸ Volgens van Bruggen gaat het hier over een beperkte groep mensen die in Jeruzalem een bijzondere positie innamen, namelijk de apostelen. Zij zouden hun gezag ontleen aan hun aanwezigheid voor Pinksteren. Dat zou volgens van Bruggen de volmacht verklaren om, evenals de twaalf apostelen (Mark.13:13) en de zeventig volgelingen (Luc.10:8-9), zieken te genezen met gebruik van zalfolie.

Aan deze visie kleven echter nogal wat bezwaren. M.J. Paul noemt zelfs dertien bezwaren, waarvan we enkele belangrijke willen noemen:¹²⁹

- Het is vreemd dat de zalving voor de twaalf discipelen en de 70 broeders te laten gelden en dan halt te houden bij hun opvolgers.
- Het zou dan logischer zijn geweest om die ooggetuigen ‘discipelen’ te noemen en niet ‘oudsten’.
- Het is niet logisch om de term ‘oudste’ wisselend te gebruiken voor ooggetuigen en opzieners van een gemeente. Overal in Handelingen worden de plaatselijke oudsten bedoeld (Hand. 11:30; 15:2,46,22,23; 16:4, 21:8) en niet discipelen in zijn algemeenheid.
- De brief van Jacobus is vermoedelijk in de jaren veertig geschreven. In 1Tim.4:14; 5:17,19 en Titus 1:5 worden oudsten gekozen. Deze brieven worden meestal eind jaren vijftig, begin jaren zestig gedateerd. Dat betekent dat het in die jaren gebruikelijk was om oudsten te kiezen. In die periode waren er ook nog volop ooggetuigen. Er kan dus duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen ‘oudsten’ en ‘ooggetuigen’.

¹²⁶ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 352

¹²⁷ Bruggen, J. van, *Ambten in de apostolische kerk: een exegetisch mozaïek*, (Kampen, Kok, 1987) pag.78-91

¹²⁸ Floor, Dr. L., *Jakobus. Een brief van een broeder*, pag. 181-182.

¹²⁹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.96-99

De conclusie is dus dat met de ‘oudsten van de gemeente’ dus de officiële, gekozen vertegenwoordigers van de gemeente wordt bedoeld.

De oudsten spreken over de zieke een gebed uit

De oudsten moeten over de zieke een gebed uitspreken, waarbij ze hem of haar aan God opdragen.

De ‘StudieBijbel’ legt het woord ‘over’ als volgt uit:

‘Het Griekse ‘ep’ auton’ (lett. ‘op hem’ of ‘naar hem’, een kwestie van richting) kan na het ‘zij moeten bidden’ het beste vertaald worden met ‘over hem’. Mogelijk moeten we daarbij evenwel ook denken aan de handoplegging.’¹³⁰

Handoplegging is een teken, dat de gehele mens bij God gebracht wordt. In het Jodendom was men bidden met handoplegging gewend.

Voor een verdere uitleg van bidden onder handoplegging verwijzen we naar bijlage 5.

4.3.4 Zalven met olie.

De beknoptheid van de opdracht tot zalven doet vermoeden dat ‘ziekenzalving’ in de vroege gemeente een bekend ritueel was.

Zalving met olie, ter verzachting of genezing, werd door Joden, Grieken en Romeinen vaak toegepast (Jes.1:6; Mark.6:13; Luc.10:34).¹³¹ De nadruk valt in Jac.5 niet op het medische karakter, maar de zalving is als symbolische handeling bedoeld. In de Bijbel is de zalving het teken dat verwijst naar de Heilige Geest. De gave van de Geest wordt verbonden met de zalving (1Sam.10:1; 16:13; 2Sam.23:1-2; Jes.61:1). Koningen en priester werden gezalfd (Ex.29:7; Num.35:25; 1Sam.9:16; 10:1; 16:12). De Heilige Geest geeft kracht (Rom.15:13; 1Cor.2:4; 2Tit.1:7)

Omdat zalven in het Jodendom een bekend gebruik was, ligt het voor de hand om de achtergrond hiervan in het OT te zoeken.

Olie staat in het OT:

- voor het teken van toewijding en heiliging, zoals het bloed symbool is van de verzoening. (Lev. 14:1vv).
- symbool voor het apart zetten tot een bepaalde dienst (Lev. 21:12).
- wordt verbonden met de gaven van de Geest (1 Sam. 10:1; 10:6; 16:13).
- voor een teken van vreugde (Ps. 23:5), daarom werd er in dagen van rouw ook niet gezalfd (2Sam. 12:20vs 14:2).
- voor het gebruik voor lichaamsverzorging (Deut. 28:40, Ez.16:9)

Het zalven was in het OT een handeling en een middel om een mens of een voorwerp aan God en de dienst van God te wijden. Aäron werd gezalfd ‘opdat hij geheiligd zou worden’ (Lev.8:12). Ook het altaar werd, nadat het gereinigd was, gezalfd (Ex.29:36). In navolging hiervan zijn ook wij eenmalig bij de wedergeboorte gewijd en ‘in gebruik genomen’ als de tempel van de Heilige Geest (1Cor 3;16; 6:19). We zijn apart gezet van de mensen van de wereld.

---

¹³⁰ StudieBijbel, commentaar bij Jac.5:14

¹³¹ Loos, Dr.H.vd, *Bijbel met Kanttekeningen*, (Kampen, Voorhoeve, 2000), commentaar bij Jac.5:14, opm.8

De zalving in Jac.5:14 is niet een tweede handeling naast het gebed, maar een handeling die het gebed versterkt. Door de zalving wordt de mens opnieuw in Gods dienst gesteld. Het gaat er niet alleen om dat de zieke genezen wordt, maar dat hij voor God zal functioneren. God maakt mensen beter, zodat ze Hem beter kunnen dienen en Hem de eer zullen geven. Lichamelijke genezing heeft altijd een geestelijk doel.

M.J. Paul vat de betekenis van de zalving als volgt samen:

‘In godsdienstig opzicht betekent de zalving in het OT een toewijding aan God, waarbij men soms een speciale opdracht ontvangt of een aanstelling in een ambt. Diverse gedeelten maken duidelijk dat de olie een symbool is van de inwoning of kracht van de Geest des heren. In algemene zin is olie een bron van vitaliteit en leven. Op grond hiervan kan in Markus 6 en Jacobus 5 gedacht worden aan de zalving met olie als symbool van toewijding van de zieke aan God en aan het werk van de Heilige Geest.’¹³²

In de naam des Heren

Het gebed wordt uitgesproken en met de olie wordt gezalfd ‘in de naam des Heren’, dus niet in eigen kracht of op eigen gezag. Het is dus een handelen in naam van (in opdracht van) God.

Volgens M.J. Paul wordt met ‘Heren’ waarschijnlijk de naam van Jezus bedoeld:

‘Uit teksten als Marcus 9:38, 16:17 ....blijkt dat volgelingen van Jezus genezingswonderen verrichten in de naam van de Here Jezus....De zalving in de naam des Heren betekent ook dat de vergeving en de genezing slechts kunnen plaatsvinden op grond van het offer op Golgotha.’¹³³

Vers 15 *En het gelovige gebed zal de lijder gezond maken, en de Here zal hem oprichten. En als hij zonden heeft gedaan, zal hem vergiffenis geschonken worden.*

In vers 15 staat een drievoudige belofte. Elke belofte is in de NBG gescheiden door het woordje ‘en’: (a) het gelovige gebed zal de lijder gezond maken, (b) de Heer zal hem oprichten, (c) als hij zonden gedaan heeft, zullen die hem vergeven worden.

Jacobus noemt als eerste belofte het ‘gelovig gebed’ (en dus niet het gebruik van de olie) als reden van de gezondmaking van de zieke.

M.J. Paul geeft aan dat het hier gaat om het gebed waarin vertrouwen op God wordt uitgesproken en dat voortvloeit uit de toewijding aan Hem.¹³⁴ Het gelovig gebed richt zich op de belovende God (Mat.21:21vv; Mark.16:17). Met het gelovig gebed wordt niet het volmaakte gebed bedoeld, zonder gebreken, maar het gebed waarin wij ons toevertrouwen aan de Heer. Jacobus geeft eerder in zijn brief aan dat geloof het vertrouwen in de verhoring uitdrukt (Jac. 1:6).

4.3.5 Gezond maken en oprichten

De NBG vertaalt het Griekse woord ‘soizo’ met ‘gezond maken’. De NBV vertaalt met het woord ‘redden’ en de SV gebruikt het woord ‘behouden’. Het werkwoord ‘soizo’ betekent ‘redden, behouden of verlossen’.

---

¹³² Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.109

¹³³ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag 103

¹³⁴ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag. 112-113

Daar waar dit woord in het NT wordt gebruikt, kan dit woord dus zowel het lichamelijke als het geestelijke heil omvatten.

De context zal dan de betekenis duidelijk moet maken. Een voorbeeld hiervan vinden we in Mat. 9: 21-22. In dit gedeelte wordt drie keer het werkwoord ‘sooizein’ gebruikt, één keer in de betekenis van een geestelijke redding en twee keer in de betekenis van redden (=genezing) van ziekte.

De context van Jac. 5:15 geeft aan dat het hier gaat om een herstel van ziekte in de zin van bewaren van de fysieke dood.

Daarnaast wijst M.J. Paul er op dat ‘soizo’ ook in Jac.1:21vv, 2:14v, 4:12 en 5:20 gebruikt wordt, alwaar het woord ‘redding’ in puur geestelijke zin betekent.¹³⁵

‘De Here zal hem oprichten’

In het NT wordt het woord ‘oprichten’ (Gr ‘egeiro’) (NBV: ‘opstaan’) gebruikt bij

- genezingen van zieken (Mat. 8:15vs 9:7, Mark. 2:9,12; 3:3; 10:49),
- het opwekken van doden (Mark. 5:41, Luc. 7:14)
- de opstanding van Jezus (Joh. 2:22, 21:14, Rom. 6:4,9vv. 8:34 , 1Cor. 15:12,30).
- De opstanding van de doden bij de opname (Cor.15:42)

Hoe God de mens opricht kan dus op verschillende manieren gebeuren. Bij de één zal ‘oprichten’ genezing van de kwaal zijn, bij de ander stilstand van de kwaal, bij de één geeft God kracht om te dragen, bij de ander moed om te sterven.¹³⁶

W.J. Ouweeneel noemt dat het woord ‘egeiro’ letterlijk ‘opwekken’ betekent en dat dit woord gebruikt wordt

‘voor het opwekken van een mens uit de dood. Dit woord verbindt de genezing van de zieke met diens opstanding uit de dood. De zieke krijgt een nieuw perspectief: zijn genezing staat in de context van verlossing, vergeving, opstanding, nieuw leven.’¹³⁷

Waarom gebruikt Jacobus ‘oprichten’ en niet ‘redden’? Mogelijk wil hij daarmee aangeven dat God het gelovig gebed altijd positief beantwoordt, ook als lichamelijke genezing uitblijft.

Vrijwel ieder Bijbelcommentaar gaat ervan uit, dat ‘egeiro’ in Jac.5:15 betrekking heeft op het verkrijgen van lichamelijke gezondheid. Omdat de apostel het heeft over een reële ziekte, mag men aannemen dat ‘egeiro’ betrekking heeft op het verkrijgen van genezing.

M.J. Paul schrijft:¹³⁸

‘dat het goed denkbaar is, dat Jacobus situaties heeft meegemaakt waarin geen lichamelijke genezing plaatsvond en dat de patiënt stierf. In dat geval mag volkomen genezing door de dood heen worden verwacht.’

Maar hij vindt het:

‘...toch opvallend dat woorden gebruikt worden die een andere betekenis kunnen hebben’.

Als God de mens opricht (de tweede belofte in vers 15) kan dit dus op verschillende manieren gebeuren. Met oprichten kan de genezing of stilstand van een kwaal bedoeld

¹³⁵ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag. 104

¹³⁶ Peters, H.J., *Der Brief des Jakobus*, (Wuppertal, Brockhaus, 1997) . Blz. 195-196.

¹³⁷ Ouweeneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.351

¹³⁸ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, 104-105

worden. Maar het oprichten kan ook duiden op een kracht die God ons geeft om de ziekte te dragen, of de moed om te sterven.¹³⁹

Vergiffenis voor de zonden

De lijder zal ‘vergiffenis’ geschonken worden als hij zonden heeft gedaan (de derde belofte).

Het woord ‘als’ in vers 15b geeft aan dat de ziekte niet noodzakelijkerwijze gekoppeld hoeft te worden aan zonde. Er hoeft geen oorzakelijk verband tussen de ziekte en een zonde te zijn. Maar die mogelijkheid wordt door Jacobus wél erkend en in vers 16 verder uitgewerkt.

De invloed van geloof en zonde op het lichaam mag niet onderschat worden. Schuldvergiffenis zal de totale mens heilzaam kunnen beïnvloeden. De genezing is pas compleet als het lichamelijk herstel gepaard gaat met de vergeving van zonden.¹⁴⁰

De zieke behoort zichzelf te onderzoeken (zie bij: ‘laat hij dan de oudsten bij zich roepen’) om te zien of er een heilloze weg bij hem is (Psalm 139:24). Men kan hierbij ook denken aan de zelfbeproeving die bij het avondmaal genoemd wordt (1Cor. 11:28).¹⁴¹ De oudsten dienen daarnaar te informeren.

God kan een periode van ziekte gebruiken, zodat de zieke tot zelfonderzoek komt en om vergeving vraagt. De meest voor de hand liggende volgorde is dat de zieke eerst zijn zonden belijdt en dat daarna gebed en zalving volgen.

Vers 16 *Belijdt daarom elkaar uw zonden en bidt voor elkaar, opdat gij genezing ontvangt. Het gebed van een rechtvaardige vermag veel, doordat er kracht aan verleend wordt.*

In vers 16 staan de voorwaarden voor genezing:

1. Belijdt elkander uw zonden
2. Bidt voor elkaar.

4.3.6 Aan elkaar belijden van zonden

Het Gr. woord ‘paraptoma’ wat hier vertaald is met ‘zonden’, betekent eigenlijk ‘misstap’. De SV vertaalt dit woord zelfs met ‘misdaden’!

Betekent het ‘aan elkaar belijden’ dat degene die gezalfd wenst te worden aan de oudsten zijn of haar zonden belijdt?

Of dient de zieke zijn zonden te belijden tegen degene die hij onheus behandeld heeft?

Gaat het hier om de oudsten, die aan elkaar hun zonden moeten belijden?

Of dient de zalving plaats te vinden voor het front van alle gelovigen, waarbij de gemeenteleden gelegenheid krijgen elkaar hun zonden te belijden?

Men dient niet voorbij te gaan aan het feit, dat de eerste gemeente zgn. huisgemeenten waren (Hand. 2:46; 12:12; 1Cor. 16:19; Col. 4:15; Fil.1:2).

---

¹³⁹ Peters, H.J., *Der Brief des Jakobus*, (Wuppertal, Brockhaus, 1997) . Blz. 195-196.

¹⁴⁰ Loos, Dr.H.vd, *Bijbel met Kanttekeningen*,, commentaar bij Jac.5:15, opm. 11

¹⁴¹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.101

De dagelijkse en later wekelijkse broodbreking, de woordverkondiging en ook de zalving zal plaats gevonden hebben in de intimiteit van de kleine gemeente in de huiskamer.

In de 'Didachè' (het onderwijs van de apostelen) staat in hoofdstuk 14:1 dat bij het breken van het brood en de dankzegging (dus het avondmaal) de zonden eerst openlijk beleden moeten worden, 'opdat uw offer rein mag zijn'.

Wanneer men zonde tegenover een broeder en/of zuster had bedreven, dan was dat in veel gevallen in die kleine kring bekend. Men kende niet enkel de kleine groep medegelovigen, maar ook de oudsten met hun zwakheden.

Het is dus heel goed mogelijk dat :

- de zalving in de eerste christelijke gemeenten in de intimiteit van de huisgemeenten plaats vond.
- de gehele gemeente bij die zalving aanwezig was.
- de gehele gemeente opgeroepen werd tot schuldbelijdenis.
- de zieke voor de gehele kleine huisgemeente publiekelijk schuldbelijdenis deed.
- de oudsten (in zoverre van toepassing) ook hun zonden beleden.

In de huidige grote gemeenten kan men deze regels op deze wijze niet meer toepassen en daarom dient de zalving in de intimiteit van de huiskamer of ziekenvertrek plaats te vinden.

Toch zijn ook in die situatie van hedendaagse grote gemeente een aantal personen te onderscheiden:

- **De zieke**

De zieke dient recht te staan ten opzichte van God en zijn naaste.

Met het belijden aan elkaar en bidden voor elkaar moet (gezien vers 14) in de eerste plaats binnen de context van het samenzijn van de oudsten met de zieke worden gezien, al laat de algemene uitdrukking toe dit uit te breiden tot de andere leden van de gemeente.¹⁴²

- **De oudsten**

M.J. Paul geeft aan dat het 'aan elkaar' ook kan betekenen dat de oudsten onderlinge zaken (mogelijk onderlinge grieven) belijden voordat zij met volmacht van God het gebed uitspreken en de zalving toedienen.

Wederzijds belijden kan een grote bevrijding en rust geven. Er gaat een genezende, helende werking van uit. De oudsten moeten rein tegenover de Heer staan, willen zij met volmacht van God het gebed uitspreken en zalven.

- **De gemeente**

Ook gemeentebreed is schuldbelijdenis nodig. Omdat zonden in de gemeente geen belemmering mogen zijn voor de genezing, dient de gemeente voorafgaand aan de zalving ook opgeroepen te worden de relatie tussen God en de naaste te zuiveren.

De oudsten zijn geen vervanger voor artsen. Het gaat niet enkel om de zorg voor het lichaam, maar vooral om de zorg van de ziel. Vergeving is elementair voor de genezing van psychische ziekten die zich lichamelijk uiten.

---

¹⁴² Grosheide, Dr. F.W., *Korte verklaring der Heilige Schrift, Jacobus*, volume 10, (Kampen, Kok, z.j.), pag 71

Voor elkaar bidden

Het 'elkaar' betreft hier weer de groep van zieke en oudsten, maar ook gemeentebreed. Men wordt opgeroepen om voorbede voor elkaar te doen. Niet alleen voor de zieke die gezalfd wordt, maar in alle gevallen waar dat nodig is.

Opdat jij genezing ontvangt

Het woord 'opdat' geeft in deze context een oorzakelijk verband aan tussen belijden en bidden enerzijds en genezing ontvangen anderzijds. Schuldbelijdenis gaat vooraf aan genezing.

Er mag gerekend worden op herstel van geestelijke krachten (Mat. 13:15, Hebr. 12:13). Maar het Griekse woord betekent ook 'heling, herstel', in de zin van lichamelijke genezing. Vanuit de context mag men veronderstellen dat hier het laatste bedoeld is.

4.3.7 Het gebed van een rechtvaardige

Het bijvoeglijk naamwoord 'dikaios' betekent 'rechtvaardig, in overeenstemming met het recht'.

Het recht waarmee een rechtvaardige persoon (Mat.25:37) of zaak (1Joh.3:12) in overeenstemming is, is het recht van God. Want God Zelf is rechtvaardig (bv. Joh.17:25)

De rechtvaardige is de christen die gerechtvaardigd is in de vrijheid die Christus voor ons aan het kruis verworven heeft. Iemand wiens zonden niet aangerekend worden.

Maar ook iemand die de wil van God volbrengt (Jak.1:25,27). Iemand die in de rechte verhouding tot God staat. Gelovigen, die 'wandelen' met God. In die wandel worden zonden beleden en mogen de gelovigen zich toevertrouwen aan God. Het gebed van zo'n gelovige is tot veel in staat!

Er wordt kracht aan het gebed verleend

Het deelwoord 'verleend' geeft aan dat het gebed veel kracht heeft, omdat het 'werkzaam wordt gemaakt' door God, op Wie de rechtvaardige door middel van het gebed een beroep doet (Spr.15:29).¹⁴³

Het gebed wordt werkzaam gemaakt (a) van de kant van de mens, doordat hij volhardend bidt en (b) van de kant van God, door onze Hogepriester, Jezus Christus.

Jac.5:16b kan worden beschouwd als de kernzin van de perikoop. Het gelovig gebed zal de lijder gezond maken en oprichten (vers 15a), doordat aan het gebed van een rechtvaardige kracht verleend wordt door de Allerhoogste (vers 16b).

In het denken van de Joden hadden zonde en ziekte veel met elkaar te maken, daarom is belijdenis een voorwaarde als het gebed om genezing effectief zal zijn.

Adamson merkt op, dat vanuit het Grieks Jac.5:16b vertaald kan worden met 'The prayer of a righteous man is very powerful in its operation'.¹⁴⁴ In het licht van de perikoop in Jac.5 is dit een heel krachtige vertaling.

---

¹⁴³ StudieBijbel, commentaar bij Jac5:16

¹⁴⁴ Adamson, J., *The Epistle of James* (Grand Rapids, Eerdmans, 1989). Blz. 199.

4.3.8 Elia

Hoewel de verzen 16 en 17 weliswaar niet direct op de ziekenzalving betrekking hebben, geeft Jacobus met het voorbeeld van het gebed van Elia aan wat de kracht van het gebed van een persoon, die rechtvaardig voor Gods ogen staat, kan bewerkstelligen.

Het is alsof hij de kracht van zo'n gebed met deze verzen nog eens extra wil onderstrepen.

Het is niet toevallig dat Jacobus die geschiedenis van Elia uit 1Kon. 17 aanhaalt. Door de Joden werd Elia zeer vereerd om zijn hemelvaart en de belofte van zijn terugkeer. Jacobus noemt daarom Elia doelbewust een 'mens zoals wij', om daarmee aan te geven dat ons gebed hetzelfde kan bewerkstelligen als dat van Elia.

Het land Israel leefde in de tijd van Elia in grote zonde, als gevolg waarvan God een droogte van 3.5 jaar had gezonden. De confrontatie van Elia met de Baälpriesters leidde uiteindelijk tot de inkeer van het volk Israel. Toen Elia om regen bad, gaf God die vervolgens overvloedig. *'...en de hemel gaf regen en de aarde deed haar vrucht uitspruiten'* (Jac 5:18).

Als genezing (beking, heling) komt, geeft God zegen en ontstaat er vruchtbare grond! Jacobus trekt hier een prachtige parallel tussen genezing van het land en genezing van de ziel.

Jacobus pleit in Jac. 5:13-16 voor goede, reine verhoudingen in de gemeente. Schuldbelijdenis dient in de gemeente een algemene regel te zijn. Op grond van 1Joh. 1:9 mag dan ook de vergeving uitgesproken worden. In dit verband lijkt het logisch dat Jacobus de brief afsluit met vers 20, waarin hij aangeeft dat: *'wie een zondaar van zijn dwaalspoor terugbrengt, diens ziel van de dood zal behouden en tal van zonden bedekken'*.

4.3.9 Zalving in het NT

De zalving zoals deze beschreven is in Jac. 5:13-16 is een andere zalving dan bijvoorbeeld de zalving van Jezus door Maria van Bethanie, of de zalving die David noemt in Psalm 23. In deze Schriftgedeelten betreft het een verkwikking, versterking, vernieuwing en een teken van grote feestelijke vreugde.¹⁴⁵

Ook ten tijde van Jezus werd er door de discipelen gezalfd. In Markus 6:7-13 trekken zij in opdracht van Jezus erop uit om boze geesten uit te drijven en zieken met olie te zalven en te genezen.

Ten tijde van de evangeliën was er nog niet sprake van een gemeente en konden er dus ook geen oudsten geroepen worden. M.J. Paul wijst er terecht op dat de situatie in Markus 6 een tijdelijke toestand was en dat de beschrijving van Jacobus 5 de normale gang van zaken beschrijft.¹⁴⁶

Tot zover de exegese van Jac. 5:13-16.

---

¹⁴⁵ Kraan, Dr. K.J., 'Opdat u genezing ontvangt.' *Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag 50

¹⁴⁶ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag. 152

4.4 Praktische aspecten rondom ziekenzalving

In het dit gedeelte zullen we wat meer naar praktische aspecten rondom ziekenzalving kijken.

Jacobus geeft geen opdracht voor het zalven van zieken buiten de gemeente. Hij geeft ook geen ruimte voor het zalven door niet-oudsten. Uit het roepen van de oudsten der gemeente blijkt duidelijk dat de ziekenzalving een opdracht binnen de gemeente is. Het is ook geen ad-hoc ceremonie, maar een door Jacobus duidelijk beschreven protocol.

De oudsten zullen een verzoek tot het zalven van zieken biddend voor moeten bereiden.

Van de oudsten wordt niet verwacht dat zij de gave van genezing hebben, maar wel de bereidheid en de gehoorzaamheid om te komen en te leven in een rechte verhouding tot God en de naaste.

De Heer is Degene die de zieke 'opricht' in de kracht van de Heilige Geest.

Met de aanvrager zal, om te voorkomen dat er bij hem een verkeerde verwachting ontstaat met betrekking tot het resultaat van de zalving, vooraf een gesprek moeten worden gehouden.¹⁴⁷ Aangezien Jacobus ook spreekt over zondebelijdenis, zal dit gesprek zal een pastoraal karakter moeten hebben.

In dit gesprek wordt het tekstgedeelte in Jac. 5:13-18 toegelicht en tevens samen biddend nagedacht over de mogelijke oorzaak van de ziekte.

De aanvrager moet de tijd krijgen (bijvoorbeeld een week) om biddend zichzelf te onderzoeken en eventueel zaken recht te zetten. Het gaat hierbij dus om een vorm van zelfonderzoek, te vergelijken met het zelfonderzoek voorafgaande aan het avondmaal. In geval van een ernstig zieke is dat echter niet altijd mogelijk. In zo'n geval zal er naar een praktische oplossing gezocht moeten worden.

De zieke roept de oudsten 'tot' zich. Hier zit geen vrijblijvend aspect in. Er staat niet 'laat hij de oudsten uitnodigen'. Het 'tot' zich roepen suggereert dus een logische stap in gehoorzaamheid van zowel de zieke als van de oudsten. Het feit dat de oudsten naar de zieke toegaan (thuis of in het ziekenhuis), lijkt aan te geven aan dat de ziekenzalving niet in de kerkdienst thuishoort, maar in de beslotenheid van de veilige omgeving van de zieke. Maar strikt genomen staat dat er niet.

W.J. Ouweneel suggereert daarom dat de zieke naar de samenkomst komt om gezalfd te worden. Maar als hij zo ziek is dat dit niet mogelijk is, gaan de oudsten vervolgens naar hem toe.¹⁴⁸

In het geval dat de zieke naar de samenkomst komt, kan het pastorale gesprek in een voorbereidend traject gehouden worden.

In Jac 5:13-16 is sprake van drie verschillende gebeden: (1) persoonlijk gebed in vers 13, 2) het gebed van de oudsten in vers 14 en (3) het gebed door de gemeente in vers 16.

Dat laatste is alleen mogelijk als de gemeente bij de zieke betrokken wordt. Als één lid lijdt, lijden immers alle leden. Als een zieke genezing ontvangt, zal de hele gemeente zich daarover verblijden en de Heer danken. Daarmee is niet gezegd dat alle

---

¹⁴⁷ Groot, ds. C.A.E., *De dienst der genezing in de kerk*, OnLineBible, Soteria archief.

¹⁴⁸ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.353

details van de ziekte vermeld dienen te worden, maar de informatie moet wel zodanig zijn dat de gemeente gericht mee kan bidden.

De vanzelfsprekendheid om in alle ziektegevallen de ziekenzalving aan te vragen zoals Jac. 5:14 beschrijft, is niet terug te vinden in de brieven van Paulus.

J.G. Fijnvandraat schrijft daarover:

‘Dat Jacobus 5 in alle ziektegevallen moet worden toegepast, strijdt met het feit, dat Paulus Trófimius ziek te Miléte achterliet en Timotheüs een weinig wijn voorschreef, maar niet repte van het bidden van de oudsten en het zalven met olie. In zijn brieven vinden we daarover ook geen enkel voorschrift.’¹⁴⁹

Voor sommige mensen is de ziekenzalving de laatste strohalm. Deze zieken hebben een heel traject bij de doktoren doorlopen, misschien zelfs wel een alternatieve vorm gezocht, maar zonder dat dit resulteerde in genezing. En dan blijft er niets anders over dan de ziekenzalving.

Hoe moet je daarmee als Raad omgaan?

Blijkbaar is het Godsbeeld van de zieke zodanig dat ze Hem pas zoeken als ze zelf geen uitweg meer zien.

Als gevolg van het rationele Verlichtingsdenken gaan mensen de genezing langs menselijke weg zoeken. Dit laatste geeft dus wel aan dat God niet die plaats in hun leven krijgt die Hij verdient. Maar God wil eerder, in elk stadium, betrokken zijn en gebeden worden. Jacobus 5:13-19 geeft aan dat we onder alle omstandigheden op God gericht moeten zijn. In goede en in slechte momenten. Het doel van ons leven is niet om genezing te zoeken en vervolgens naar eigen inzicht verder te leven, maar een aan God toegewijd leven lijden. Het belijden door deze mensen van het feit dat ze God niet op de eerste plaats stelden bij het zoeken naar genezing, is de eerste stap en noodzakelijk om zuiver het proces van de zalving in te gaan.

In het OT was de zalving van een priester of koning een teken van toewijding aan God. Diverse Schriftgedeelten (Lev 31:12vs; 1Sam 10:1vs;16:13vs ;Jesaja 61:1) maken duidelijk dat de olie een symbool is van de inwoning van de Heilige Geest. In het verlengde daarvan kan bij Jac. 5 gedacht worden aan de zalving met olie als symbool van toewijding aan God en aan het werk van de Heilige Geest.¹⁵⁰

‘ en het gelovig gebed zal de lijder gezond maken..’.

Wordt elke zieke die gezalfd is gezond? De praktijk laat zien dat dit niet altijd het geval is.

Het feit dat genezing soms uitblijft, wordt in bijlage 7.9-7.11 nader uitgewerkt.

Toch willen we hier één facet noemen.

Sommige zieken worden verweten, dat zij niet genoeg geloof hebben om genezen te worden. Dat is een vreselijk verwijt en bovendien beslist niet Bijbels! Het bewijs hiervan vinden we in het besproken tekstgedeelte.

Het feit dat in vers 15 de oudsten het ‘gelovig gebed’ uitspreken ‘over’ de zieke geeft duidelijk aan dat genezing van de zieke niet afhangt van de mate waarin de zieke gelooft.

Uiteraard zal de zieke het geloof moeten hebben dat God hem kan genezen en het geloof om zich open te stellen voor Gods genezende macht. Maar zonder dat geloof had hij de oudsten sowieso niet geroepen.

¹⁴⁹ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing getoetst aan de Schrift* (Apeldoorn, Medema, zij), pag 41

¹⁵⁰ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, 108-110

4.5 Conclusie

We komen aan het eind van deze studie over de ‘ziekenzalving’ terug op de onderzoeksvragen zoals aan het begin van dit hoofdstuk gesteld.

Op basis van het voorgaande kunnen we de volgende conclusie trekken:

1. De ‘ziekenzalving’ is niet slechts beperkt tot de gemeente na de apostolische periode, maar is ook voor onze tijd bedoeld.
2. De ‘ziekenzalving’ kan zowel bij lichamelijke ziekten als bij geestelijke problemen toegepast worden.
3. De ‘ziekenzalving’ is bedoeld bij ernstige ongesteldheid, maar ook een lichte, hardnekkige ongesteldheid kan aanleiding zijn tot de aanvraag van de ‘ziekenzalving’. Het is aan de oudsten om hier zorgvuldig mee om te gaan.
4. De oudsten van de gemeente dienen de ‘ziekenzalving’ te verrichten.
5. Hoewel Jacobus niet expliciet aangeeft dat de ‘ziekenzalving’ in de beslotenheid van de leefwereld van de zieke toegediend dient te worden, verdient dit uit pastoraal oogpunt en bij de hedendaagse grote gemeenten verreweg de voorkeur.
6. De opdracht tot zondebelijdenis rondom ‘ziekenzalving’ is vooral voor in de beslotenheid van de zieke bedoeld, maar geldt in zijn algemeenheid ook sterk voor de hele gemeente.

Bijlage 5: Handoplegging

5.1	Onderzoeksvragen	89
5.2	Definitie	89
5.3	Handoplegging in het OT	89
5.3.1	Handoplegging door mensen bij dieren.....	89
5.3.2	Handoplegging bij mensen	90
5.4	Handoplegging in het NT.....	91
5.4.1	Wanneer handoplegging?	91
5.4.2	Handoplegging door Jezus, apostelen en andere gelovigen	91
5.5	Niet overijld de handen opleggen.....	92
5.6	Mag elke christen handen opleggen?.....	93
5.7	Conclusie	93

5.1 Onderzoeksvragen

We kunnen weer een aantal onderzoeksvragen formuleren:

1. Wat zijn redenen om iemand de handen op te leggen?
2. Wat wordt bedoeld met 'leg niemand overijld de handen op' (1Tim.5:22)
3. Wie mogen een ander de handen opleggen.
4. Wat wordt er van de handenoplegger vereist?

5.2 Definitie

In Hebr.6:1-2 staat:

'Laten wij daarom het eerste onderwijs aangaande Christus laten rusten en ons richten op het volkomene, zonder opnieuw het fundament te leggen van bekering van dode werken en van geloof in God, van een leer van dopen en van oplegging der handen, van opstanding der doden en van een eeuwig oordeel'.

Buitenstaanders die over willen gaan tot het christendom moeten volgens Hebr. 6:1-2 onderwezen worden in het fundament van bekering van dode werken en geloof, doop, opstanding der doden en eeuwig oordeel. Maar ook over het opleggen van handen. Voor de Hebreeëschrijver behoort de handoplegging dus tot het fundamentele christelijke onderwijs.

Paul merkt daarbij op:

*'Omdat het Avondmaal hier niet genoemd wordt, zijn deze punten waarschijnlijk de hoofdinhoud van het onderwijs aan de catechisanten die zich willen laten dopen.'*¹⁵¹

5.3 Handoplegging in het OT

In dit hoofdstuk onderzoeken we wanneer in het OT en NT handen werden opgelegd.

5.3.1 Handoplegging door mensen bij dieren.

Op de Grote Verzoendag werd door de hogepriester beide handen op de kop van de laatste bok gelegd onder belijdenis van al de zonden van Israel 'over hem' uitgesproken (Lev.16:21a). Het gevolg was dat de zonden van Israel 'op de kop van

¹⁵¹ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999), pag.119

de bok' gelegd werden. Handoplegging was dus een overdracht van datgene wat beleden werd.

Bij het brandoffer (Ex.29:15; Lev.1:4,8;18;Num.8:12), het zondoffer (Ex.29:10; Lev.4:4,15,24,29,33;8:14; Num.8:12), het wijdingsoffer (Ex.29:19; Lev.8:22) en het vredeoffer (Lev.2:2,8,13) werd ook voorgeschreven om het dier dat geofferd werd, eerst de handen op te leggen.

Hierbij moest overigens niet de priester, maar degene die het offer bracht zelf zijn handen op de kop van het dier leggen en zelf het dier slachten. De offeraar erkende schuldig te zijn in het besef dat in plaats van zijn leven, dat van een dier gegeven werd.

Het betreft hier dus een overdracht van gezindheid van de offeraar op het dier.

5.3.2 Handoplegging bij mensen

Handoplegging gebeurde bij :

- de overdracht van zegen.
Jacob zegent Manasse en Efraïm, de zonen van Jozef, door handoplegging en het uitspreken van de zegen (Gen.48:14-16;20). Jacob geeft zijn eigen zegen (Gen.48:3-4) op die manier door. Joodse ouders zegenen hun kinderen op vrijdagavond, bij het aanbreken van de sabbat, door hun de handen op te leggen en voor de jongens te bidden: 'God late u worden als Efraïm en Manasse.' En voor de meisjes bidden de vaders 'God late u worden als de aartsmoeders Sara, Rebekka, Rachel en Lea'.¹⁵²
- de overdracht van zonde
De getuigen die als het ware besmet zijn door het horen van de lastering en vloek, geven door handoplegging de besmetting terug aan de persoon van wie de zonde is uitgegaan (Lev.24:11-16)
- Het aanstellen tot een taak of functie:
  - Wijding van de Levieten (Num.8:11). Handoplegging drukt hier de overdracht uit van Israël's verantwoordelijkheid voor de dienst van de Heer op de Levieten.
  - Aanstellen van Jozua als Mozes' opvolger (Num.27:18-20). Hier is sprake van de overdracht van de leidersfunctie en het gezag.

Het doel van handoplegging in het OT is om:

- geestelijke zegen of gezag over te dragen.
- te bevestigen dat de ander reeds geestelijk gezag of zegen heeft ontvangen.
- iemand publiekelijk aan God op te dragen, bijvoorbeeld voor een taak of bediening.

Ook kan het een overdracht van zonde tot doel hebben.

In het OT wordt geen melding gemaakt van handoplegging in relatie tot het genezen van zieken.

---

¹⁵² Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.122

5.4 Handoplegging in het NT

In het NT wordt de praktijk van handoplegging voortgezet. Er is echter één groot verschil: Handoplegging als expressie van een 'plaatsvervangend zonden dragen' komt in het NT niet meer voor. Jezus Christus heeft zichzelf voor eens en altijd als plaatsvervangend offer gegeven (Hebr.9:11-15).

5.4.1 Wanneer handoplegging?

In het NT vond de handoplegging plaats bij:

- de lichamelijke genezing:
  - van gelovigen : de ziekenzalving (Jac.5:14-15)
  - van ongelovigen: als één van vijf tekenen als bevestiging van de waarheid van het evangelie (Mark.16:15-18)
- het ontvangen van de Heilige Geest (Hand.8:14-20; 9:17; 19:1-6)
- het zegenen, bijvoorbeeld van kinderen (Mat.19:13).
- Het delen van geestelijke gaven zoals Paulus aan Timotheüs (1Tim.4:14; 2Tim.2:6)
- De aanstelling van oudsten en diakenen (Hand.6:6)
- Het uitzenden, bijvoorbeeld van Paulus en Barnabas (Hand.13:1-4)

Het gebed is een vragende houding, maar de handoplegging is een vorm van volmacht en mag vanuit de autoriteit van God uitgevoerd worden.

In het NT wordt veelvuldig melding gemaakt van genezing onder (of: met) handoplegging.

5.4.2 Handoplegging door Jezus, apostelen en andere gelovigen

- De blinde van Betsaida wordt door Jezus genezen met speeksel en onder handoplegging (Mark.8:22-25).
- Jezus legde allen, die een ziekte hadden, ieder afzonderlijk de handen op en genas hen. Bovendien werden velen van boze geesten bevrijd (Luc.4:40-41)
- Een vrouw die achttien jaar misvormd was door een geest van zwakheid, werd door Jezus genezen onder handoplegging (Luc.13:10-13)

M.J. Paul concludeert dat Jezus grote waarde hecht aan handoplegging:

'Allerlei mensen komen tot Jezus en vragen of Hij zieken door handoplegging wil genezen (Mark.5:23; 7:32). Ook al doet Jezus het niet altijd zo, - want Hij is niet aan dit middel gebonden- dan toch blijkt uit de vraag dat Hij het vaak op deze wijze doet.'¹⁵³

Genezing vindt ook plaats doordat Jezus de zieke slechts aanraakt:

- Petrus' schoonmoeder met koorts: (Mark.1:31)
- de melaatse (Mark.1:41)
- de bezeten epileptische jongen (Mark.9:27)
- een waterzuchtig mens (Luk.14:4)
- door het aanraken van Jezus' kleeft (Mark.3:10; 6:56; Luk.6:19 e.a.)

---

¹⁵³ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing*, pag.121

Ook door aanraking door de apostelen genazen de zieken:

- een lamme (Hand.3:7)
- door Petrus' schaduw (Hand.5:12; 5:15)
- buitengewone krachten door de handen van Paulus (Hand.9:11)
- door zweet- en gordeldoeken van Paulus (Hand.19:12).

Ook andere gelovigen leggen de handen op:

- de gelovigen krijgen de opdracht om handen op te leggen in Mark.16:18
- de uitzendende gemeente legt Paulus en Barnabas de handen op (Hand.13:3).
- Ananias, 'een discipel', legt Paulus de handen op (Hand.9:10).

5.5 Niet overijld de handen opleggen

'leg niemand overijld de handen op, heb ook geen deel aan de zonden van anderen, houdt u rein.' (1Tim.5:22).

Paulus waarschuwt Timotheüs om niet zomaar iemand de handen op te leggen. Blijkbaar kunnen er redenen zijn om dit niet te doen.

Over deze waarschuwing van Paulus om niet 'overijld', dat wil zeggen 'te snel' de handen op te leggen, zijn meerdere opvattingen.

Aangezien de nadruk in 1Tim. op juist leiderschap ligt (zie: 1Tim3:1-17;5:17-19) en het feit dat handoplegging een daad van officiële aanstelling tot een taak of bediening kan gelden, zou de waarschuwing om niet 'overijld' iemand de handen op te leggen, kunnen wijzen op een ondoordachte aanstelling van een leider.

Het is echter opvallend dat in 1Tim.5:22 bij de 'overijlde handoplegging' direct een waarschuwing over de zonden van anderen en een oproep tot rein blijven volgt.

Wanneer de ene gelovige de andere gelovige de handen oplegt, moet ook een werkelijk geestelijk contact aanwezig zijn. Dit geestelijk contact brengt een risico met zich mee, namelijk dat één van beiden daardoor geschaad wordt. Wanneer de geest van de ene gelovige niet rein is door (a) onbeleden zonde of (b) duivelse bindingen, kan de geest van de ander schadelijk beïnvloed worden.

Hoe kan iemand zich daartegen beschermen?

Het is uiterst belangrijk om, voordat iemand lichtvaardig of zorgeloos de ander de handen oplegt, hij eerst in gebed gaat en de leiding van de Heilige Geest zoekt en zich afvraagt: (a) met wie moet ik bidden, (b) wanneer moet ik bidden en (c) hoe moet ik bidden.¹⁵⁴

Daarnaast zou een 'overijlde' handoplegging ook door de gemeente kunnen worden opgevat als een officiële goedkeuring van een zondige levenswandel.

---

¹⁵⁴ Prince, Derek, *Het opleggen van handen, grondslagen van het christelijk geloof, deel 5*, (Hoornaar, Gideon, 1973), pag.29

5.6 Mag elke christen handen opleggen?

In Mark.16:17-18 geeft de Here Jezus aan dat alle genoemde vijf tekenen de gelovigen zullen volgen. In Mark.16:6 blijkt dat het hier om gedoopte gelovigen gaat. (zie voor verdere toelichting bijlage 3).

Belangrijk is om te onderscheiden met welk doel iemand de handen opgelegd wordt:

Indien iemand als diaken of oudste ingezegend wordt is het duidelijk dat dit alleen door de verantwoordelijken (de oudsten) van de gemeente gedaan kan worden (Hand.6:1-6; 13:1-4).

Als het om genezing door handoplegging gaat, laat de opdracht van de Here Jezus in Mark.16:17-18 zien dat dit ruimte geeft voor elke gelovige. Elke gelovige is immers een priester van God (1Petr.2:5-9) en met gaven toegerust (Rom.6:9,11,14,23; 1Kor.12:6-11). De Heilige Geest kan in een christen elk van zijn geestesgaven inzetten, naargelang de situatie dat vereist.

Het mindere wordt door het meerdere gezegend (Hebr.7:7). Dit geldt ook voor de handoplegging. Handoplegging kan uiteraard alleen gedaan worden indien de Heer dat bekrachtigt.

Elke vermelding in de bijbel van handoplegging laat zien dat degene die de handen oplegt actief betrokken moet zijn bij de opbouw van Gods koninkrijk en uiteraard een rein, heilig en een aan God toegewijd leven dient te leiden.

5.7 Conclusie

1. Er zijn verschillende redenen om iemand de handen op te leggen. Het kan gaan om de overdracht van een geestelijke zegen, het ontvangen van de Heilige Geest, het overdragen van gezag of het publiekelijk opdragen aan God ten behoeve van een taak of bediening. Handoplegging is een belangrijk aspect van het bidden voor genezing.
Voor de ongelovige is de handoplegging één van de tekenen ter bevestiging van het Evangelie.
2. Paulus waarschuwt Timotheüs om zorgvuldig met handoplegging om te gaan (1Tim5:22). Omdat bij de handoplegging een 'overdracht' plaatsvindt, kan degene die de handen oplegt echter ook gevaar lopen deel te hebben aan andermans zonde. In de context van de brief aan Timotheüs kan de waarschuwing ook betrekking hebben op het ondoordacht aanstellen van verantwoordelijken in de gemeente.
3. De Schrift geeft aan dat het mindere door het meerdere wordt gezegend. Iemand die voor een taak in de gemeente wordt ingezegend, wordt door een verantwoordelijke in die gemeente de handen opgelegd. Als het gaat om handoplegging als bede voor genezing, mag elke gelovige die daartoe door de Heilige Geest wordt aangezet iemand de handen opleggen.
4. Gezien de waarschuwing om niet zo maar iemand de handen op te leggen vraagt het van de handoplegger een geestelijk zuivere relatie met God.

Bijlage 6: Kernvragen

6.1 Inleiding

Als we over ziekte en genezing spreken zijn er vragen waar we niet omheen kunnen, bijvoorbeeld:

- Komt ziekte van God en zo ja, moeten we daar dan in berusten?
- Is het altijd Gods wil dat we genezen?
- Kunnen mensen die de gave van genezing hebben iedere zieke genezen?

In hoofdstuk 4 gaan we dieper in op deze en andere vragen. In Hoofdstuk 5 zullen we wat meer praktische vragen beantwoorden.

6.2 Moeten we berusten in de ziekte?

6.2.1 Inleiding.....	94
6.2.2 Gods vaderlijke hand?	95
6.2.3 Ziekte: doel of gevolg?.....	95
6.2.4 Conclusie	96

6.2.1 Inleiding

Is ziekte in de Bijbel een door God gegeven beproeving, die de gelovige maar berustend moet dragen?

De gedachte dat ziekte van God komt is aldus verwoord in ‘Zondag 10’ van de Heidelbergse Catechismus:

‘De almachtige en alom tegenwoordige kracht Gods , door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met zijn hand nog onderhoudt, en alzo regeert , dat loof en gras, regen en droogte , vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, en alle dingen, niet bij geval, maar van zijn vaderlijke hand ons toekomen.(vraag 27)’

In ‘Zondag 10’ handelt het over de voorzienigheid van God (‘Deus providebit’ – zie Gen. 22:14). Wanneer ongenueanceerd wordt gesproken over deze voorzienigheid kan dat catastrofale gevolgen hebben. Het begrip ‘voorzienigheid’ is afkomstig uit de Griekse filosofie. De gedachte dat alle ellende die ons kan overkomen, ons door de hand van de Hemelse Vader wordt toegeschikt, heeft de laatste decennia geleid tot een crisis in het geloof in voorzienigheid en bij velen zelfs tot een serieuze geloofscrisis. Terecht merkt de Synodaal Gereformeerd theoloog Hartvelt c.s. op:

‘We geloven eerst in God en daarna geloven we, dat het gebeuren niet buiten deze God omgaat; wij geloven niet eerst in de wetmatigheid en zinvolheid van het gebeuren, waarna we dit aan God toeschrijven.’¹⁵⁵

De Theoloog Van Dijk wijst erop, dat de vragen 26, 27 en 28 van ‘Zondag 10’ spreken van wat men in de oude geloofsleer de ‘*providentia specialissima*’ noemt: de ‘allerbijzonderste’ voorzienigheid. Dat wil zeggen, dat wanneer een gelovige iets overkomt, hij dat beleeft en ervaart als Gods vaderlijke leiding in zijn leven.¹⁵⁶

¹⁵⁵ Hartvelt, Dr. G.P., *Alles in Hem*, De Graafschap, Aalten, 1966). pag. 222

¹⁵⁶ Dijk, M.P. v., *Onze enige troost en het komende Rijk*, (Buijten & Schipperheijn, Amsterdam. 1980). pag. 59

We beseffen, dat er een spanningsveld is tussen enerzijds de regering van God en anderzijds de voorzienigheid, Gods wil, Gods leiding.

Een diepgaande verhandeling over Gods voorzienigheid en uitvoerige exegese van b.v. Rom.8:28 en Mat.10:29,30, hoe interessant ook, valt buiten de kaders van ons onderwerp.

We beperken ons hier daarom tot de vraag of we moeten berusten in de ziekte.

6.2.2 Gods vaderlijke hand?

Gezondheid en ziekte overkomen ons volgens ‘Zondag 10’ dus niet bij toeval, maar door Gods vaderlijke hand....

En in vraag 28 van ‘Zondag 10’ wordt daaraan toegevoegd dat de gelovige ‘in alle tegenspoed geduldig moet zijn’.

Kortom, ziekte komt van God en moeten we geduldig accepteren. Ter illustratie wordt dan soms de geschiedenis van Job genoemd.

W.J. Ouweneel zegt daarvan echter:

‘Het feit dat iemand als Job ziek werd is te verklaren dat dit onder Gods toelating gebeurde (dat geldt voor elke ziekte en ramp), maar het was uitdrukkelijk de satan die Job sloeg met boze zweren, niet Gods ‘vaderlijke hand’.

Hij voegt daar aan toe:

‘Er is bij mijn weten in de Schrift geen enkel voorbeeld te vinden van een gelovige die zijn ziekte blijvend als een geloofsbeproeving van God had te accepteren...Voor zover zieken in het OT genoemd worden, houden zij consequent verband met zonden in het leven van de betrokkenen’.¹⁵⁷

K.J. Kraan noemt ‘zondag 10’ daarom heel resoluut een ‘theologisch bedrijfsongeval’.

Hij wijst op het gevaar van het afzetten tegen God:

‘Nood leert bidden, zegt het spreekwoord, dat is waar, maar nood leert ook vloeken. Ziekte brengt tot God, zegt men stichtelijk, maar de ervaring leert dat ziekte ook tot ongeloof leidt, omdat men deze wrede God niet kan aanvaarden’.¹⁵⁸

6.2.3 Ziekte: doel of gevolg?

Het argument dat iemand troost vindt door een ziekte heen (anders gezegd: in zijn geestelijk leven dichterbij God is gekomen) is niet een doel in zichzelf, maar een gevolg.

In Jezus zien we hoe God juist diep bewogen is over alle zieken (Mat.9:35 vv, 15:32 vv, Mat.20:34; Luc.7:13).

In het NT vinden we wel verschillende voorbeelden van een *strafgericht* van God in ziekte en dood:

- Zacharias wordt tijdelijk met stomheid bestraft (Luk.1)
- Ananias en Saffira vallen dood neer, wanneer ze tegen de Heilige Geest hebben gelogen (Hand.5).
- Herodus wordt door een Engel des Heren neergeslagen en wordt door wormen gegeten, omdat hij God niet de eer geeft (Hand. 12:20).

---

¹⁵⁷ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 72

¹⁵⁸ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2 Spanningen in de dienst der genezing*, (Kampen, Kok, z.j.), pag.195

- De valse profeet Izebel wordt door Jezus zelf ziek gemaakt (Openb.2:22).
- In Openb.16:2 wordt een engel genoemd die één van de zeven schalen van gramschap op de aarde uitstort, waardoor een 'kwaadaardig gezwel aan de mensen komt'.

Ook in het OT zijn een aantal voorbeelden op te noemen waarin God een ziekte zendt om te straffen: het kind van David en Batseba (1Sam.25:39; 2Sam.12:15), Joas (2Kron.21:14vv); de boze geest van Saul (1sam.16:14) etc.

Maar, zegt K.J. Kraan,:

'Deze enkele en extreme gevallen zijn zeker niet voldoende om de bewering te staven, dat zo maar in het algemeen ziekte en gezondheid ons van Gods vaderhand toekomen'.¹⁵⁹

Daarom komt hij tot de volgende conclusie:

'We zullen zeer voorzichtig moeten zijn met onze ziekten zo maar als een door God gezonden vaderlijke correctie te zien'.¹⁶⁰

6.2.4 Conclusie

God wil de volkomen genezing van alle psychologische, lichamelijke en geestelijke ziekte. Deze totale genezing is beschikbaar in de verzoening die tot stand is gebracht door het offer van Jezus Christus. We ontvangen die totale genezing op de jongste dag. Soms geeft God als teken van die belofte in dit leven al genezing. Openstaan voor genezing en met vertrouwen bidden voor die genezing begint bij ons Godsbeeld.

Wanneer we het vermoeden hebben dat God de ziekte wil en we twijfelen aan zijn verlangen om te genezen, dan is ons beeld van God niet gebaseerd op datgene wat er in Christus over Hem geopenbaard is.

'En Jezus ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal. Toen Hij de scharen zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen, daar zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben' (Mat.9:35-36)

Als we werkelijk het karakter van God in Zijn Zoon herkennen (Joh.5:19), dan kunnen we het debat over Gods wil met betrekking tot ziekte en genezing achter ons laten.

¹⁵⁹ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding*, pag.198

¹⁶⁰ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding*, pag.199

6.3 Wat is de oorsprong van ziekte?

6.3.1 Inleiding.....	97
6.3.2 Ziekte en lijden.....	97
6.3.3 Ziekte komt soms van God.....	98
6.3.4 Ziekte komt soms van satan	98
6.3.5 Ziekte kan een straf op de zonde zijn	99
6.3.6 Ziekte is een gevolg van de zondeval.....	100
6.3.7 Lichaam, ziel en geest	100
6.3.8 Conclusie	101

6.3.1 Inleiding

In hoofdstuk 4.2 hebben we gezien dat we niet moeten berusten in een ziekte met als reden dat deze ‘uit Gods vaderlijke hand’ zou komen. Deze berusting is niet Bijbels. In dit hoofdstuk gaan we onderzoeken wat dan wel de oorsprong en oorzaken van ziekte kunnen zijn.

In de manier waarop we in dit hoofdstuk over ziekte spreken, willen we op geen enkele manier ziekte bagatelliseren of stigmatiseren. Ziekte kan het leven van iemand zeer ingrijpend veranderen en grote gevolgen hebben voor de zieke en zijn of haar omgeving.

We pretenderen ook niet om de ‘waarom’ vraag te kunnen beantwoorden.

Gods soevereiniteit is binnen de menselijke denkkaders niet te bevatten (Jes.55:8-9).

Het is bovendien onmogelijk volledig te zijn en alle vragen rondom ziekte te behandelen.

Desalniettemin is het onderscheiden van de oorzaak van de ziekte belangrijk. Ons denkkader rondom de oorzaak van ziekte bepaalt immers grotendeels de manier waarop we met die ziekte omgaan.

Dit hoofdstuk is daarom slechts een aanzet tot een eerste gedachtevorming.

6.3.2 Ziekte en lijden

Omdat de begrippen ‘ziekte’ en ‘lijden’ vaak door elkaar gebruikt worden, is het belangrijk om op te merken dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen ziekte enerzijds en lijden om het Evangelie anderzijds.

Lijden om Christus’ wil komt in het NT veelvuldig voor. In het boek Handelingen wordt veelvuldig geschreven over geloofsvervolgingen en stenigingen. Paulus moest lijden om de Naam van Christus (Hand. 9:16).

Jacobus schrijft niet over ziekte, maar over lijden om Christus wil als hij zegt:

‘houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoeking valt, want gij weet, dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt.’ (Jac.1:2-4)

Jacobus gebruikt niet het woord ‘indien’, maar ‘wanneer’. Pijn en lijden zijn onvermijdelijk in het leven.

Volgens J.J. Kraan is ziekte echter altijd onvrijwillig en hij benoemt scherp het verschil in acceptatie tussen lijden en ziekte:

‘Het lijden wordt, als het goed is, met vreugde gedragen. Ziekte niet. Welbehagen in ziekte is een geestelijke afwijking. Er is wel vreugde *in* ziekte, maar niet *om* ziekte’.¹⁶¹

6.3.3 Ziekte komt soms van God

Soms corrigeert God de mens door middel van ziekte om hen daarna te laten herleven (Deut. 32:39, Job 5:17-18). Wanneer de mens daarin zou berusten zou hij zijn gedrag ook niet corrigeren.

Het lijkt geen twijfel dat God zijn volk soms kastijdt door middel van ziekten (Lev.26; Deut.28). Dat moet niet gezien worden als een doel op zich, maar als een middel om zijn volk bij Hem terug te brengen.

Ook kwam het voor dat God een goddeloze levenshouding bestrafte, zonder dat dit leidde tot een bekering van die zonde en tot herstel van de relatie met God:

‘de Here sloeg de koning, zodat hij melaats was tot de dag van zijn dood’. (2 Kon 15:5)

Ziekte is geen zegen. Maar soms wordt ziekte door God toegelaten of gegeven om iemand daardoor dichter bij Hem te krijgen. Het is aan de mens om daar op de juiste manier op te reageren. En dan kan het gevolg van die ziekte wél zegen zijn:

‘want wie hij liefheeft, tuchtigt de Here en Hij kastijdt iedere zoon, die Hij aanneemt. Als tuchtiging hebt gij dit te dragen: God behandelt u als zonen. Want is er wel een zoon, die door zijn vader niet getuchtigd wordt?.... Want alle tucht schijnt op het ogenblik zelf geen vreugde, maar smart te brengen, doch later brengt zij hun, die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht, die bestaat in gerechtigheid.’ (Hebr.12:6-7,11)

Het Griekse werkwoord voor ‘tuchtiging’ *paideuō* betekent (1) ‘opvoeden, opleiden’, (2) ‘tuchtigen, kastijden, straffen’¹⁶² en betreft een begrip dat erop duidt dat degene die tuchtigt de hele situatie zo goed overziet dat het kind ontvangt wat nodig is om hem geestelijk volwassen te maken.¹⁶³

De blindgeborene (Joh.9:3) en Lazarus (Joh 11:4) moesten lijden om de grootheid van God te laten zien.

Paulus, die door God tijdelijk blind gemaakt werd (Hand 9:8) en Zacharias, die niet kon praten totdat Johannes geboren werd (Luc 1:64) zijn voorbeelden van ziekten die door God gegeven werden waardoor de mens groeide in zijn relatie met God en in zijn bediening voor God.

6.3.4 Ziekte komt soms van satan

Satan kan ziekte brengen. Er zijn vele voorbeelden in de Schrift te noemen waar satan gelovigen of ongelovigen met ziekte slaat.

Het klassieke voorbeeld is natuurlijk Job, die leed om zijn geloof te beproeven (Job 1:11; 2:5). Maar ook in het NT staan vele voorbeelden van ziekte als gevolg van

¹⁶¹ Kraan, Dr. K.J., ‘Opdat u genezing ontvangt.’ *Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag 65

¹⁶² Studiebijbel, woordstudie bij tuchtiging, Hebr. 12:6

¹⁶³ Kamsteeg, Aad, *De Leeuw is gevaarlijk maar goed. Waarom pijn en lijden niet het laatste woord hebben*, (Franeker, Uitgeverij van Wijnen, 2008), pag.146

binding met satan. We beperken ons tot het noemen van enkele Schriftgedeelten waar ziekte als gevolg van gebondenheid veroorzaakt wordt.

In Mat.8:16vv worden vele bezetenen bij Jezus gebracht. Hij geneest alle 'lijdenden'. Hier wordt door Matteüs Jes.53:4 geciteerd, waar het gaat over 'ziekten'.

Matteüs beschrijft een maanzieke jongen (een epilepticus). Tegenwoordig wordt dat beschouwd als een ziekte die te behandelen is. In Mat.17:18 is een demon de oorzaak.

De schoonmoeder van Simon was bevangen door een zware koorts (Luk.4:38vv). Jezus bestrafte de koorts en deze verliet haar. Jezus bestrafte de demon die de koorts veroorzaakte.

Lucas 13 beschrijft een godvrezende vrouw die 18 jaar gebonden was door een geest van zwakheid. Christus noemt haar:

'..een dochter van Abraham, welke de satan zie, achttien jaar gebonden had...(Luc 13:16).

Markus beschrijft de doofstomme wiens tong 'gebonden' was (Mark.7:35) en een jongen die door een geest bezeten is en tekenen van lichamelijke ziekten vertoont (Markus 9:14-29).

De zweetdoeken en gordeldoeken van Paulus werden op de zieken gelegd en *'hun kwalen weken van hen en de boze geesten voerden uit'* (Hand.19:12).

6.3.5 Ziekte kan een straf op de zonde zijn

Ziekte kan een gevolg van een persoonlijke zonde zijn.

In Leviticus 26 waarschuwt God voor de vloek van toring, koorts en pest, wanneer het volk van God diens geboden niet ter harte neemt.

In het OT staan vele situaties waarin mensen door ziekte worden getroffen als gevolg van de zonde. We noemen er enkele:

Mirjam twijfelt aan de positie van Mozes en wordt met melaatsheid geslagen (Num.12).

God waarschuwt de Israëlieten dat Hij ze met pest zou slaan als ze zouden zondigen (Deut.28:20-22)

Gechazi, de knecht van Elisa, wordt melaats als gevolg van zijn begeerte (2kon.5:27)

Ook het NT beschrijft personen die hun zonde met de dood moeten bekopen:

De zonde van Ananias en Saffira is zo groot, dat zij dood neervallen (Hand.5:1-11).

Bij persoonlijke zonde is ook te denken aan bijvoorbeeld een verkeerde levensstijl. Wanneer een maagzweer veroorzaakt wordt door overmatige stress, dan ligt genezing op lange termijn eerder in een verandering van het leefpatroon dan in bovennatuurlijke wegneming van de zweer. Datzelfde gaat op voor een aangetaste lever door overmatig alcoholgebruik of aangetaste longen door roken.

Ziekte kan echter ook een gevolg van de zonde van een ander zijn:

David moet voor zijn affaire met Batseba boeten met de ziekte en dood van zijn kind (2Sam.12:15-18)

Het spreken van een ander kan 'als dolksteken' zijn (Spr.11:9a; 15:4; 18:21; Jac.3:6,8-10)

Het kan dus zijn dat iemand vanwege een (persoonlijke of andermans) zonde ziek is. Maar dat is beslist niet altijd het geval. De discipelen stelden dezelfde vraag aan Jezus. Zijn antwoord is ontkennend:

'En voorbijgaande zag Hij een man, die sedert zijn geboorte blind was. En zijn discipelen vroegen Hem en zeiden: Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind geboren is? Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd noch zijn ouders, maar de werken Gods moesten in hem openbaar worden.' (Joh.9:1-3)

6.3.6 Ziekte is een gevolg van de zondeval

De Schrift kent ook een lijden als gevolg van ziekte die verband houdt met de zondeval, de vergankelijkheid van de schepping. Door de overtreding van Adam is de zonde de wereld binnengekomen en heeft de schepping aangetast (Rom.5:12). De schepping is onderworpen aan de vruchteloosheid (Rom.8:19-23).

Het is dus geen houdbare opvatting dat gelovigen nooit ziek zouden hoeven te worden. Want gelovigen zijn weliswaar niet *van*, maar wel *in* deze wereld en net zo goed als ieder ander bevattelijk voor ziekten.

Hiskia werd door God met een dodelijke ziekte geslagen, hoewel hij uitstel kreeg (Jes. 38:1) en Elisa was getroffen door een dodelijke ziekte (2Kon.13:14-19).

Ook elke gelovige wordt ouder en zal eens sterven en soms geeft God ziekte om zijn kinderen thuis te halen, een ziekte 'tot de dood' (Joh.11:4)

Uiteindelijk is ouderdom ook een vorm van ziekte, nl verval van het lichaam (2Cor 4:16).

Tot slot noemt M.J. Paul nog de factoren van de samenleving en het milieu. Wetmatigheden in onze samenleving, die we niet straffeloos kunnen overtreden. Hij denkt daarbij aan welvaartsziekten, autoverkeer, economische systemen die tot hongersnood kunnen lijden.¹⁶⁴

6.3.7 Lichaam, ziel en geest

We hebben in het voorgaande gezien dat er een relatie is tussen de ziel (willen, denken, beslissen), geest (waarmee we een relatie met God of andere geesten onderhouden en waarin oa ons geweten zetelt) en lichaam (onze 'tent' tot de jongste dag).

Het is duidelijk dat een verkeerd gebruik van het één, een directe of indirecte negatieve invloed op het ander kan veroorzaken.

Wanneer wij verkeerde invloeden in ons denken (ziel) toelaten, zal dat onze geest kunnen beïnvloeden, maar ook ons lichaam (psychosomatisch).

Omgekeerd kan verkeerde bindingen in onze geest zich uiten in lichamelijke problemen.

---

¹⁶⁴ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999) , pag.138

En lichamelijk problemen kunnen op hun beurt tot klachten in de ziel leiden (bv. een zieke schildklier, die tot onverklaarbare spanningen kan zorgen). Het mag ook duidelijk zijn dat oorzaak en gevolg niet altijd even simpel vast te stellen zijn. Daarom zou er veel meer samenwerking tussen geestelijk en medisch personeel moeten zijn. (zie in dit kader ook hoofdstuk 3)

6.3.8 Conclusie

We komen tot de volgende conclusie:

- Er is geen vreugde in ziekte, wel in lijden om Christus' wil.
- Ziekte komt soms van God, ter correctie of om de grootheid van God te laten zien.
- Soms slaat satan iemand met ziekte en doet dat soms via een gebondenheid.
- Soms kan een ziekte het gevolg van een persoonlijke zonde, of als gevolg van een andermans zonde zijn.

6.4 Is het Gods wil dat we altijd genezen?

6.4.1 Inleiding.....	102
6.4.2 Wat is ons beeld van God?	103
6.4.3 Voorzichtigheid in ons gebed?	103
6.4.4 Waarom geneest dan God niet altijd?.....	104
6.4.5 Soevereiniteit: een nooduitgang?	105
6.4.6 Gezondheid claimen?	106
6.4.7 God voelt met ons mee.....	106
6.4.8 De juiste prioriteit.....	106
6.4.9 Conclusie	107

6.4.1 Inleiding

Het beeld dat we moeten berusten in de ziekte omdat deze uit ‘Gods vaderlijke hand komt’, is in hoofdstuk 4.2 weerlegd.

In hoofdstuk 4.3 hebben we gezien dat er verschillende oorzaken voor ziekte aan te wijzen zijn. Ziekte kan van God komen ter vermaning en correctie, van satan via een binding, ziekte kan een straf op een zonde zijn, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen een persoonlijke zonde of een ziekte als gevolg van de zonde van een ander. Tot slot noemden we de ziekte als gevolg van de zondeval en de gebroken wereld waar iedereen, gelovige en niet gelovige, in woont.

In hoofdstuk 2.2 hebben we onderzocht of in de verzoening ook de uitsluiting/ genezing van ziekte besloten is. We constateren dat, hoewel genezing ook in het zoenoffer besloten ligt, de zegeningen in de aardse periode voor de wederkomst van Christus niet kunnen worden toegeëigend. Elk beroep op een zegen moet daarom steeds in het licht van zorgvuldige Schriftinterpretatie worden gezien. De totale genezing naar ziel, geest en lichaam zullen we pas bij onze opstanding uit de dood of op de jongste dag ontvangen.

Tot die tijd geeft God, als teken van het komende koninkrijk, ons nu genezing naar zijn soevereine wil. We leven in de periode van ‘reeds- nog niet’, het spanningsveld tussen het reeds gevestigde Koninkrijk van God en het nog niet ten volle geopenbaarde Koninkrijk op aarde.

In dat ‘reeds- nog niet’ tijdperk geneest de genadige God ook nu reeds naar zijn soevereiniteit.

Samengevat: God wil de volkomen genezing van alle psychische, lichamelijke en geestelijke ziekte. Die totale genezing is beschikbaar in de verzoening die tot stand is gekomen bij de dood en opstanding van de Here Jezus Christus. Wij ontvangen die volledige, finale genezing bij onze opstanding uit de dood. God geeft nu al soms genezing, als teken van die belofte.

Maar er is een vraag over genezing die iedereen blijft kwelen en waarop geen bevredigend antwoord is: Waarom geneest God sommigen wel en anderen niet?

6.4.2 Wat is ons beeld van God?

Laten we eerst eens kijken naar het beeld wat we van God hebben.

Want op vele manieren hebben we God gevormd naar ons beeld. Daarom verwachten we dat Hij zich gedraagt naar onze maatstaven en onze definities van goedheid, rechtvaardigheid en eerlijkheid.

Maar, zegt Ron Dunn:

*'God werkt vaak buiten het kader dat wij voor Hem hebben uitgetekend'*¹⁶⁵

Hij reikt twee gedachten aan daarbij kunnen helpen:

1. God werkt vaak volgens een ander schema dan wij.
Wij hebben een verleden, heden en een toekomst. Maar God is niet aan tijd en ruimte gebonden. Het leven van nu heeft alleen zin, als we het zien tegen de achtergrond voor de eeuwigheid.
2. God hanteert een ander waardesysteem.
Voor ons betekenen de woorden 'goed' en 'zegen': gerief en gemak. Maar voor God betekenen diezelfde woorden karakter, deugd en zuiverheid. Voor Hem heeft heiligheid meer waarde dan geluk en is karakter belangrijker dan gemak.

Jesaja verwoordde het als volgt:

'Mijn gedachten zijn niet uw gedachten en uw wegen zijn niet mijn wegen, luidt het woord des Heren. Want zoals de hemelen hoger zijn dan de aarde, zo zijn mijn wegen hoger dan uw wegen en mijn gedachten dan uw gedachten.' (Jes.55:8-9)

Gods kader is breder en dieper dan ons menselijk kader. Daardoor stellen wij vragen die door mensen niet te beantwoorden zijn.

6.4.3 Voorzichtigheid in ons gebed?

De vraag: 'Wanneer geeft God in dit leven genezing en wanneer geeft Hij geen genezing?' maakt ons voorzichtig en maakt dat, wanneer we bidden om genezing, we ons meestal 'indekken' door te bidden: 'Als u wilt...'

Dit gebed lijkt op het gebed van de melaatse:

'Here, indien Gij wilt, kunt Gij mij reinigen. En Hij strekte de hand uit en raakte hem aan en zeide: Ik wil het, wordt rein' (Mat.8:2-3).

Het gebed lijkt dan min of meer hetzelfde vertrouwen uit te stralen als het gebed van de vader met een maanziek kind:

'als Gij iets kunt doen, help ons en heb medelijden met ons. Jezus zeide tot hem: Als Gij kunt! Alle dingen zijn mogelijk voor wie gelooft.' (Mark.9:22b-23)

Volgens W.J. Ouweneel heeft dit te maken met de lijdzaamheid van de mens die gelaten wacht op Gods soevereine interventie:

*'De mensen die bidden: Heer, genees mij als het uw wil is, zijn vaak dezelfde als de mensen die bidden: Heer, red mij als het uw wil is...Het is pure genade van God dat Hij bij zo'n, eenzijdige, dus onbijbelse opvatting toch nog mensen redt en mensen geneest.'*¹⁶⁶

Daarentegen noemt John MacArthur het een dwaling, wanneer iemand beweert dat God wil dat iedere gelovige gezond is.

*'Maar we kunnen er tegelijkertijd van overtuigd zijn dat God beloofd heeft dat Hij zal genezen. Hij belooft niet dat Hij altijd zal genezen, maar de christen heeft het recht om bij iedere ziekte naar de hemel op te zien.'*¹⁶⁷

¹⁶⁵ Dunn, Ron, *Zal God mij genezen? Over ziekte, geloof en gebed*, (Hoornaar, Gideon, 2004), pag.191

¹⁶⁶ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 85

John MacArthur noemt vervolgens drie redenen om op te zien naar de hemel:¹⁶⁸

- God heelt, omdat Hij is wie Hij is: ‘Ik ben de Here uw heemeester’ (Ex.15:26).
- God heelt omdat Hij het belooft: ‘Al wat gij in het gelovig gebed vragen zult, zult gij ontvangen’ (Mat. 21:22)
- God heelt omdat Hij dat gewoon is. Het is de aard van God om zich te ontfermen en genade te betonen. Het genezende patroon van Christus werk is in Zijn aardse leven zichtbaar geworden.

Als we van mening zijn dat het aan Gods soevereine wil is om iemand te genezen, zal ons gebed heel anders zijn. Aanhoudend, zoals de weduwe (Luk.18:3), maar ook als een smeekbede; nederig en in afhankelijkheid.

Laten we samen met Kraan vaststellen dat:

‘... waar Gods wil geschiedt, daar worden zonde en ziekte overwonnen. God wil genezing, net zoals iedere vader voor zijn ziek kind genezing wil, maar op een bepaald moment kan het niet zoals Hijzelf het liefste zou willen.’¹⁶⁹

6.4.4 Waarom geneest dan God niet altijd?

Waarom genezen mensen dan niet allemaal? Als God wil genezen, waarom doet Hij dat dan niet altijd?

Volgens de Vries zijn daar zijn een aantal redenen voor aan te wijzen:¹⁷⁰

- De persoon in kwestie is niet volkomen afgestemd op Gods wil. Zijn genezing wordt belemmerd door gerichtheid op eigen belangen in plaats van Gods eer.
- God gebruikt de ziekte voor een hoger doel, namelijk dat mensen in hun ziekte Hem verheerlijken.
- Gods wil is op het moment niet gericht op lichamelijke genezing. Er mag een andere zegen verwacht worden, zoals geestelijk herstel of de genade om met ziekte of handicap te leven.

In dit verband is het zinvol om te wijzen op de gemeente in Korinte.

In deze gemeente waren er veel kwalijke zaken aan te wijzen. De brieven staan er vol van. Het is daarom dat Paulus, als hij het heeft over het onwaardig aangaan aan het avondmaal (1Cor 11:27-30) spreekt over zwakken en zieken en zelfs over mensen die sterven als gevolg daarvan. De zonde van de gemeente in Korinte was dus dat ze niet gericht waren op God. Het gevolg was ziekte en sterfte.

Jezus heeft veel zieken genezen. Maar toch lezen in de Schrift dat Hij op sommige plaatsen niet kon genezen vanwege het ongeloof (Mat.13:58, Mark.6-5-6).

Paulus laat Trofimius in Milete ziek achter (2Tim.4:20) en hij adviseert Timotheüs wat wijn te drinken voor zijn maagklachten 1Tim5:23)

Ook lezen we dat Epafroditus ziek was (Fil.2:26).

---

¹⁶⁷ MacArthur, John, *De charismatische verwarring*, (Apeldoorn, Novapres, 1994), pag. 210

¹⁶⁸ MacArthur, John, *De charismatische verwarring*, pag. 210

¹⁶⁹ Kraan, Dr. K.J., *genezing en bevrijding. Deel 2 Spanningen in de dienst der genezing*, (Kampen, Kok, z.j.), pag. 61

¹⁷⁰ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts* (Kampen: Kok, 2007), pag. 46 ev

Jan Zijlstra noemt een 50-tal hindernissen die genezing zouden kunnen verhinderen.¹⁷¹ Hij noemt oa. hindernissen zoals: ongelooft, twijfel, vrees ongehoorzaamheid, afgoderij, gebonden aan geld, manipulatie, wrok en niet willen vergeven.

Maar ook: verkeerd bidden, de ziekte als een zegen zien, traditiegebondenheid en de genezing zoeken in plaats van de Genezer.

M.J. Paul antwoordt naar aanleiding van een genezingscampagne van Jan Zijlstra in Ede, in een interview in AdRem op de vraag 'wil God niet dat sommige mensen genezen?' het volgende :

'Zijlstra gaat er vanuit dat God genezing belooft. Als die niet komt, ligt het dus aan jezelf. Ik zou persoonlijk liever uitgaan van de gebrokenheid van de wereld. God doet daarin soms tekenen van genezing. Maar het gebeurt ook dat er in het leven van gelovigen een moment komt dat zij vol vertrouwen hun ziekte dragen en hun geloofsrelatie met God goed is, maar weten dat ze in dit leven niet zullen genezen.'¹⁷²

In zijn boek 'Vergeving en genezing' schrijft hij (naast de reeds genoemde redenen waarom genezing soms uitblijft) bovendien het volgende:

Het is niet altijd Gods bedoeling ons uit de situatie te bevrijden die ons benauwt of ons lichaam afbreekt, maar dan is het zijn bedoeling ons er doorheen te helpen.'¹⁷³

Ondanks het feit dat God de zieken wil genezen, wordt niet iedereen die ziek is weer beter. Deze dubbele realiteit dwingt ons te erkennen dat het hier gaat om een mysterie: we hebben te maken met een soevereine, vrij handelende God en tegelijkertijd gaan we de confrontatie aan met zonde en verkeerde bindingen, maar ook met psychologische, fysieke en geestelijke factoren.

6.4.5 Soevereiniteit: een nooduitgang?

Is Gods soevereiniteit het zelfde als de islamitische uitdrukking voor elke wending in het leven: 'Allah wil het'?

Dat God soeverein is, is een Bijbels, onomstotelijk feit. Alles komt uiteindelijk terecht zoals Hij dat wil. Maar met die gedachte onderbouwen we soms dat God uitsluitend zijn eigen gang gaat en wij ons maar moeten schikken.

Als dat zo zou zijn, waarom zouden we dan een Koninkrijk Gods nodig hebben waar de autoriteit van Christus zichtbaar wordt? Waarom zouden we dan naar de dokter gaan als we ziek zijn? Want als het naar de soevereiniteit van Gods wil is, waarom zouden we het dan veranderen?

God wil onze inbreng. Hij zet ons in en wil ons gebruiken om Zijn Koninkrijk uit te breiden. De manier waarop wij daarmee omgaan bepaalt de manier waarop God ons leidt. Dus ja: God is soeverein. Maar nee: het is geen excuus voor datgene wat niet naar onze opvatting verklaard kan worden.

---

¹⁷¹ Zijlstra, Jan, *50 hindernissen op de weg naar genezing*, (Leiderdorp, De Levensstroom, 2000), blz. 6

¹⁷² AdRem, februari 2008, pag. 2 (schoolkrant van de Christelijke Hogeschool Ede)

¹⁷³ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999), pag. 138

6.4.6 Gezondheid claimen?

Sommige charismatische gebedsgenezers hebben de neiging om gezondheid te claimen. De vraag is echter of dat Bijbels te noemen is.

Jezus *‘heeft tijdens zijn dagen in het vlees gebeden en smekingen onder sterk geroep en tranen geofferd aan Hem, die Hem uit de dood kon redden..’* (Hebr. 5:7). En tijdens zijn gebed op Getsemane bad Hij: *‘Abba, Vader, alles is U mogelijk, neem deze beker van Mij weg. Doch niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt’*.

Jezus benadrukte Zijn afhankelijkheid van de Vader (Joh.5:19,30, 8:28) en zei dat Hij steeds deed wat Hem behaagde (Joh.8:29).

Als het gebed van Jezus om Hem te sparen niet verhoord werd, maar God een groter doel had, hoe kunnen wij dan menen iets te kunnen claimen?

God verlangt er juist naar dat wij met Hem samenwerken, niet dat Hij met ons moet samenwerken. En dat is iets anders dan genezing van Hem te claimen.

(Zie ook: hoofdstuk 5.6 ‘moet in het gebed de genezing gevraagd of geclaimd worden?’ en hoofdstuk 4.7 ‘de genezingskracht’)

6.4.7 God voelt met ons mee

We kunnen niet in hoger beroep gaan, of Zijn besluit naast ons neerleggen. We kunnen dan alleen maar erkennen dat het een goddelijk mysterie is waarom sommigen wel genezen en anderen niet.

Maar God is niet een God die onbewogen is en zich niets van onze pijn aantrekt:

‘Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan medevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest, doch zonder te zondigen.’ (Hebr.4:15).

Hij wéét niet alleen van onze pijn, Hij vóelt ook mee in ons verdriet.

‘Laten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden om hulp te verkrijgen te gelegener tijd.’ (Hebr.4:16)

Omdat Hij weet van onze pijn, kunnen we juist met vrijmoedigheid naar Hem toegaan. Het onverhoorde gebed zou ons dus juist dichterbij Hem moeten brengen.

6.4.8 De juiste prioriteit

In het NT ligt de nadruk op het herstel van onze verhouding met God. Immers, lichamelijke genezing zonder geestelijke genezing lijkt niet aan haar doel te beantwoorden. We zullen dus altijd onze relatie met God tegen het Licht moeten houden als we naar de ziekte gaan kijken.

In Mark.16 geeft de Here Jezus aan de gelovigen de opdracht om het Evangelie te verkondigen. Gelovigen zullen de tekenen volgen dat zij (oa) op zieken de handen zullen leggen en *‘zij zullen genezen zijn’* (Mark.16:17-18).

Hij gaf de opdracht niet andersom (eerst genezen en dan bekeren).

Primair is de behoudenis en de juiste relatie tot God het belangrijkste.

God geeft ons de instrumenten en de opdracht om te genezen, daarvoor hoeft hij niet alle geheimen van zijn soevereiniteit aan ons te openbaren. Het is onze verantwoordelijkheid om rein voor God te staan door het offer van Jezus Christus te aanvaarden, onze zonden te belijden en achterwege te laten, God te gehoorzamen naar Zijn Soevereine wil en dus ook om te bidden voor genezing.

6.4.9 Conclusie

Op basis van hetgeen we in dit hoofdstuk besproken hebben, kunnen we het volgende vaststellen:

Het is altijd Gods wil dat we genezen, maar het is niet Gods wil dat we altijd genezen. Met andere woorden: God wil volkomen genezing van de totale mens, maar Hij geneest niet in iedere situatie.

- God heeft een ander perspectief dan wij en is gericht op een doel buiten ons denkkader. Zijn soevereiniteit is hoger dan ons menselijk denken.
- Niet volkomen gericht zijn op God in alle aspecten van ons leven kan een hindernis tot genezing zijn.
- De verlegenheid met het genezingsvraagstuk maakt ons voorzichtig in ons gebed. Genezing claimen daarentegen is niet conform het voorbeeld van Christus.

6.5 Zijn alle genezingen van God?

6.5.1 Inleiding.....	108
6.5.2 Kanalen van genezing	108
6.5.3 Conclusie	110

6.5.1 Inleiding

Wat bedoelen we precies met het woord ‘genezing’? Is bijvoorbeeld het verdwijnen van hoofdpijn door middel van een aspirientje ook genezing? Mogen we stellen dat die genezing ook van God komt? Met andere woorden: zijn alle genezingen van Gods hand?

Ronn Dunn is heel expliciet over genezing:

‘Genezing komt van God. Of het lichaam nu geneest door medicijnen of operaties, door een goed dieet of lichaamsbeweging, door natuurlijke medicijnen of direct goddelijk ingrijpen; genezing is afkomstig van God die het lichaam geschapen heeft.’¹⁷⁴

Deze uitspraak is heel duidelijk, maar ook heel principieel. God heeft het herstellend vermogen in de schepping gelegd. Interne factoren (zoals rust), of externe factoren (zoals gebed of medicijnen) kunnen dit herstellend vermogen opwekken of ondersteunen.

Het valt buiten het kader van deze scriptie om de schijn-genezingen van satan (occulte/ alternatieve geneeswijzen, paranormale geneeskunde) uit te werken. Deze ‘genezingen’ zijn óf tijdelijk dan wel schijnbaar van aard, óf het middel is erger dan de kwaal, dat wil zeggen: er ontstaat gebondenheid naast of in plaats genezing.

6.5.2 Kanalen van genezing

Genezingen zijn in drie categorieën in te delen:

- **God geneest via direct ingrijpen, of via een ander persoon.**

God geneest vanuit zijn soevereiniteit. Hij kan het menselijk lichaam genezen zonder enige tussenkomst van mensen of medicijnen of operaties. Hij doet dat volkomen en onbetwistbaar (Mat.9:35, Luc.9:11). In zijn wijsheid kan Hij ook besluiten daar andere mensen voor te gebruiken (Mat.10:1, Mark.16:18, Jac.5:13-16).

- **Het lichaam heeft zelf het (door God gegeven) vermogen om te genezen**

God schiep ons lichaam met het geweldige vermogen tot genezing.

C. van der Kooi noemt dit een ‘scheppingstheologische inzet’; een genezende kracht in de schepping die geactiveerd kan worden.. De factor ‘tijd’ speelt daarbij een niet te onderschatten rol.

Van der Kooi noemt het gebed de sleutel tot deze kracht:

‘Het gebed geeft, zo is de veronderstelling, een ontsluiting van de geschapen krachten die God als Schepper zelf in Zijn schepping gelegd heeft.’¹⁷⁵

Martien Parmentier noemt dit herstellend natuurlijk vermogen het ‘hagediseffect’, gebaseerd op het vermogen van een hagedis om zijn staart weer aan te laten groeien.¹⁷⁶

¹⁷⁴ Dunn, Ron, *Zal God mij genezen? Over ziekte, geloof en gebed*, (Hoornaar, Gideon, 2004), pag 83

¹⁷⁵ Kooi, Drs. C. van der, *Tegenwoordigheid van Geest*, (Kampen,Kok,2006), pag. 113

We vinden dit allemaal zo gewoon, dat we er niet meer bij stilstaan. Voor iemand die bijvoorbeeld overspannen is, is rust de beste remedie. Het lichaam moet zichzelf weer in evenwicht brengen. Een sneetje in ons uitwendig orgaan, de huid, is zelfgenezend. Verkoudheid en andere fysieke problemen (verstuikingen, kneuzingen) kan het lichaam meestal zelf herstellen. Een gebroken hand wordt gespalkt om in de rust te brengen, zodat het lichaam de breuk kan herstellen.

- **Genezing met behulp van een medische behandeling**

Sinds de Verlichting zijn we er langzamerhand steeds meer aan gewend geraakt een scheiding aan te brengen tussen geestelijke en medische hulp.

Ook in de Schrift is een voorbeeld van een eenzijdig denken over genezing:

Koning Asa zocht geen hulp zocht bij de Heer, maar slechts bij geneesheren (2 Kronieken 16:12).

Tuckwell en Flagg wijzen dan ook terecht op het gevaar dat de moderne medische wetenschap een eigen religie wordt waarbij de dokter voor God speelt, en pleiten ze voor evenwichtigheid daarin.¹⁷⁷

Daarentegen mogen we de medische kennis en behandeling uiteraard ook niet ontkennen. De mens mag gebruik maken van de medische wetenschap. Ook het gebruik van medicijnen is een logisch gevolg van de genezingskracht die God in de schepping gelegd heeft. Medicijnen helpen het –verzwakte- lichaam zijn zelfgenezend vermogen te versterken en te herstellen.

We gaan niet naar de dokter omdat we te weinig geloof zouden hebben, maar we maken gebruik van de mogelijkheden die God door die medische wetenschap ons gegeven heeft.

Jezus wees immers de doktoren ook niet af:

‘Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig, maar zij, die ziek zijn.’
(Mark.2:17).

Hij sprak hier natuurlijk over de zonde, maar Hij gebruikte een voorbeeld dat iedereen begrijpt. Iemand die ziek is heeft een dokter nodig. Met andere woorden, een medische behandeling is in overeenstemming met Gods wil.

De Heer koos zelf een arts (Lucas) als één van zijn discipelen. Hij wees zijn beroep niet af.

Ook Paulus zag het belang van een goede arts in en nam Lucas mee op zijn zendingsreizen.

In dit verband kan ook aan olie en wijn gedacht worden (Luc.10:34, 1Tim.5:23), die ten tijde van het NT als medicijnen gebruikt werden.

Hiskia zocht in gebed de Here voor genezing. Op advies van Jesaja werd een vijgekoek op de zweer bij Hiskia gelegd, met als gevolg dat Hiskia genas (2Kon.20:7). Waarom was er een geneesmiddel nodig, als God toch genezing had beloofd? (2Kon.20:5) God leert ons hier twee dingen mee: bidden en zo nodig naar de dokter gaan.

---

¹⁷⁶ Parmetier, Martien, *Heil maakt heel, de bediening tot genezing*, (Zoetermeer, Meinema, 1997).

¹⁷⁷ Tuckwell, Gareth (Flagg, David), *Vragen naar genezing*, (Merweboek, Sliedrecht, 2000), pag. 25

6.5.3 Conclusie

- God geneest soms via direct ingrijpen, maar geeft ook genezing door middel van het genezend vermogen in de schepping, al dan niet met medische ondersteuning.
- Ons gebed en dankzegging hoeft zich niet alleen te richten op genezing door direct, goddelijk ingrijpen, maar ook op de andere mogelijkheden die God ons direct of indirect ter beschikking heeft gesteld. Ook voor de werking van medicijnen, een operatie of de fysiotherapeut mogen we God bidden en danken.

6.6	Wat verstaan we onder Goddelijke genezing?	
6.6.1	Inleiding.....	111
6.6.2	Wat is géén goddelijke genezing?	111
6.6.3	Autosuggestie	111
6.6.4	Organisch en functioneel.....	112
6.6.5	Bijbelse genezingen.....	112
6.6.6	Toetsing van goddelijke genezingen	114
6.6.7	Conclusie.....	114

6.6.1 Inleiding

Zoals we reeds in hoofdstuk 4.5 zagen mag genezing via medicijnen of een operatie ook als genezing van God beschouwd worden.

In dit gedeelte willen we wat dieper ingaan op de situaties waarin God genezing heeft gegeven zónder dat er een arts of een medicijn aan te pas is gekomen.

We kenmerken die genezingen als: directe goddelijke genezing.

6.6.2 Wat is géén goddelijke genezing?

Iemand die niet christen is, kan ook een gebed uitspreken over een zieke. Iedereen kan een gebed uitspreken, of hij of zij nu gelooft in de Christelijke God of niet. En ook dat kan tot genezing leiden. Maar het is de vraag of dit als een góddelijke genezing gekwalificeerd kan worden.

Het mag duidelijk zijn dat dit tot grote verwarring kan leiden, om nog maar niet te spreken van misleiding. Hoe kunnen mensen genezen door zo'n gebed?

Maar de vraag is vooral: hoe onderscheid je het verschil tussen goddelijke genezing en genezing door bijvoorbeeld verschijningen als Jomanda?

6.6.3 Autosuggestie

Mayhue is in zijn boek 'De belofte van genezing' erg kritisch ten aanzien van de beoordeling van genezing. Hij citeert daarbij John MacArthur, die constateerde dat,

'wanneer wij de hedendaagse genezing nader bekijken, de meeste gerapporteerde genezingen vandaag de dag niet zoveel anders lijken dan die van culten en andere wereldreligies.'¹⁷⁸

MacArthur noemt voorbeelden zoals genezingen door botjes van Johannes de Doper, Lourdes, Oosterse paranormale genezers, occultisten etc. Als deze genezingen weinig lijken op die in de Schrift, moet er een andere verklaring zijn dan Gods kracht.

Als één van de mogelijke verklaringen beschrijft hij het placebo effect:

'Doktoren zeggen dat waarschijnlijk 70% van alle ziekten kan worden genezen door middel van een placebo. Een placebo kan een nep-pilletje zijn, maar ook de psychologie van een massa bijeenkomst. Of een extase van een gebedsgenezer of een indringende ceremoniële handeling.

De placebo heeft in zichzelf geen bewezen effect; het werkt omdat een persoon verwacht dat het werkt. Hij begint te denken in termen van herstel in plaats van ziekte....Het is de macht van de geest boven het lichaam.'¹⁷⁹

¹⁷⁸ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag. 41

¹⁷⁹ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag. 56

Nu kun je de menselijke geest veel macht toebedelen, maar daarmee genees je nog niet een gebroken been of verwijder je nog niet een kankergezwell. Hoe onderscheiden we daarom het menselijke en het Goddelijke in genezingen?

6.6.4 Organisch en functioneel

In de literatuur is men het er over het algemeen daarom expliciet over eens dat het belangrijk is een onderscheid te maken tussen organische en functionele ziekten.¹⁸⁰

- Een *organische* ziekte is een ziekte die een aantoonbare beschadiging in een orgaan, stelsel of weefsel veroorzaakt. Deze beschadiging kan door doktoren aangetoond worden door middel van bijvoorbeeld een röntgenfoto, microscoop of scan.
- Een *functionele* ziekte veroorzaakt een verandering in de functie van een orgaan, stelsel of weefsel, maar leidt niet tot een beschadiging. (bijvoorbeeld (hoofd)pijn, hoge bloeddruk, voortdurende stress die tot disfunctioneren van een orgaan leidt, etc.

Placebo's (in welke vorm dan ook) zullen daarom nooit een organische ziekte weg kunnen nemen. Een gebroken been geneest niet door autosuggestie!

En dat leidt Mayhue tot de uitspraak dat het van belang is om op te merken dat gebedsgenezers nooit een organische ziekte hebben genezen, maar alleen bij functionele ziekten resultaat boekten. Volgens hem is bovendien bij bijna elke genezing die in de Bijbel beschreven sprake van een organische genezing.¹⁸¹

Ouweneel vindt dit laatste 'pure speculatie':

'Bij het ontbreken van medische rapporten is daarover geen enkele aanwijzing te vinden.'

Bovendien voert hij aan:

'Wij kennen in de genezingsbediening wel degelijk vele gevallen van organische genezingen, die in dit geval door medische rapporten ondersteund zijn.'¹⁸²

Hij noemt als voorbeeld genezingen van organische stoornissen waar hij persoonlijk bij aanwezig was: gebroken duimen, door kogel verbrijzelde dijbeen, multiple sclerose, verkrommingen van de wervelkolom etc. die ter plekke volkomen genazen.

Deze argumentatie leidt ons inziens tot de conclusie dat het juist wél zinvol is om onderscheid te maken tussen functionele en organische ziekten. Immers, van organische ziekten is de goddelijke genezing veel eenvoudiger te 'bewijzen', omdat het aantoonbaar is. Genezing van functionele stoornissen is veel lastiger aan te tonen (we kunnen hooguit de gevolgen van functionele stoornissen analyseren) en moeten we dus voorzichtiger mee zijn. Uiteraard bevestigen ook hier de uitzonderingen de regel.

6.6.5 Bijbelse genezingen

Om een goddelijke genezing te kunnen herkennen ligt het voor de hand om te zien naar de genezingen van Christus en de apostelen.

---

¹⁸⁰ Zie bijvoorbeeld Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag .60

¹⁸¹ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag. 62

¹⁸² Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag 110

De genezingen door Christus in de Evangelien en de apostelen in Handelingen kenmerken zich door het feit dat zij onmiddellijk, permanent en volledig waren. Er waren geen genezingen die weken of maanden duurde. De mensen werden niet naar huis gestuurd met de mededeling te wachten op wat God ging doen. Het herstel duurde hooguit enkele minuten, zoals bij de blinde in Betsaida (Mark.8:22-26), de tien melaatsen (Luk.17:11-19) en de blindgeborene (Joh.9:1-7). De genezingen waren ook niet gedeeltelijk of te betwisten, maar waren volledig en volkomen.

Interessant is hierbij ook nog te vermelden dat Ouweneel het heeft over, wat hij noemt, het 'Lazarus-principe'. Jezus wekte Lazarus op, maar alles wat mensen verder aan hem konden doen, liet hij mensen doen. We zien inderdaad bij genezingen dat de *oorzaak* van een ziekte onmiddellijk en volkomen worden weggenomen, maar dat het verdere herstel van krachten soms (of: vaak?) nog tijd vergt.¹⁸³

De kenmerken van Bijbelse genezingen zijn:

- Altijd tot eer van God (Joh.11:4).
- Overvloedig. Christus genas iedereen die bij Hem kwam
- Afwisselend:
  - Christus genas:
    - In absentie (Mat.8:5-13; 15:21-28, Joh.4:49-53).
    - Door aan te raken (Mat.8:15).
    - Doordat iemand zijn kleed aanraakte (Mat.9:20-22).
    - Door zijn spuug (Mark.8:22-26).
    - Door zijn vinger in oren te steken (Mark.7:33-35).
    - Door te zalven met slijk en spuug (Joh.9:6).
  - De apostelen genazen:
    - In absentie (Hand.19:11-12)
    - Door een bevel (Hand.3:6)
    - Door in de schaduw van de genezer te zijn (Hand 5:15)
    - Door zweetdoeken (Hand.19:11-12)
    - Door gebed en handoplegging (Hand.28:8-9)
- Uniek (Mat 9:32-33)
- Onbetwistbaar. Niemand kon de genezingen ontkennen (Joh.11:47-48)
- Onmiddellijk.

K.J. Kraan merkt over het unieke karakter van de genezingen het volgende op:

‘Het gaat hier altijd weer om het levende Woord en nooit om sjablonen, die zo licht als een soort bezwering kunnen worden misduid. ....er is altijd sprake van Christus' ontferming en van de oproep, openlijk of bedekt, tot geloof in Hem.’¹⁸⁴

---

¹⁸³ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 112

¹⁸⁴ Kraan, Dr. K.J., *‘opdat u genezing ontvangt.’ Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag 19

6.6.6 Toetsing van goddelijke genezingen

Als we een genezing goddelijk willen noemen, is er geen reden om aan te nemen dat dit niet aan dezelfde kenmerken zou moeten voldoen als de kenmerken van de genezingen die beschreven staan in de Evangeliën en in Handelingen.

Wanneer Jezus iemand genas, was het altijd onmiddellijk, honderd procent succesvol, zonder een periode van herstel, permanent en losstaand van welke grote medische aandacht dan ook waaraan de genezing misschien zou kunnen worden toegerekend.

Een objectieve en wetenschappelijk bewijs zou geleverd kunnen worden door:

1. Adequate medische documentatie om te bewijzen dat de organische ziekte aanwezig was, vlak voordat het wonder plaatsvond.
2. Adequate medische documentatie om te bewijzen dat de organische ziekte niet meer aanwezig was, vlak nadat het wonder plaatsvond.

6.6.7 Conclusie

Samengevat kunnen we opmerken dat:

- de methode van de goddelijke genezing niet vaststaand was, maar het resultaat wel eenduidig, compleet en zonder enige twijfel was. Bovenal werd God alle eer gegeven. Ook Christus kon niets doen zonder de Vader.
- als we genezingen goddelijk willen noemen, ze de vergelijking moeten kunnen doorstaan met de genezingen uit de Schrift.
- het eenvoudiger is om een genezing van een organische stoornis aan te tonen dan die van een functionele stoornis.

Tot slot is het goed om op te merken dat het geen daad van ongeloof is om te vragen naar de betrouwbaarheid van genezingswonderen. Het is onze verantwoordelijkheid om ook (juist) hierin eerlijk en zuiver zijn.

6.7 Wat is de genezingskracht?

6.7.1 Inleiding.....	115
6.7.2 De overtuiging dat God geneest	115
6.7.3 Vormen van kracht	116
6.7.4 Dynamis.....	116
6.7.5 Zalving.....	117
6.7.6 Zeven kenmerken van de dynamis	117
6.7.7 Kanalen van de dynamis.....	118
6.7.8 Afhankelijkheid.....	119
6.7.9 Conclusie	119

6.7.1 Inleiding

In Lucas 51:17b staat: ‘er was kracht des Heren, zodat Hij kon genezen’. Ook op andere Schriftplaatsen (zie verderop in dit hoofdstuk) zien we dat Gods kracht aanwezig was, wanneer mensen genazen.

Tijdens een instructiedag voor voorgangers verklaarde Jan Zijlstra:

‘Ik heb geleerd om de stem van God te gehoorzamen en mijn verstand op zulke momenten maar op nul te zetten. Ik moet handelen, terwijl de Heer geneest.’¹⁸⁵

Inderdaad zie je tijdens de genezingscampagnes Jan Zijlstra telkens weer zoeken naar de afstemming op God. Hij luistert naar God en richt zich daarbij telkens volkomen op Hem, alvorens hij uitspraken doet over genezingen. Regelmatig hoor je hem roepen: ‘De kracht van God is hier!’.

Blijkbaar heeft Jan Zijlstra op dat moment, wat Peter Tan noemt: ‘de zalving van God’.¹⁸⁶

Wat is precies die zalving en hoe kan men die ontvangen?

W.J. Ouweneel schrijft in zijn boek ‘Geneest de zieken’ over de ‘dynamis’(pag. 269-296), de kracht van God, die de gelovige mag ontvangen en doorgeven op bijzondere momenten. Dit is één van de fundamentele aspecten van de genezingsbediening.

Omdat we geen completer overzicht konden vinden, volgen we in dit hoofdstuk de beschrijving over de dynamis, de genezingskracht, zoals beschreven in ‘Geneest de zieken’, met daar waar het zinvol is, aangevuld met andere bronnen.

6.7.2 De overtuiging dat God geneest

Het geloof in God door de zieke (Mark.10:52), de omstanders (Mat.13:58, Mark.6:5), maar ook van de genezingsbedienaar (Mat.17:20, Jac.5:15) is uiteraard van groot belang.

Maar hoe vaak gebeurt het niet dat, terwijl iemand ervan overtuigd is dat God de zieke wil genezen, genezing toch uitblijft?

Blijkbaar gaat het niet alleen om het geloof in de macht van God, maar ook om een volledige afstemming van Gods macht in ons leven.

¹⁸⁵ Jan Zijlstra, Leiderdorp 2 okt 2008, voorgangersbijeenkomst.

¹⁸⁶ Tan, Peter, *De zalving van de Heilige Geest*, (Roermond, Christelijk Centrum Internationaal, 1995), pag. 16

Hoe krijgen we de innerlijke overtuiging (dus niet alleen: het ‘gevoel’) dat de Heer in een concreet geval wil genezen?

6.7.3 Vormen van kracht

Volgens Ouweneel gaan:

‘wondergenezingen altijd terug op ‘kracht’ die van God afkomstig is en die aan de zieke wordt geschonken, al of niet door middel van een bedienaar.’¹⁸⁷

Het NT bevat 5 woorden voor ‘kracht’ of ‘macht’:

- Arche (‘begin’ of ‘overheid’): bijv. Rom.8:38; 1Kor.15:24; Ef.1:21
- Exousia (‘gezag’, ‘macht’, ‘bevoegdheid’): bijv. Mat.9:8; Luk.4:36; Joh.10:18
- Ischus (‘sterkte’): bijv. Mark.12:30,33; Luk.10:27.
- Kratos (‘kracht’): bijv. Hand.19:10; Ef.6:12,12
- Dynamis (‘kracht’). Dit is het belangrijkste woord voor kracht.

Het mag duidelijk zijn dat er tussen deze vijf woorden een relatie ligt.

6.7.4 Dynamis

Dynamis is een kracht die verbonden is met de inwoning ván en vooral de vervulling mét de Heilige Geest. Het gaat hier niet alleen om de permanente inwoning van de persoon van de Geest, maar om de kracht van de Geest die op hem is (Luk.2:25, Mat.12:18, Hand.1:8).

Over deze dynamis valt het volgende op te merken:¹⁸⁸

1. De kracht (dynamis) is een kracht van de Heilige Geest die door de bedienaar als een fysieke kracht ervaren wordt en die bij de genezing dan ook merkbaar van hem ‘uitgaat’ (Luk.8:46).
‘Er was kracht des Heren, zodat hij kon genezen’ (Luk.5:17)
‘en de gehele schare trachtte Hem aan te raken, omdat er kracht van Hem uitging en Hij allen genas’ (Luk.6:19).
Het betrof hier een kracht die zich uitte in fysieke kracht en door de mensen merkbaar was.
2. Deze kracht is vaak in samenkomsten duidelijker waarneembaar dan in privécontacten tussen bedienaar en hulpvrager. Dit komt doordat echte aanbidding in de samenkomst tot vervulling met de Heilige Geest leidt (2Kron.5:13vv). De Geestvervulde mens ervaart de kracht van de Heilige Geest op heel bijzondere wijze in de dienst van God.
3. Gebed van de gemeente kan ook tot een grote uiting van dynamis leiden
‘En terwijl zij baden, werd de plaats, waar zij baden, bewogen..En met grote kracht gaven de apostelen getuigenis.’ (Hand.4:29-33).
4. Waar de tegenwoordigheid van God is, is de Heilige Geest aanwezig (Mat.18:19):
‘Wanneer wij vergaderd zijn, gij en mijn geest met de kracht van onze Here Jezus’ (1Kor.5:4).
5. Door deze kracht vinden wonderen plaats. Het gaat hier altijd om een geschonken kracht, die de gelovige op bepaalde momenten verleend wordt en ook weer van hem kan worden afgenomen. Dit wordt onderstreept door het parallelle begrip ‘gezag, volmacht, bevoegdheid’, dat steeds terugverwijst naar Hem die deze geschonken heeft.

¹⁸⁷ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 269

¹⁸⁸ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag 271-275 vv

6. Er is kracht in de naam van de Here Jezus. God heeft Hem gezalfd met de Heilige Geest en met kracht (Hand.10:38). De Heer hoefde zijn naam maar te noemen om zijn tegenstanders terug te laten deinzen (Joh.18:6). De naam van Christus is zo beladen met dynamis dat het noemen van deze naam een grote rol speelt in het genezen van zieken en het uitdrijven van demonen.
7. De genezende kracht komt van God, maar komt op het benodigde moment uit het hart van de genezingsbedienaar, want daar woont Christus (Ef.3:17). Elke gelovige heeft de Heilige Geest in zich wonen, maar de kracht van de Geest wordt hem op het juiste speciale moment geschonken, en bij genezingsbedienaars op vele speciale momenten.

6.7.5 Zalving

De dynamis wordt soms aangeduid met het woord 'zalving' die de gezalfde in meer of mindere mate zou bezitten. Peter Tan omschrijft de 'zalving' als 'Gods bekwaamheid in onze levens om zijn werk te doen' of 'een tastbare maat van Gods Heilige Geest'.

¹⁸⁹

Hoewel de Heilige Geest een persoon is, kun je blijkbaar in kwantitatieve termen spreken: ¹⁹⁰

- God geeft de geest niet met mate (Joh.3:34).
- God zei tegen Mozes: '...en een deel van de Geest die op u is, nemen en op hen leggen' (Num.11:17)
- De mate waarin de Heilige Geest kan werken, (de 'hoeveelheid' dynamis) kan afnemen, bijv. in een ongelovige omgeving (Mat.13:58).
- Charles G. Finney schreef dat, als er geen kracht meer in hem was, hij een dag nam om te bidden en vasten totdat de dynamis weer in al haar frisheid terug was.

Ouweneel maakt een onderscheid tussen de inwoning van de Heilige Geest en de vervulling met de Geest in elke gelovige¹⁹¹: de Geest is maar al te vaak slechts een vonk onder de as; geen laaiend vuur. 'Een zuchtje; geen orkaan, Een stroompje; geen bruisende rivier.'

6.7.6 Zeven kenmerken van de dynamis

Ouweneel noemt zeven kenmerken die expliciet aan de begrippen 'vervullen' en 'vol zijn' zijn gerelateerd¹⁹²:

1. De geestvervulde mens ervaart de kracht van de Heilige Geest op bijzondere wijze in de dienst van God. Johannes de doper en Saulus werden vervuld met het oog op hun bediening. (Luk.1:15; Hand.9:17).
2. De geestvervulde mens gaat God uitbundig grootmaken en aanbidden (Hand.2:4; Ef.5:18-20; Kol.3:16).
3. De geestvervulde mens gaat profeteren, zoals we dat lezen van Elizabeth en Zacharia (Luk.1:42,67) en Paulus (Hand.13:9-11).
4. De geestvervulde mens ontvangt de kracht van de Geest om zijn getuigenis te geven, zelfs al is dat in een vijandige omgeving (Hand.4:8-10; 7:55)

¹⁸⁹ Tan, Peter, *De zalving van de Heilige Geest*, pag. 43

¹⁹⁰ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.276

¹⁹¹ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 278

¹⁹² Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 279-284

5. De geestvervulde mens ging op de Pinksterdag in 'tongen' spreken. Ook de christenen in Efeze gingen in 'tongen' spreken, toen de Heilige Geest op hen kwam (Hand.19:6).
6. De geestvervulde mens is onderworpen aan de leiding van de Heilige Geest. Iedereen kan prediken of leiding geven aan een gemeente. Maar als het niet de Geest zelf is die hen leidt, is dit zonder geestelijke waarde. Paulus was zo vol van de Heilige Geest, dat de Geest hem precies duidelijk kon maken waar hij moest preken (Hand.16:6vv).
7. Door de geestvervulde mens vinden wonderen en tekenen plaats (Hand. 2:43;5:12). 'Stefanus, vol van genade en kracht, deed wonderen en grote tekenen onder het volk'(Hand.6:8). Paulus was 'vervuld met' en Barnabas 'vol van' de Heilige Geest (Hand. 9:17; 11:24), en 'door hun handen gebeurden 'tekenen en wonderen'(Hand. 14:3; 15:12).
Iedereen kan de handen opleggen en uitroepen: 'Weest genezen in de naam van Jezus Christus'- maar als men niet vol is van de Geest en dit dus niet in de kracht van de Geest gedaan wordt, onteert men de naam van Christus.

6.7.7 Kanalen van de dynamis

In het NT zien we dat Jezus en de apostelen in de gevallen waar een genezing wordt beschreven, de zieke meestal genazen zonder dat zij een gebed uitspraken. Daar waar er wél een gebed uitgesproken werd, was er altijd een woord dat in volmacht gesproken werd, of een gezaghebbend gebaar, of allebei.

Een gezaghebbend gebaar was meestal handoplegging (Mark.16:18), maar ook andere vormen kwamen voor (Mark.7:32-34).

De dynamis lijkt als het ware over te vloeien van het lichaam van de genezingsbedienaar naar het lichaam van de zieke. Dat kan door handoplegging, maar ook doordat de zieke de genezingsbedienaar aanraakt (de bloedvloeiende vrouw raakte het kleed van de Here Jezus aan (Luk.8:43-46). Via materiële zaken (zweetdoeken en gordeldoeken van Paulus werden op de zieke gelegd en ziekten en boze geesten gingen uit (Hand.19:11vv)) werden mensen genezen. Zelfs via een schaduw, als teken van de onmiddellijke nabijheid van Petrus, werden de mensen genezen die op straat op matrassen en bedden werden gelegd (Hand.5:15).

Ouweneel gaat zelfs zover door te zeggen dat zieken door het aanraken van een radio of het tv-scherm tijdens het luisteren naar een genezingsgebed genezen kunnen worden. Hij noemt dit 'contactpunten' en ziet geen principieel verschil tussen het aanraken van een tv-scherm en het gebruik van zweetdoeken.¹⁹³

Jan Zijlstra noemt de volgende kanalen van genezing:¹⁹⁴

Handoplegging, uitdrijven van boze geesten, zalving met olie, zweetdoeken, door te handelen naar het woord Gods, gebed, de tegenwoordigheid van God, het Heilig Avondmaal, vergeving en door de Bijbel.

Dat God verschillende kanalen gebruikt heeft volgens Jan Zijlstra vaak te maken met de omstandigheden waarin de zieke verkeert, maar ook wat aard van de ziekte is en hoe deze ziekte ontstaan is.¹⁹⁵

¹⁹³ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.287

¹⁹⁴ Zijlstra, Jan, *Kanalen van genezing*, (Leiderdorp, De Levensstroom, 2006), pag. 7

6.7.8 Afhankelijkheid

De kracht tot genezing staat altijd ter beschikking, maar dat wil niet zeggen dat deze kracht altijd willekeurig kan worden aangewend. Altijd is er een diepe afhankelijkheid van God nodig. Zelfs Jezus zei dat hij niets kon doen van zichzelf, maar geheel afhankelijk was van de Vader (Joh.5:19vv).

Het is de Heilige Geest die op bijzondere momenten en volkomen soeverein door de mens werkt, dat wil zeggen een mens, in wie de blokkades zijn weggenomen, zodat Hij krachtig door hem heen kan werken.¹⁹⁶

Charismatische auteurs spreken vaak in verband met die bijzondere momenten van het ‘wachten op de zalving’. Dat geeft aan dat men weet wanneer de zalving er is en wanneer niet. Jezus voelde dat er op een bepaald moment dynamis van Hem uitging (Mark.5:3)

6.7.9 Conclusie

- De Heilige Geest woont permanent in de christen.
- De dynamis is de merkbare kracht van de Heilige Geest in de christen, aangeduid met ‘vervulling’ of ‘zalving’.
- De dynamis bewerkstelligt wonderen; zonder deze dynamis werkt de christen in eigen kracht.
- De naam van Jezus Christus is vol van dynamis, waardoor het uitspreken van zijn Naam kracht geeft.
- De dynamis is merkbaar door fysieke en zichtbare verschijnselen (denk aan genezing of wind)
- Dynamis kan via verschillende kanalen tot uiting komen.
- Door de dynamis krijgt de christen kracht om effectief te getuigen.

---

¹⁹⁵ Zijlstra, Jan, *Kanalen van genezing*, pag. 8

¹⁹⁶ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag. 294

6.8 Wat zijn de gaven van genezingen?

6.8.1 Inleiding.....	120
6.8.2 De charismata	120
6.8.3 Hoe vaak komt deze gave voor in het NT?	121
6.8.4 Voorwaarden tot een genezingsbediening.....	121
6.8.5 Een permanente gave van genezing?.....	122
6.8.6 Werking van krachten	123
6.8.7 Gebedsgenezing en de gaven van genezingen.....	124
6.8.8 Geloof voor genezing	124
6.8.9 Gave van genezing ook voor vandaag?	125
6.8.10 Conclusie	126

6.8.1 Inleiding

Definitie: ‘De gave van genezing is een bijzondere bekwaamheid, die God aan sommige leden van het Lichaam van Christus geeft, om ze in staat te stellen als menselijke werktuigen te dienen door wie God, zonder gebruik van natuurlijke middelen, ziekte geneest en gezondheid teruggeeft’. ¹⁹⁷

In de eerste brief aan de Korintiërs schrijft Paulus in hoofdstuk 12 over genadegaven (Gr: ‘charismata’), bedieningen (Gr: ‘diakoniata’) en werkingen (Gr: ‘energemata’) (1Kor.12:4-7).

Deze drievoudige indeling sluit volgens de Studiebijbel aan bij de Joodse stelregel dat op grond van een drievoudig getuigenis of een drievoudige verklaring een zaak vaststaat (Num.35:30, Deut.19:15, mat.18:16, 1Titus 5:19). Het gebruik van een dergelijke drievoudige formulering, waarbij de drieënige God als getuige wordt aangeroepen (vgl. 2Cor.13:13; Ef.4:4-6), betekent dat de zaak heel belangrijk is. ¹⁹⁸ Paulus noemt de geestesgaven ‘energemata’ (werkingen, inwerkingen), om daarmee aan te geven dat God door iemand heenwerkt ‘tot welzijn van allen’.

Elk van de gaven en bekwaamheden komen uit de ene God. Daarom mogen ze geen van allen boven de ander gesteld worden.

In dit hoofdstuk willen we nader ingaan op één van de charismata: de ‘gaven van genezingen’.

6.8.2 De charismata

In 1Kor.12:8-10 staat:

1. *Want aan de een wordt door de Geest gegeven met wijsheid te spreken,*
2. *en aan de ander met kennis te spreken krachtens dezelfde Geest;*
3. *aan de een geloof door dezelfde Geest*
4. *en aan de ander gaven van genezingen door die ene Geest;*
5. *aan de een werking van krachten,*
6. *aan de ander profetie;*
7. *aan de een het onderscheiden van geesten,*
8. *en aan de ander allerlei tongen,*
9. *en aan weer een ander vertolking van tongen.*

¹⁹⁷ Wagner, P., *De geestelijke gaven voor de opbouw van de gemeente*, (Gideon, Hoornaar, 1990), pag.149

¹⁹⁸ Studiebijbel, commentaar bij 1Cor.12:6

Paulus geeft in 1Kor.12:8-10 een opsomming van de negen uitingen van de Heilige Geest die in Korinte de meeste aandacht kregen. Dat wil niet zeggen dat er niet meer charismata (of: genadegaven) zijn. Er zijn ook nog andere uitingen in het NT te vinden. Denk bijvoorbeeld aan: dienen, onderwijzen en leiding geven (Rom.12:6-8). Opmerkelijk is overigens wel dat in Rom.12:6-8 niet de 'gaven van genezingen' als zodanig genoemd wordt.

Paulus benoemt in 1Kor.12:8-10 nadrukkelijk dat elke gave door die ene Geest gegeven is. Daarmee wil hij de eenheid en de samenhang van de gaven en daarmee van de gemeente benadrukken.

Eén van de genoemde genadegaven is de 'gaven van genezingen'.

Net zoals alle andere genoemde genadegaven is ook deze gave bedoeld tot stichting van de gemeente (1Kor.12:7). De gave van genezing wordt niet aan de zieke gegeven, maar aan de christenen die God gebruikt om anderen te genezen.

Elk van deze gaven vinden we ook in Rom.12:6-8 terug (als we barmhartigheid onder de gaven van genezingen scharen).

6.8.3 Hoe vaak komt deze gave voor in het NT?

Er wordt soms de indruk gewekt dat de gave van genezing een gave was die bijna iedereen in de vroegchristelijke gemeente bezat. Jezus genas heel veel zieken, als teken dat Hij de Messias was. De zeventig uitgezonden discipelen ontvingen deze gave, toen ze 'op stage' gingen, maar of ze daarna de genezingsgaven nog bezaten, is niet bekend (zie bv. Mat.17:14-21).

Ook Paulus en Petrus genazen zieken, maar verder wordt in Handelingen vrij weinig gesproken over gelovigen die de genezingsgaven zouden bezitten.

In de rest van het NT worden genezingen weinig genoemd.

6.8.4 Voorwaarden tot een genezingsbediening

Het indringende gebed van een gelovige om de genezing van een zieke is vaak onvoldoende om de genezing tot stand te brengen. De kracht van God is dan misschien wel aanwezig, maar de genezingsbedienaar eigent zich die kracht niet toe. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn, bv.: onwetendheid, onvermogen door gebrek aan geloofsvertrouwen of een onrein geweten.¹⁹⁹

Ouweneel noemt een zevental voorwaarden waaraan een genezingsbedienaar aan behoort te voldoen. Zonder deze kenmerken kunnen we ons, uiteraard vooropgesteld dat we de gave van genezing hebben ontvangen, niet begeven op het pad van een genezingsbediening. We behandelen elk van deze kenmerken daarom kort:

- **Toewijding**

De bedienaar moet zijn hart vullen met alles wat op de Here Jezus betrekking heeft. (Fil.4:8). Als niet eerst de vrucht van de Geest zichtbaar wordt (Gal.5:22), kan hij niet verwachten dat de gaven van de Geest in hem werkzaam worden. Hij dient de zieke tegemoet te treden in de geest van dankzegging, lofprijzing en aanbidding (Joh.11:41vv). Als de bedienaar zonde in zijn leven toelaat, is de kracht weg (Ps.66:18).

---

¹⁹⁹ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003), pag. 126

- **Gehoorzaamheid**
De bedienaar legt de zieke alleen de handen op als de Heer in zijn hart ‘groen licht’ gegeven heeft. We moeten dus de stem van de Heer goed leren verstaan. Veel mensen gaat uit van een last of nood in de bediening, maar hebben geen zalving op zich. Het is gevaarlijk je buiten de wil van God te begeven en zonder zalving te functioneren.
- **Geloof**
Geloof betekent hier dat, als de bedienaar volkomen vertrouwt dat, als de Heer ‘groen licht’ geeft, op het woord van de bedienaar of bevrijder ook onherroepelijk genezing zal volgen. Geloof is hier een bijzondere genadegave (1Kor.12:9).
- **Liefde**
De diepste reden waarom Jezus genezingen uitvoerde, was ontferming (Mat.14:14; 20:34). Zonder liefde baat de bediening niets (1Kor.13:1). De bedienaar mag nooit uit eigenbelang handelen, maar uitsluitend uit bewogenheid met de ziek of gebundene.
- **Moed**
Wie de zieken niet de handen durft op te leggen, omdat hij bang is voor de mening van anderen, of bang is fouten te maken, kan geen vorderingen maken in deze bediening. Het is daarom goed om met eenvoudige kwalen te beginnen, om zo in deze bediening te groeien.
- **Krachtwoord**
De bedienaar spreekt het woord van kracht in het besef, dat wat de gelovige in geloof zegt zonder te twijfelen, zal gebeuren (Mark.11:23). Niet elk woord heeft kracht, maar wel het woord dat gesproken wordt door de Heilige Geest en met volmacht van de Heer (2Kor.2:4vv; 4:20; 1Tess.1:5)
- **Wachten op de zalving**
Omdat ‘gaven van genezingen’ schenkingen zijn die God van tijd tot tijd aan de genezingsbedienaar doet op het moment dat Hij het wil, moet de bedienaar wachten op de ‘zalving’. Dat wil zeggen: wachten tot hij duidelijk kracht van de Heilige Geest over zich voelt komen. Zie in dit verband ook H5.7 ‘de genezingskracht’. De ‘zalving’ is in feite Gods eigen ontzagwekkende aanwezigheid die zich uit in geestelijke, psychische en fysieke energie (Hand. 4:30vv). Alleen als die ‘zalving’ er is, zal de handoplegging of de voorbede tot genezing leiden. Om die ‘zalving’ kun je steeds weer bidden (Luk.11:13).

De eerste vijf van deze kenmerken zijn dus algemene geestelijke kenmerken, de levenswandel van de bedienaar en de twee laatste zijn meer specifiek, nodig op het moment van handeling.

6.8.5 Een permanente gave van genezing?

De genadegaven (‘charismata’) worden door W.J. Ouweneel omschreven als een ‘portie genade’:

‘ook de ‘genadegaven van genezing’ zijn ‘porties genade’ die op een bepaald moment geschonken worden.’²⁰⁰

Volgens hem ‘heeft’ geen enkele gelovige een van de negen wondergaven van 1Kor.12 permanent in bezit, maar kan een gelovige voor één bepaald geval en één bepaald moment een van de negen ‘gaven’ ontvangen:

²⁰⁰ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag145

‘Een genadegave is dus geen blijvend talent (zoals een muzikale gave), geen doorgaande bediening (zoals het oudstenschap), maar een cadeau van God op een bepaald ogenblik, dat iemand ontvangt om aan een ander door te geven’.

De Wuppertaler Studien Bibel constateert heel nuchter:

‘De Heilige Geest geeft geen genezers en mensen die wonderen kunnen doen, maar de gaven om genezingen en wonderen te doen.’²⁰¹

We lezen nergens in het NT dat iemand de gave van genezing *heeft*. Niemand heeft in het NT een bediening gehad om elke zieke te genezen. Zo is de gelovige die de gave ontvangt, voortdurend afhankelijk van God.

Het is opmerkelijk dat er in 1Kor.12:9 in meervoud wordt gesproken van zowel de ‘gaven’ als de ‘genezingen’. Dit geeft aan dat de gave niet eenmalig, maar telkens opnieuw gegeven wordt voor elke specifieke genezing. Het kan er ook op wijzen dat er verschillende gaven zijn voor verschillende soorten ziekten.

K.J. Kraan onderstreept dit:

‘als we lezen van geestelijk gaven zijn we geneigd te denken aan bepaalde van God ontvangen vermogens of ‘talenten’.....Het gaat overal om door genade geschonken voorrechten in het functioneren van en voor het Godsrijk.’²⁰²

‘het is dus niet een gave, die je voortdurend bezit. Je krijgt het zonder dat je het zelf bezit. Het is eenvoudig dat je telkens weer zelf verrast wordt dat je zo voor een zieke en gebondene mag bidden en dat je er zo in wordt gezegend, en dat je ondanks teleurstelling telkens weer zo vrijmoedig durft te bidden’.²⁰³

Toch erkent ook W.J. Ouweneel dat sommige gelovigen bepaalde charismata vaker ontvangen dan anderen:

‘niemand ‘heeft’ een gave van genezing, maar er zijn er wel in de gemeente die veel vaker ‘gaven van genezing’ ontvangen dan vele anderen.’²⁰⁴

Hij geeft aan dat deze mensen geen personen zijn met een speciale gave tot genezing, maar mensen met een *bediening*. Zij worden door de Heilige Geest vaak gebruikt om zieken te genezen. Hoewel deze mensen dus een genezingsbediening hebben, wil dat dus niet zeggen dat alle zieken ook daadwerkelijk genezen

Zoals 1Kor12:7 aangeeft wordt ‘aan een ieder de openbaring van de Geest gegeven tot welzijn van allen’. Met andere woorden, de charismata wordt gegeven om daarmee een ander te helpen.

Iedere christen mag verlangen naar deze bediening, net zoals iedere christen mag verlangen naar elke gave waardoor hij voor zijn medechristenen een zegen kan zijn.

6.8.6 Werking van krachten

Er is een verband tussen de gaven van genezing en de werking van krachten. De wondertekenen zoals genoemd in Mark.16:17-18 zijn een gevolg van de uitingen van Geesteskracht.

Het Griekse woord ‘Dunamis’ is hetzelfde woord dat met ‘kracht’ vertaald is als het woord dat in Hand.1:8 gebruikt is:

---

²⁰¹ Boor, de, W, ‘Den eerste Brief des Paulus an die Korinther’, (Wuppertal, Brockhaus, 1977), pag. 203

²⁰² Kraan, Dr. K.J., ‘opdat u genezing ontvangt.’ Handboek voor de dienst der genezing, (Hoornaar, Gideon, 1974), pag 256

²⁰³ Kraan, Dr. K.J., ‘opdat u genezing ontvangt.’, pag.55

²⁰⁴ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag 146

Gij zult kracht ontvangen, wanneer de Heilige Geest over u komt.

De beschrijving van de uitstorting van de Heilige Geest en de uitwerking daarvan op de apostelen in Hand.2 zijn een groot getuigenis van die kracht.

We zien dat deze gave van ‘energie’, of ‘dynamiet’, een daad is van God met veel kracht. Met deze gave van kracht worden wonderen gedaan:

En God deed buitengewone krachten door de handen van Paulus, zodat ook zweetdoeken of gordeldoeken van zijn lichaam aan de zieken gebracht werden en hun kwalen van hen weken en de boze geesten uitvoeren. (Hand.19.11-12)

In de brief aan de Romeinen schrijft Paulus :

Want ik zal het niet wagen van iets anders te spreken dan van hetgeen Christus door mij bewerkt heeft, om heidenen tot gehoorzaamheid te brengen door woord en daad, door kracht van tekenen en wonderen, door de kracht des Geestes. (Rom.15:18-19)

Ook door Stefanus werkten de krachten om wonderen te doen:

En Stefanus, vol van genade en kracht, deed wonderen en grote tekenen onder het volk. (Hand.6:8)

De betekenis en uitingen van deze ‘dynamis’, de kracht van de Heilige Geest, is nader uitgewerkt in hoofdstuk 5.7 ‘de genezingskracht’.

6.8.7 Gebedsgenezing en de gaven van genezingen

Er is een verschil tussen genezing op het gebed en uitoefening van de gaven tot genezing:²⁰⁵

- De gave van genezing is een gave die slechts enkelen bezitten (1Kor.12:30), terwijl elke gelovige voor een zieke kan bidden.
- De gave van genezing wordt in de bijbel uitgeoefend zonder gebed met de zieken. De ziekte wordt in de naam van Jezus bevolen te wijken.
- De apostelen oefenden de gave van genezing uit in nauw verband met hun evangelisatiewerk.
- Bij de gave van genezing brachten zelfs schaduwen en zweetdoeken genezing (Hand.5:15-16; 19:12)
- De genezing was direct zichtbaar en duidelijk voor iedereen.

Bij het gelovig bidden voor zieken in de gemeente weten we meestal niet wanneer en hoe de Heer gaat antwoorden. Bij het uitoefenen van de gave van genezing krijgen we een heel ander beeld. Alle zieken worden genezen (Mat.10:1, Hand.5:16). Er is dan ook geen twijfel of God daadwerkelijk op dat moment de zieke zal genezen (Hand.3:6).

Iemand die de gave van genezing gebruikt spreekt dan ook met autoriteit. Door deze speciale gave weet de persoon op voorhand of God de zieke gaat genezen.

6.8.8 Geloof voor genezing

Met het woord ‘geloof’ doelt Paulus in 1Kor.12:9 niet op geloof dat leidt tot behoud, maar op ‘geloof’ dat bovennatuurlijke manifestaties van de Geest mogelijk maakt. Geloof dat ‘bergen verzet’ (zie ook 1Kor.13:2). Het betreft dan een bovennatuurlijke overtuiging, dat God Zijn kracht en genade wil tonen op een speciale manier bij een speciale gelegenheid. Gordon Fee noemt als typisch voorbeeld van een dergelijk geloof het geloof van Elia op de Karmel (1Kon.18).²⁰⁶

²⁰⁵ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing getoetst aan de Schrift* (Apeldoorn, Medema, zij), pag.45

²⁰⁶ Fee, G.D., *The first epistle to the Corinthians*, (Eerdmans, Grand Rapids, 1991), pag.593

Het charisma van geloof is allereerst een charisma van kracht, verwant aan de gave van werking van krachten. Een door de H.G. verleende en door God Zelf werkende kracht, om ondanks natuurlijke weerstanden Gods wil door te zetten, in het bijzonder de macht om te triomferen over de aan God vijandige wereld.²⁰⁷

De enige keer dat er geen genezing optrad staat in Mat.17:14-21 beschreven. Het was niet het ongeloof van de vader, maar van de discipelen waardoor de bezeten knaap niet genezen werd:

Toen kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden, toen zij met Hem alleen waren: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitdrijven? Hij zeide tot hen: vanwege uw kleingeloof (Mat.17:19-20).

J.G.Fijnvandraat trekt daaruit de volgende conclusie:

‘Een mislukking is dus te wijten aan hem, die de gave van genezing bezit, meent te bezitten of voorgeeft te bezitten.’

‘Als iemand de gave van genezing uitoefent, de naam van Jezus Christus over een zieke uitroept, de zieke beveelt uit te varen, en het lukt niet, dan is dat te wijten aan het ongeloof van degene, die de gave uitoefent of voorgeeft uit te oefenen’.²⁰⁸

In dit verband wijzen we ook op hoofdstuk 4.4, waarin we een aantal situaties bespreken waarin God redenen heeft om niet te genezen.

Ook het geloof van de omgeving is van invloed op de werking van de kracht (Mark.6:5-6).

Van de zieke werd slechts gevraagd, dat ze tot de Heer en de apostelen kwamen. Deze laatstgenoemden wisten of Gods kracht er was om te genezen en of de patiënt geloof had om gezond te worden (Luk.5:17, Hand. 14:9).

6.8.9 Gave van genezing ook voor vandaag?

In alle eeuwen van de kerkgeschiedenis wordt melding gemaakt van deze gave. John Wimber beschrijft in zijn boek ‘Een koninkrijk van kracht’ uitgebreid over de genezingswonderen die er vanaf de vroegchristelijke kerk gedocumenteerd zijn.^{209 210} Er is dus geen enkele reden om veronderstellen dat deze gave niet meer voorkomt. De genezingsbediening van Jan Zijlstra is hiervan een algemeen bekend voorbeeld. Maar ook in de gemeenten komen gelovigen voor, die in de luwte van de media hun bediening uit mogen oefenen.

Maar net als bij alle andere genadegaven leidt de conclusie dat die gaven nog steeds voorkomen niet tot de conclusie dat God altijd en overal in elk land die gaven dan ook in ruime mate zal geven. God is ook hierin soeverein en geeft naar Zijn wijs besluit.

---

²⁰⁷ Grossmann, S., *Genadegaven in evenwicht*, (Kok, Kampen, 1980), pag.109-111

²⁰⁸ Fijnvandraat, J.G., *De zogenaamde gebedsgenezing getoetst aan de Schrift*, pag. 46

²⁰⁹ Wimber, John en Springer, Kevin, *Een koninkrijk van kracht. Evangelisatie door tekenen en wonderen*, (Hoornaar, Gideon, 1986), pag. 178-203

²¹⁰ Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken*, pag.35-48

6.8.10 Conclusie

Tot slot kunnen we tot de volgende conclusies komen:

- God geeft de gaven van genezingen om door mensen heen te werken, tot genezing van anderen.
- Voorwaarden tot een genezingsbediening zijn een volkomen vrijmoedige en toegewijde houding naar God toe, diepe betrokkenheid met de ander en moed.
- De gave van genezing is geen permanente gave, maar ontvangt iemand op het moment dat het nodig is.
- De bedienaar dient te wachten tot hij de kracht van de Heilige Geest over zich krijgt. We noemen dat de ‘zalving’. Zonder die ‘zalving’ staat hij niet in Gods kracht.
- De gave van genezing komt ook in onze tijd voor. De genezing is altijd een getuigenis voor de wereld, of het nu in een evangelisatiecontext voor komt, of in de beslotenheid van de huiskamer.

6.9 Specifieke beloften van genezing?

6.9.1 Inleiding.....	127
6.9.2 Exodus 15:26 (Ex.23:25, Deut 7:15).....	127
6.9.3 Psalm 103:1-3.....	128
6.9.4 Jesaja 35:4,5	128
6.9.5 Johannes 14:12	129

6.9.1 Inleiding

Verschillende Schriftgedeelten worden verondersteld de belofte voor lichamelijke genezing te geven. Deze teksten worden vaak aangehaald.

Helaas geeft een verkeerde uitleg een verkeerde hoop op lichamelijke genezing.

Het is daarom van groot belang dat we deze teksten zorgvuldig interpreteren.

In dit hoofdstuk laten we slechts enkele van deze Schriftgedeelten kort de revue passeren. We doen dat niet door middel van een diepgaande exegese maar door de tekst in zijn context te plaatsen. Daarmee laten we zien dat deze teksten niet klakkeloos als algemene belofte voor genezing mogen worden gebruikt.

6.9.2 Exodus 15:26 (Ex.23:25, Deut 7:15)

Indien gij aandachtig luistert naar de stem van de HERE, uw God, en doet wat recht is in zijn ogen, en uw oor neigt tot zijn geboden en al zijn inzettingen onderhoudt, zal Ik u geen enkele van de kwalen opleggen, die Ik de Egyptenaren opgelegd heb; want Ik, de HERE, ben uw Heelmeester. (Ex. 15:26)

Op de vraag hoe deze tekst door Israel en de hedendaagse gemeente moet worden opgevat, zijn twee uitersten mogelijk:

De ene mogelijkheid is dat deze rechtstreeks op het heden wordt toegepast. De ander mogelijkheid is dat de beloften niet meer voor deze tijd gelden.

Laten we eerst naar de context kijken.

God eiste gehoorzaamheid van zijn volk. Als het volk zou afdwalen, zouden ze getroffen worden door ziekten en tegenslag.

Nadat Mozes het volk Israel uit Egypte had geleid en door de Rode Zee, reisden ze door de woestijn. Nadat ze al drie dagen zonder water hadden geleefd, vonden ze water, maar dat bleek bitter te zijn. Daarom begon het volk tegen Mozes te morren. Mozes bad tot God en wierp een stuk hout op aanwijzing van God in het water (Ex.15:22vv). Het water werd vervolgens zoet. Blijkbaar hadden de Israëlieten een visueel hulpmiddel nodig dat de draagwijdte van Gods woorden in Ex.15:26 onderstreepte.

Ook in Deut.28 beloofde God dat, als het volk aan Hem ongehoorzaam zou zijn, Hij ze plagen en ziekten zou zenden. Het gaat in deze tekstgedeelten dus niet om Gods bekwaamheid om te kunnen genezen, maar de gehoorzaamheid van Israel.

In Ex.15:26 gaat het dus om een specifieke belofte aan een specifieke doelgroep, namelijk de Israëlieten. Ten diepste gaat het daarbij om de vraag: 'Wie willen jullie als geneesheer, de Farao of Mij?'

Zoals we andere beloften en voorschriften in Exodus niet zomaar automatisch naar het NT en het heden doortrekken (bijv. Ex.10: de wetsteksten) kunnen we dat met de belofte in deze tekst dus ook niet doen.

De voorwaardelijke belofte aan Israel is dus primair geen specifieke belofte die God in Ex.15:26 doet aan hedendaagse gelovigen.

Wij hebben (net zoals de Israëlieten) een eigen verantwoordelijkheid over de manier waarop we leven, hoe we met de beloften van God omgaan. God is soeverein.

6.9.3 Psalm 103:1-3

*Van David. Loof de HERE, mijn ziel, en al wat in mij is, zijn heilige naam;
loof de HERE, mijn ziel, en vergeet niet een van zijn weldaden;
die al uw ongerechtigheden vergeeft, die al uw krankheden geneest (Psalm 103:1-3)*

Psalm 103 begint met een monoloog door David van vijf verzen. Hij denkt in zijn ziel terug aan de zegeningen die de Here hem gegeven heeft.

Het Hebreeuwse woord voor krankheden ‘tachaluw’ komt nog vier keer in het OT voor (Deut.29:22; 2Kron.21:19; Jer.14:18;16:4) en er wordt altijd een lichamelijke ziekte mee bedoeld.

Het leven van David laat duidelijk zien dat zonde een oorzaak kan zijn voor lichamelijke ziekten (Ps.32:3,4;383;41:4)

Ook het verzwijgen van Davids zonde resulteerde in een lichamelijke kwaal (Ps.32:8) en het belijden ervan in een verlichting (Ps.32:5vv)

Psalm 103 ontkent niet het gebruik van medicijnen of doktoren. David dankt in deze Psalm simpelweg dat God hem van zijn kwalen genezen heeft. Er staat niets over een algemene belofte voor hedendaagse gelovigen.

6.9.4 Jesaja 35:4,5

Zegt tot de versaagden van hart: Weest sterk, vreest niet; zie, uw God zal komen met wraak, met de vergelding Gods; Hij zal komen en Hij zal u verlossen. Dan zullen de ogen der blinden geopend en de oren der doven ontsloten worden.(Jes. 35:3-4)

Jesaja 35 gaat over het heil voor de verlost des Heren, zoals de NBG boven het hoofdstuk geplaatst heeft. De profetie gaat over de heerlijkheid van het verlost volk Gods als een paradijstoestand.

H.A. Wiersma verwoordt het als volgt:

‘De natuur zal worden vernieuwd, lichaamsgebreken en kommer zullen er niet meer zijn, goddelozen zullen er onder Gods volk niet meer worden gevonden. Eén grote, ongestoorde vreugde zal er zijn.’²¹¹

Op de vraag van Johannes of Hij het was die komen zou, refereert de Here Jezus aan dit Schriftgedeelte in Jes.35:4,5 wanneer Hij zijn autoriteit bekrachtigt door ziekten en kwalen te genezen en blinden te laten zien en doven te laten horen (Mat.11:2-6; Luk.7:18-23).

Hij zei tegen Johannes’ discipelen dat ze moesten terugkeren naar Johannes en hem vertellen wat ze hadden gezien.

---

²¹¹ Wiersinga, Ds. H.A., *Bijbel met kanttekeningen*, (Kampen, Voorhoeve, zj.), pag.85

Christus' daden op aarde waren de voorafspiegeling van het Koninkrijk die in Jes.35 beschreven wordt, over de periode van het duizendjarig vredesrijk, waarin de Here Jezus als Koning heerst en waar er geen ziekte meer zal zijn.

Jes.35:4,5 wijst naar die toekomstige periode in het Koninkrijk, zoals ook het werk van Jezus Christus op aarde in het reeds-nog niet naar dat Koninkrijk wijst (Mat.3:2; 4:17,23).

We mogen deze tekst dus niet gebruiken om daarmee ons 'recht' op genezing uit te spreken. We moeten dit altijd zien in het licht van het reeds-nog niet.

6.9.5 Johannes 14:12

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie in Mij gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen, en grotere nog dan deze, want Ik ga tot de Vader.(Joh.14:12)

Vanuit de context gezien, zien we dat de Here Jezus de elf discipelen toesprak. Hij vertelde hen dat zij dezelfde en nog grotere werken zouden doen dan Hijzelf.

De Here Jezus noemde als 'werken' niet specifiek genezingswerken, dus we moeten 'de werken' algemeen interpreteren.

Een studie van Handelingen en de Brieven leert ons echter dat de discipelen helemaal geen grotere werken deden dan Christus. In aantal waren het er zelfs minder.

De discipelen vermenigvuldigden geen brood, vis of veranderden water in wijn. Ze lieten geen vissen samenscholen in een net en visten geen munten op voor de belasting. Ze liepen ook niet op het water en wekten niet iemand op die al vier dagen dood was.

Als we deze tekst als argument voor hedendaagse -en nog grotere- werken in Zijn Naam willen gebruiken, zullen we dus tenminste dezelfde werken moeten doen.

Heeft Christus het in Joh.12 alléén tegen de elf discipelen of gaat het hier om alle gelovigen?

Vanaf de voetwassing, zoals beschreven in Joh.13 tot aan het Hogepriesterlijk gebed in Joh.17 is Christus samen met de discipelen. Hij spreekt dan tegen alle discipelen. In Joh.14 spreekt Hij duidelijk expliciet tegen de discipelen.

De belofte van Christus aan de discipelen om nóg grotere werken dan Hem te doen kan niet automatisch op alle gelovigen betrekking hebben, tenzij dit specifiek uit het Schriftgedeelte blijkt

Waarom zei de Here Jezus dan dat de discipelen in staat zouden zijn grotere werken te doen?²¹²

Toen de (twee-en)zeventig terugkwamen in Luk.10:20 rapporteerden zij vol blijdschap aan Hem dat zelfs de boze geesten zich aan hen onderwierpen in Zijn Naam. Christus zei hen echter dat zij zich niet moesten verheugen in lichamelijke wonderen, maar in hun verlossing (Luk.10:20). Verlossing is het grote werk, niet de lichamelijke genezing. Er is meer blijdschap in de hemel over 'één zondaar die zich bekeert, dan over negenennegentig rechtvaardigen die geen bekering nodig hebben' (Luk.15:7).

---

²¹² Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag. 177-178

Christus ging naar de Vader als middelaar voor de mensen. Daardoor kon de Heilige Geest op aarde komen (Joh 14:15-17;16:16). Door de Heilige Geest komen mensen tot zondebesef en bekering tot God.
Grotere werken dan mensen tot Christus leiden zijn niet mogelijk.

Bijlage 7: Veelgestelde vragen

In dit hoofdstuk gaan we in op veelvoorkomende (en terechte) vragen rondom ziekte en genezing.

Hoewel we ons er terdege van bewust zijn dat er een enorme emotionele diepgang in de vragen zitten, willen we toch proberen om zo zuiver mogelijk de vragen te beantwoorden. De persoon (zieke of pastoraal werker) die zich in de vragen herkent is niet gediend bij antwoorden die, omwille van het ontzien van die emotie, niet helder en eerlijk geformuleerd zijn.

7.1 Dokter of ziekenzalving?

Het christelijk gebed om genezing mag hand in hand gaan met de hulp of begeleiding van een arts. Tegelijkertijd mogen we ook bidden om genezing, als artsen geen hulp meer kunnen bieden. Het is dus niet perse het één of het ander.

Er is geen bepaalde methodiek die we kunnen volgen die genezing garandeert. Dat zou immers geen geloof meer in God vragen, maar in exacte wetenschap.

Er zijn wel een aantal aandachtspunten rondom genezing te noemen, die goed zijn om in acht te nemen²¹³:

- Wees eerlijk over uw toestand, naar uzelf, anderen en naar God toe. U mag ziek zijn en hoeft dat niet te ontkennen.
- Vraag of God u wil leiden bij het gebed en volhard in het gebed (2Cor.12:8, Col.4:2,12).
- Bid dat God genezing zal schenken, eventueel onder handoplegging en door zalving met olie (Jac.5:14, 2Cor.12:8).
- Maak vrijmoedig gebruik van medische hulp (Mat.9:12, Col.4:14, Spr.3:8).
- Belijd uw zonden. Als u iets belijden moet tegenover God of een ander, doe dat (Ps.139:23-24, 1Cor.11:28-30, 1Joh.1:9).
- Bid dat u goed zult begrijpen wat God u door deze ziekte wil leren (1Petr.4:19, Luc.22:42).
- Stel God niet op de proef door te eisen dat Hij u geneest.
- Beoordeel God niet naar uw lichamelijke toestand.
- Bid dat God uw lijden zal gebruiken om anderen tot Hem te brengen.
- Als u niet weet wat u bidden moet, bid dan: 'Vader, verheerlijk uw naam' (Joh.12:27-28).

Volharding in gebed en jezelf aan God opdragen is een opdracht voor iedere christen op elk moment van zijn leven. Zalving en doktersbehandeling staan niet tegenover elkaar, maar kunnen complementair zijn. De ernst en urgentie van de situatie is uiteraard voor iedere zieke uniek en dient op zichzelf ingeschat te worden.

---

²¹³ Ten dele gebaseerd op Dunn, Ron, *Zal God mij genezen? Over ziekte, geloof en gebed*, (Hoornaar, Gideon, 2004), pag.182

7.2 Is het een daad van ongeloof als ik naar de dokter ga?

We zijn verantwoordelijk voor ons lichaam als tempel van de Heilige Geest. De Bijbel leert ons dat het God is die uiteindelijk geneest. Toch lezen we in de bijbel ook duidelijk dat christenen naar een dokter mogen gaan of medicijnen gebruiken:

- Hiskia, die ten dode toe ziek was zocht in gebed de Here voor genezing. God gaf toe, maar gebruikte door de handen van Jesaja een vijgenkoek als middel tot genezing (Jes.38:21).
- Ook Jezus zegt: 'zij die gezond zijn hebben geen heelmeeester nodig, maar zij die ziek zijn' (Mat.9:12). Het gaat hier weliswaar over de zonde, maar Hij gebruikt een voorbeeld waarin zieken een dokter nodig hebben. Daarmee bevestigt Hij de hulp van een dokter.
- Paulus nam Lucas, een dokter, mee op zijn zendingsreizen en adviseerde Timotheüs om een beetje wijn te drinken voor zijn maag (1Tim.5:23).
- Olie en zalf waren erkende geneesmiddelen, die Jezus ook gebruikt in zijn gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Luk.10:34).

In de Mozaïsche wetgeving is duidelijk een bewijs te vinden dat God toestaat dat gelovigen ook medische middelen gebruiken.²¹⁴

God gaf wetten voor:

- De sanitaire inrichting (Ex.29:4; Deut.23:12-14)
- Het ontsmetten (Lev.11:32,39,40; Num.19:11; 31:21-24)
- Quarantaine (Lev.13:1-14:57; Num.5:2-4)
- Hygiëne en dieet (Lev.11:1-47)

Als je medicijnen zou veroordelen, zou je dus ook moeten stoppen met het gebruik van zeep of tandpasta.

Maar het dient daarbij niet beperkt te blijven. Koning Asa raadpleegde de medicijnmeesters, maar vergat de Here (2Kron.16:12). Hij zag zijn kwaal beperkt tot een medisch aspect en vergat de leiding van God in het leven.

De veelgebruikte uitspraak: 'als het maar helpt' geeft geen vrijbrief om allerlei alternatieve behandelingsmethoden te proberen. Diverse geneeswijzen zijn niet los te maken van de filosofie die erachter zit. Acupunctuur en iriscopie zijn bijvoorbeeld onlosmakelijk verbonden aan het taoïsme.²¹⁵ De levensvisie van deze godsdienst is duidelijk anders dan die van het christendom. Het middel kan dan wel eens erger dan de kwaal zijn.

Het resultaat van de behandelwijze kan niet de norm zijn voor het goede. Welzijn is een belofte die volgt op het onderhouden van Gods geboden.

Dus: Als we ziek worden, mogen we bidden, maar we mogen tegelijkertijd ook de hulp inroepen van artsen.

---

²¹⁴ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999), pag. 225

²¹⁵ Teeuw, drs. A.A., *Genezing op het gebed? Over ziekte, gezondheid, ziekenzalving en bezetenheid*, (Heerenveen, Groen, 2002), pag. 103

7.3 Mag ik alleen binnen mijn gemeente naar een genezingsbijeenkomst?

Een zieke heeft naar eer en geweten binnen de eigen gemeente en na integer zelfonderzoek geen genezing ontvangen. Mag hij of zij dan naar een genezingsbijeenkomst buiten de gemeente?

Het zou pastoraal onverantwoord zijn, zelfs wreed, om dat te proberen tegen te houden.

Toch is het goed om de gemeente sterk in het uitstrekken naar genezing te betrekken. Jac.5 wijst duidelijk op de taak van de oudsten in de gemeente. In de eigen gemeente is een pastoraal kader aanwezig om mee te lijden, te bidden, schuldbelijdenis te doen, en om alle ervaringen te verwerken. Kortom, in eigen gemeente is (als het goed is) ruimte, tijd en plaats voor nazorg. In genezingsdiensten ontbreekt dit vaak, afgezien van eenmalige en incidentele contacten.

7.4 Hoe herken ik of een genezingsbediening of beweging te vertrouwen is?

Een genezingsbediening of beweging kan ongezond zijn en correctie behoeven, indien:²¹⁶

- De leider of het publiek meer in genezing dan in redding is geïnteresseerd.
- Personen meer aandacht krijgen dan de Here Jezus, waardoor er een persoonlijkheidscultus ontstaat.
- Het geloof niet in de eerst plaats een geloof in de Here Jezus is, maar 'geloof in geloof'. We moeten oproepen tot geloof, maar we moeten gericht zijn op Jezus en niet op het geloof zelf.
- Mensen verweten wordt, dat ze gebrek aan geloof hebben als ze niet genezen.
- Er onderwezen wordt, dat allen die geloven genezen zullen worden en dat genezing iets is waar alle christenen recht op hebben
- Menselijk wezens voor zichzelf dezelfde autoriteit en macht claimen als die welke God heeft.
- Mensen die niet genezen aan zichzelf overgelaten worden; in wanhoop, zonder troost of gezond onderricht.
- Vragen of constructieve kritiek niet geaccepteerd of zelfs verworpen worden; daardoor is er geen openheid om iemands bediening te toetsen aan het Woord van God of aan het oordeel van christenen die de gave van onderscheiding hebben.
- Andere christenen of gemeenten veracht worden en men zich van hen afscheidt, omdat de afgescheidenen menen de enige ware christenen te zijn.
- Leiders geen verantwoording willen afleggen aan de leiding van gemeenten, zoals oudsten en voorgangers.

---

²¹⁶ De Oogst, tijdschrift, 'tien waarschuwingssignalen', november 2000, pag.10

7.5 Voor welke ziekte mag ik gebed vragen?

Kan ik voor hoofdpijn gebed vragen, of moet mijn ziekte levensbedreigend of levensbeperkend zijn, voordat ik om gebed mag vragen?

Het is niet aan de pastor of hulpverlener om te bepalen of iemands ziekte of beperking serieus genoeg is om voor te bidden. Wanneer iemand om gebed vraagt, zal daar op gereageerd moeten worden. Het is de zieke die de hulpvraag doet uitgaan, op het moment dat hij daar aan toe is. Ieder voor zich moet daar zijn eigen weg in vinden.

Een hardnekkige migraine, een RSI-arm, of een hartkwaal; het lichaam schiet tekort in zijn functioneren. Waar mogelijk kan men er in bepaalde gevallen misschien zelf voor kiezen om daarin te berusten, maar de vraag is of dat Gods bedoeling is.

Jezus maakte geen onderscheid tussen ziekten die serieus genoeg waren om genezen te worden en ziekten die daar niet voor in aanmerking kwamen. Hij genas allen (Mark.6:56).

Jacobus gebruikt in Jac.5:14 het Griekse woord 'kamno' voor 'ziekte', wat duidt op een serieuze ziekte. De zieke leed dus niet aan een lichte verkoudheid of iets dergelijks. Maar ook een hardnekkige ziekte of belemmering kan reden zijn voor gebed, handoplegging en ziekenzalving (zie hoofdstuk 11). Het is in dit geval aan de oudsten om hier zorgvuldig mee om te gaan.

7.6 Moet in het gebed de genezing gevraagd of juist geclaimd worden?

Eigenlijk is hiervan de onderliggende vraag: heeft iemand recht op genezing?

Claimend bidden suggereert een gezag om genezing uit te spreken. Dat kan alleen indien de bidder de overtuiging, een inzicht van de Geest van God gekregen heeft (zie 4.7 en 4.8) dat Gods kracht de zieke zal genezen. Wanneer iemand het duidelijke inzicht van God krijgt dat de ziekte zal verdwijnen (hij ontvangt op dat moment de zalving of dynamis van de Heilige Geest), mag hij of zij dit met autoriteit uitspreken en de ziekte gelasten weg te gaan.

Met dat inzicht kan de bidder de ziekte bijvoorbeeld rechtstreeks aanspreken en wegsturen. Als die innerlijke overtuiging echter niet door Gods Geest wordt ingegeven, is een claimend gebed uit eigen kracht en in eigen wijsheid!

Mensen die genezing claimen baseren zich vaak op teksten als Jes.53:3-4, Ps. 103:1-5 en Ex.15:26. Deze teksten geven echter geen aanleiding om genezing te claimen (zie hoofdstuk 4.4). Zelfs de Here Jezus was ondergeschikt aan de wil van Zijn Vader (Mat.26:39), hoe zouden wij dan iets menen te kunnen claimen, zonder dat God ons dat eerst geopenbaard heeft?

Christus' kruisdood betekent niet het einde van alle ziekte. Nu de Heer opgevaren is naar de hemel, zullen we moeten leven op een aarde die getekend is door zonde en als gevolg daarvan door onvolmaaktheid en ziekte. Dat God in deze tijd mensen geneest, is pure genade en een teken, dat Zijn rijk eens ten volle zal worden geopenbaard.

Onze gebeden kunnen iets krijgen van een juridisch argument ('Heer, als er iemand genezing verdient, is hij het wel..'), een smeekbede of onderhandeling (onze smeking

moet God overtuigen dat genezing toch nodig is), of het bestormen van de hemelpoort (veel en aanhoudend bidden).

Het gebed vermag wel veel, maar niet alles. In het gebed erkennen we de vrijmacht van God; Hij kan niet gemanipuleerd worden. De verhoring is zijn zaak, evenals de wijze waarop die plaatsvindt.²¹⁷ In de verzoening ligt weliswaar de genezing besloten, maar of die in het huidige 'reeds - nog niet' gegeven wordt of op de jongste dag, bepaalt de soevereine God.

Als we bidden om genezing mogen we specifiek bidden. Bidden voor specifieke resultaten dwingt ons te streven naar iets wat zichtbaar en meetbaar is. Op die manier halen we het gebed uit een vage, algemene vorm en is de gebedsverhoring beter te evalueren.

In de evangeliën vinden we geen aparte instructie voor het bidden voor zieken. Jezus heeft zijn leerlingen wel in het algemeen geleerd met geloof te bidden (Mark.11:22-24, Jac.1:6; 5:15), met lef te bidden (Luc.11:5-8) en met vasthoudendheid te bidden (Luc.18:1-8).²¹⁸

Wie echter bidt 'naar Zijn wil', heeft eerst Gods wil gezocht en bidt vervolgens vanuit de kennis van die wil. We mogen altijd om genezing bidden (tenzij we een duidelijke andere indruk krijgen), in het besef dat de uiteindelijke beslissing bij God ligt.

7.7 Wanneer is iemand genezen?

Vragen om bewijs dat iemand genezen is, is geen daad van ongeloof. De waarheid is niet beducht voor onderzoek.

In vroeger tijden moest de genezen persoon gecontroleerd worden door een priester op daadwerkelijk herstel (Lev.14).

Of iemand nu door God rechtstreeks genezen wordt, of dat God via artsen of natuurlijke weg geneest, (zie hoofdstuk 4.5) als er een medisch aantoonbare ziekte aanwezig was, is er na genezing ook een medisch aantoonbare afwezigheid van die ziekte.

Toen Jezus mensen genas, was er geen enkele twijfel dat er een wonder gebeurde. Tegenwoordig zijn we in onze tijd snel kritisch en doen we de diagnose af als verkeerd gesteld.

Er zijn als toetsing van direct goddelijk ingrijpen genezing enkele criteria te geven die algemeen aanvaard zijn²¹⁹:

1. De ziekte of letsel moet ernstig en/of langdurig zijn en moet organisch of structureel van aard zijn (dus niet alleen functioneel). Er moet een professionele diagnose worden gesteld door bevoegde artsen, of autosuggestie of overdrijving uit te sluiten.
2. De genezing moet onmiddellijk of in snel opeenvolgende fasen plaatsvinden, en niet verklaard kunnen worden vanuit autosuggestie, hypnose, of andere mogelijkheden.

---

²¹⁷ Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999), pag.117

²¹⁸ Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts* (Kampen: Kok,2007), pag.131

²¹⁹ Dunn, Ron, *Zal God mij genezen?*, pag.87

3. Aan de hand van de gedocumenteerde achtergrond van de patiënt moet de genezing onderzocht en erkend worden door bevoegde artsen.
4. Na een periode, lang genoeg om afdoende te kunnen aantonen dat er geen sprake is van een psychosomatische verbetering, moet de genezing opnieuw worden bekeken.

Wie door God genezen is, hoeft niet bang te zijn voor kritische vragen en onderzoek. Integendeel, daarmee ontvangt God de eer.

7.8 Ik ben genezen, hoe nu verder?

Vaak rijst als eerste de vraag: 'kan ik nu mijn medicijnen laten staan?'. Men ervaart het dan als een daad van ongeloof wanneer men de medicijnen blijft gebruiken. Er is echter maar één antwoord op die vraag mogelijk: 'dat bepaalt de arts'. De pastorale begeleiders kunnen en mogen daar geen uitspraak over doen!

Wanneer de arts genezing geconstateerd heeft dan zal hij daarin ook de juiste medicatie bij aanbevelen. Tegelijkertijd dient vermeld te worden dat het plotseling achterwege laten van bepaalde vormen van medicaties zelfs levensgevaarlijk kunnen zijn (bv. psychische medicatie).

Geef God de eer. Als de melaatse door de priester genezen verklaard was, moest hij de Heer een dankoffer brengen (Lev.14).

Als de patiënt bij het verlaten van het ziekenhuis het personeel een bloemetje geeft, is dat een uiting van grote dankbaarheid. Hoeveel te meer hoort hij God voor Zijn wonder van genezing de eer, aanbidding en dankbaarheid te geven. Niet eenmalig, maar vanuit een continue getuigenis door de gezonde persoon heen.

Val niet terug in mogelijke oude zonden en zondige gewoonten. Breek radicaal met oude leefpatronen die de ziekte direct of indirect konden veroorzaken. Als God de ziekte voor een hoger doel heeft gebruikt, namelijk dat de persoon terugkeerde naar God of dichter bij Hem kwam, dan is dat uiteraard een blijvende opdracht voor de genezen persoon.

7.9 Ik ben niet genezen, wat nu?

Wanneer geen genezing optreedt, komen er allerlei vragen naar boven:

Wat is er misgegaan, waarom werkte het geloof niet uit wat we dachten te mogen verwachten? Zijn we ergens in tekortgeschoten?

Op dergelijke momenten komt de gave van geloof vaak in het geding:

Hebben we het geloof niet op de juiste manier ontvangen of toegepast? Gods belofte dat Hij zal genezen, wordt in twijfel getrokken.

Het zou echter verschrikkelijk zijn als we zeggen: 'we zouden genezen zijn, als we meer volhardend in het geloof waren geweest'.

Zonder het uitblijven van de genezing te bagatelliseren, zouden we kunnen proberen dit soort dingen in een breder perspectief te gaan zien:²²⁰

- Als wij in ons geloof lijken te falen, komt dat niet omdat God 'het wel zo gewild zal hebben'.
De Bijbel laat nergens zien dat dood, ziekte, zonde of lijden voorkomt uit Gods wil. God wil ons net zo goed in dit leven een tijdelijk overvloed van zegeningen geven als in het eeuwig leven (Joh.10:10). Toch houdt ons tijdelijk

²²⁰ De Oogst, jaartal en nummer onbekend

leven hier op aarde zijn tijdelijk karakter. Door de zondeval legt het aardse leven ons bepaalde beperkingen op (Rom.8:22-23).

Dat we door onze eeuwige redding niet kwetsbaar zouden zijn of een leven zonder beproevingen zouden leiden, lezen we nergens in de Bijbel.

Zolang we ‘door een spiegel in raadselen zien’ (1Kor.13:12) zal een gelovige zich niet schuldig hoeven te voelen wanneer het lijden de overhand krijgt.

Men kan niet stellen dat wanneer we elk probleem de baas zijn, dat een bewijs is van echt en diep geloof.

- Wanneer we te maken krijgen met pijn of beproevingen, met uitblijven van genezing of de dood, kunnen we allerlei vragen over God stellen. We kunnen die ervaringen echter ook de gelegenheid geven om ons dichterbij Hem te brengen. Door in onze moeilijkheden onze vragen aan God zelf voor te leggen. Vragen maken Hem niet boos. Integendeel, omdat Hij niet de oorzaak is van onze pijn laten onze vragen Hem niet onverschillig. In dergelijke situaties zal een wijs mens zich niet aftobben met allerlei vragen, maar juist leren rust te vinden: *‘Kom tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven’* (Mat.11:28). In Zijn tegenwoordigheid worden kwellende vragen opgelost, meestal niet omdat Hij een antwoord geeft, maar omdat Hij zo ontzaggelijk ver boven de situatie uitsteekt. Het lijden wordt in het Licht van de eeuwigheid gebracht.

Als wij onze verantwoordelijkheid hebben genomen door zelfonderzoek en naar eer en geweten in volle vrijmoedigheid naar God gehandeld hebben (zie 5.1), dan kan het zijn dat we bij de verborgenheden van God gekomen zijn:

‘De verborgen dingen zijn voor de Here, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen voor altijd, opdat wij al de woorden dezer wet volbrengen’ (Deut.29:29).

Ook daarin vinden we Gods soevereiniteit.

7.10 Heb ik niet genoeg geloof om te genezen?

Als iemand niet geneest, heeft hij dan niet genoeg geloof gehad?

Wat is precies ‘geloof’? De definitie van geloof vinden we in Hebreeën 11:1:

‘Het geloof nu is de zekerheid der dingen, die men hoopt, en het bewijs der dingen, die men niet ziet’.

Hebr.11:6 voegt daar nog aan toe:

‘Wie tot God komt, moet geloven dat Hij bestaat en een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken’.

Zonder geloof is het dus onmogelijk Hem te behagen.

Wanneer het donker wordt, moeten we navigeren op (gelooven in) onze instrumenten.

De Bijbel is ons ‘instrument’ en wij moeten het volgen in geloof. Met andere woorden: het geloof neemt God op zijn Woord en gehoorzaamt het. Minder te doen is kleingelovig, meer is hoogmoed.

Als iemand zegt: ‘Heer, geef mij meer geloof’, wat is dan meer? Geloof kun je niet meten in meters of kilo’s. De Bijbel laat ook niemand zijn geloof meten en geeft geen eenheid voor geloof; het omschrijft het slechts (Mat.8:10; 15:28).

Als Jezus spreekt over een geloof als een mosterdzaadje, waardoor niet ons onmogelijk zal zijn, (Mat.17:19-20), dan bedoelde Hij niet de omvang, maar de plaats

en omstandigheden waaronder het zaad wordt geplant. Het is de wil van God die de belangrijkste factor is in wat Hij voor ons en door ons zal doen.

De enige vereisten aan ons geloof zijn²²¹:

- Dat we niet afhankelijk zijn van aanschouwen (2Kor.5:7)
- We niet twifelen (Jac.1:5-8)
- We geloven dat God alle dingen kan doen (Mat.19:26)
- Dat we Gods wil op de eerste plaats zetten (1Joh5:14)

Soms was zelfs persoonlijk geloof niet nodig, maar van de omstanders (Luc.8:40ev, Joh.11:27) of van de oudsten (Jac.5:1). Soms werd er zelfs geen geloof van de zieke zélf gevraagd, zoals bij Naäman (2Kon.5:1-14).

Het is dus niet de vraag of we genoeg geloof hebben. Dat is niet aan de orde. Iemand gelooft in God of hij gelooft niet. Er is geen half geloof.

Geloof om te bidden voor genezing is niet meer dan als een kind vertrouwen op God de Vader.

7.11 Moeten we maar niet meer voor zieken bidden als genezing uitblijft?

De suggestie dat iemand aan een ziekte kan sterven of dat een gebed, waarin is 'geclaimd' of 'gebonden en bevrijd' is, niet de verwachte uitwerking heeft, wordt soms (vaak?) gezien als een blijk van ongelooft.

Maar een geloof dat zich uitstrekt naar genezing, maar tegelijkertijd rust vindt in het Woord als de omstandigheden het laten afweten, kan niet uit zijn evenwicht worden gebracht. Niet de omstandigheden of de ervaringen, maar de Schrift is bepalend voor ons geloof.

Als iemand zeker weet: 'ik word niet meer beter', dan moet hij daar in rusten. Maar als God niet direct geneest, betekent dat niet dat Hij het niet wil doen. Naäman moest zich ook zeven keer in de Jordaan onderdompelen (2Kon.5).

We mogen dus aanhoudend blijven bidden voor genezing (Luc.18:4-5).

Soms zegt God 'ja', soms zegt Hij 'nee' en soms zegt Hij 'nog niet'. Paulus bad drie maal of God de doorn weg wilde nemen (wat die doorn dan ook betekende). Pas toen hij duidelijk van God te horen kreeg dat Zijn genade genoeg was, veranderde het gebed van Paulus. Zolang wij niet diezelfde duidelijkheid van God krijgen, is het niet aan ons om maar niet meer voor genezing te bidden.

De bediening van genezing wordt door Jezus Christus zelf aan ons gegeven als teken van de Evangelieverkondiging: *'op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen genezen worden'*. (Mark.16:18). Als we aan deze opdracht voorbijgaan, leggen we eigenlijk het hele zendingsbevel naast ons neer. Als wij met een bereidwillig hart die bediening opnemen, dan zal Hij door ons heen nog steeds genezen. Daarom mogen we nu ook nog getuige zijn van genezingen, tekenen en wonderen.

Maar niet altijd. En daar is waar wij het zo moeilijk mee hebben!

Als genezing uitblijft, vinden sommige christenen dat we maar niet meer voor zieken moeten bidden. Zij vinden dat we de genezingen maar aan de 'wil van God' moeten overlaten. Maar dat is niet de manier om met teleurstellingen om te gaan. Als er geen mensen zich bekeren op basis van ons getuigenis, dan stoppen we toch ook niet met evangeliseren?

---

²²¹ Mayhue, Richard, *De belofte van genezing*, pag. 218-219

Daarnaast mogen we nooit vergeten dat de essentie van Gods Koninkrijk niet de oplossing van al onze problemen van deze wereld is, maar de openbaring van Gods genade. Die genade die behoort tot een andere wereld, waar we voor altijd met Hem mogen zijn, maar waarvan we in deze wereld soms een voorproefje krijgen.

‘Want ik ben er zeker van, dat het lijden van de tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid, die over ons geopenbaard zal worden’ (Rom.8:18).

Bijlage 8: BIBLIOGRAFIE

- A** Adamson, J., *The Epistel of James* (Grand Rapids, Eerdmans, 1989)
AdRem, februari 2008, pag. 2 (schoolkrant van de Christelijke Hogeschool Ede)
Aebi, Ernst, *Korte inleiding tot de Bijbelboeken*, (Culenburg, IBB, 2002)
- B** Blue, Ken, *Gezag om te genezen*, (Amersfoort, Inside Out Publishers, 2008)
Boor, Werner de, *Der zweite Brief des Paulus an die Korinther*, *Wuppertaler Studien Bibel*, (Wuppertal, Brockhaus Verlag, 1981)
Boor, de, W., 'Den erste Brief des Paulus an die Korinther', (Wuppertal, Brockhaus, 1977)
Bruggen, Dr. J. V., *Ambten in de apostolische Kerk*, (Kok, Kampen, 1987)
- C** Carson, D. A., *Expositor's Bible Commentary: Matthew*, (Zondervan, Michigan, 194)
- D** Dake, F. J., *Dake's Annotated Reference Bible*, (Lawrenceville, Dake Bible Sales Inc., 7e druk: 1973)
Dijk, M. P. v., *Onze enige troost en het komende Rijk*, (Buijten & Schipperheijn, Amsterdam. 1980)
Dunn, Ron, *Zal God mij genezen? Over ziekte, geloof en gebed*, (Hoornaar, Gideon, 2004)
- F** Fee, G. D., *The first epistle to the Corinthians*, (Eerdmans, Grand Rapids, 1991)
Fijnvandraat, J. G., *De zogenaamde gebedsgenezing getoetst aan de Schrift* (Apeldoorn, Medema, zj)
- G** Groot, ds. C. A. E., *De dienst der genezing in de kerk*, OnLineBible, Soteria archief.
Grosheide, Dr. F. W., *Korte verklaring der Heilige Schrift, Jacobus*, (Kampen, Kok, z.j.) volume 10.
Grosheide, Dr. F. W., *Paulus' tweede brief aan de kerk te Korinthe*, *Korte Verklaring der Heilige Schrift*, (Kok, Kampen, z.j.), volume 12.
Grossmann, S., *Genadegaven in evenwicht*, (Kok, Kampen, 1980)
- H** Hartvelt, Dr. G. P., *Alles in Hem*, De Graafschap, Aalten, 1966)
Houwelingen, Dr. P. H. R. van, *1 Petrus, Rondzendbrief uit Babylon*, (Kok, Kampen, 1991)
Hughes, Ph. E., *The second epistle to the Corinthians, The New International Commentary on the NT*, (Eerdmans, Grand Rapids, 1988)
- J** Jaarverslag De Bron, 2008-2009, uitgegeven door de Vrije Baptisten Gemeente De Bron te Sneek, 2009
- K** Kamsteeg, Aad, *De Leeuw is gevaarlijk maar goed. Waarom pijn en lijden niet het laatste woord hebben*, (Franeker, Uitgeverij van Wijnen, 2008)
Kooi, Drs. C. van der, *Tegenwoordigheid van Geest*, (Kampen, Kok, 2006)
Kraan, Dr. K. J., 'Opdat u genezing ontvangt.' *Handboek voor de dienst der genezing*, (Hoornaar, Gideon, 1974)
Kraan, Dr. K. J., *genezing en bevrijding. Deel 2 Spanningen in de dienst der genezing*, (Kampen, Kok, z.j.)
- L** Leeuwen, Dr. J. A. C. van, *Korte verklaring der Heilige Schrift, Markus* (Kampen, Kok, z.j.), aanhangsel bij Mark. 16:9-20, volume 10.
Loos, Dr. H. vd, *Bijbel met Kanttekeningen*, commentaar bij Jac. 5:15, opm. 11
- M** MacArthur, John F., *De Charismatische verwarring*, (Novapres, Apeldoorn, 1994), 317 pp.

- Mayhue, Richard, *De belofte van genezing. Is genezing altijd de wil van God?* (Vaassen, Medema, 1999)
- O** Oswalt John N., *The Book of Isaiah (chapters 40-66) the New International Commentary on the OT*, (Eerdman, Grand Rapids, 1998)
Oogst,de, tijdschrift, 'tien waarschuwingssignalen', november 2000, pag.10
Ouweneel, Willem J., *Geneest de zieken. Over de Bijbelse leer van ziekte, genezing en bevrijding*, (Vaassen, Medema, 2003)
- P** Parmetier, Martien, *Heil maakt heel, de bediening tot genezing*, (Zoetermeer, Meinema, 1997)
Paul, Dr. M.J., *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, (Zoetermeer, Boekencentrum, 1999)
Pop, F.J., *Bijbelse woorden en hun geheim*, (Den Haag, Boekencentrum, 1964)
Prince, Derek, *Het opleggen van handen,grondslagen van het christelijk geloof, deel 5*, (Hoornaar, Gideon, 1973)
- R** Renninger, Rick, 'Jesaja 53: onze ziekten heeft Hij op zich genomen', Tijdschrift voor theologie en pastorale counseling, jaargang 5, 1993
Ridderbos, Dr.J., *De Profeet Jesaja*, Korte Verklaring der heilige Schrift,(Kok, Kampen, zj.), volume 8
- S** Stott, John, *Het kruis van Christus* (Apeldoorn, Novapres, 1997)
- T** Tan, Peter, *De zalving van de Heilige Geest*, (Roermond, Christelijk Centrum Internationaal, 1995)
Tuckwell,Gareth (Flagg,David), *Vragen naar genezing*, (Merweboek, Sliedrecht, 2000)
- V** Van Veen-Vrolijk, Annechiena, 'Kernwoorden Hebreeuws', Profetisch Perspectief, septèmber 2002.
Van Veen-Vrolijk, Annechiena, 'Rapha', Het Zoeklicht, jaargang 85,2009.
Vries, Harmen U. de, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts* (Kampen: Kok,2007)
- W** Wagner, P.,*De geestelijke gaven voor de opbouw van de gemeente*, (Gideon, Hoornaar, 1990)
Wessel,W.W., *Mark, The Expositor's Bible Commentary*, (Gran Rapids, Zondervan Publishing House, 1984,volume 8)
Wieringa, Ds. H.A.,*Bijbel met kanttekeningen*, (Voorhoeve, Kampen, 2000),volume 5
Wimber, John en Springer, Kevin, *Een koninkrijk van kracht. Evangelisatie door tekenen en wonderen*, (Hoornaar, Gideon, 1986)
Wimber,John, *Kracht om te groeien*, (Hoornaar, Gideon, 1991)
- Z** Zijlstra, Jan, Leiderdorp 2 okt 2008, eigen verslag voorgangersbijeenkomst
Zijlstra, Jan, *50 hindernissen op de weg naar genezing*, (Leiderdorp, De Levensstroom,2000)
Zijlstra, Jan, *Kanalen van genezing*, (Leiderdorp, De Levensstroom, 2006)

Digitale bronnen:

Digitale StudieBijbel, Centrum voor Bijbelonderzoek, Veenendaal.
Online Bijbel, Importia, Dordrecht.